

ENTISEN FRENCKELLIN TEHTAAN RAKENNUKSET

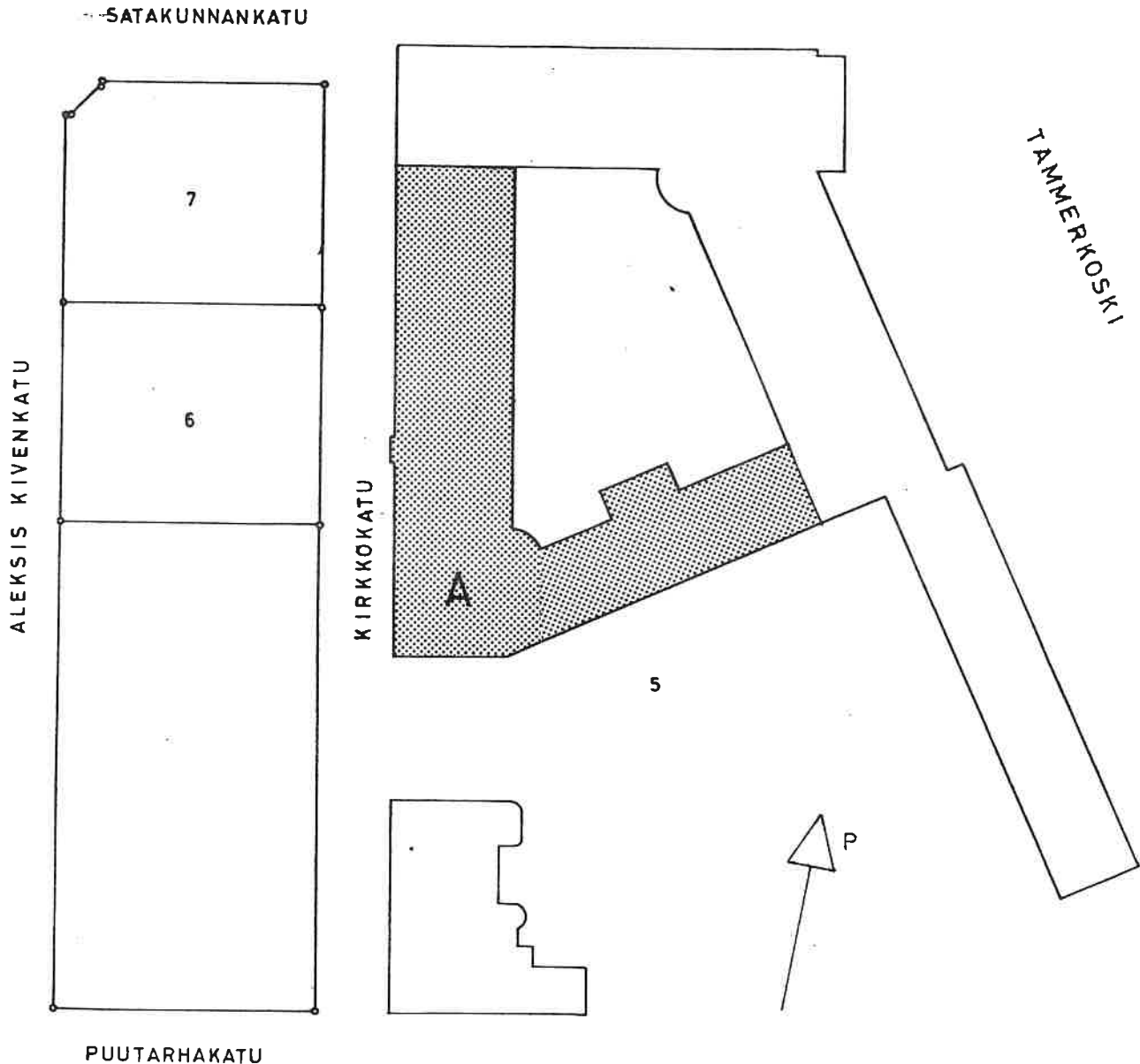
OSA 1.

käyttötarkoituksen muutokset osa-alueella A
vuosina 1928 – 1983

F R E N C K E L L I N   A L U E

MK 1:1000

Muutokset 1 - 26 sisältävän osa-alueen A
sijainti kiinteistössä

HUOM !

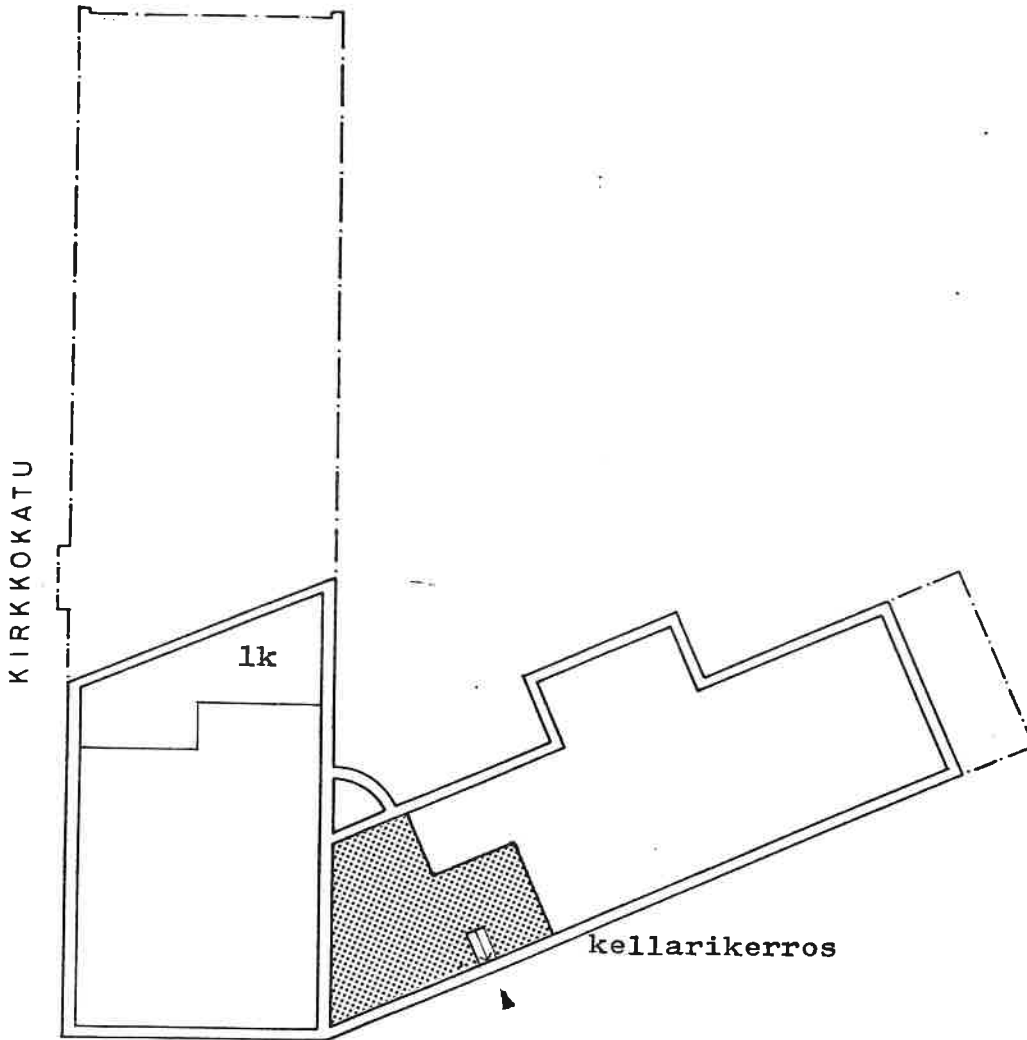
- muutokset on järjestetty kronologisesti suunnitteluvuoden mukaan.
- suunnittelijaksi ilmoitettu arkkitehtiosasto tarkoittaa Tampereen kaupungin talonrakennusviraston arkkitehtiosastoa.
- joidenkin muutosten toteutusvuosi saattaa olla epätarkka, koska lähdeaineiston perusteella ei vuosiluku ole aina yksiselitteisesti määritettävissä.
- aivan vähäisiä muutoksia (yksittäisten huoneiden käytön muutos, yksittäisen väliseinän muutos yms.) ei ole kirjattu erillisinä vaan mukaan on otettu vain selkeät tila-alueen käytön muutokset ja suuremmat osat.

M U U T O K S E T 1928 - 1983

Muutos N:o	Sisältö	Suunnitteluvuosi
1	Kaupunginvoudin huutokauppakamari	1930
2	Nuohoojien työtilat	1931
3	Hämeen Kenkä- ja Nahkatehdas	1931
4	Puukorkotehdas Oy:n tilat	1931
5	Kotitalouslautakunnan huoneisto	1931
6	Kunnalliset voimistelusalit	1930, <u>1932</u>
7	Kaupunginarkiston tilat	1934, 1935
8	Kaupunginvoudin konttori	1936
9	Mittausosaston ja Asemakaavaosaston tilat	1950, 1952
10	Maalaustyöhuone (Talonrakennusosasto)	1952
11	Kaupunginarkiston laajeneminen kaupunginvoudin huutokauppakamariin	1952
12	Kaupunginarkiston laajeneminen nuohoojien työtiloihin	1955
13	Entisen kattilahuoneen muuttaminen autotalliksi	1957
14	Vesilaitoksen tilat entiseen kaupunginvoudin konttoriin	1957
15	Mittausosaston laajeneminen entisiin Puukorkotehtaan tiloihin	1959
16	Maalaustyöhuoneen kunnostaminen arkiston lisätiloiksi	1960
17	Mittausosaston laajeneminen kotitalouslautakunnan huoneistoon	1961
18	Asemakaavaosaston ja rakennustarkastuksen tilojen muutos (laajeneminen ent. voimistelusaloihin)	1965
19	Eteläsiiven ullakkokerroksen muutos + vahvistinhuone	1967, 1968 (ull.)

Muutos N:o	Sisältö	Suunnitteluvuosi
20	Mittausosaston tilojen muutos	1967
21	Asemakaavaosaston ja Rakennusvalvontaviraston muutto	1975 (tot.)
22	Henkilökunnan ruokala entisiin kaupungin-arkiston tiloihin	1975 (1974, 1976)
23	Mittausosaston sosiaalityötilojen muutos	1976
24	Pöytätennistilojen sosiaalityötilat	1977
25	Uusi porrashuone Kirkkokadun siivessä	1980
26	Kaupunginmuseon filmilaboratorio ja arkisto sekä ruokalan kabinetti	1982

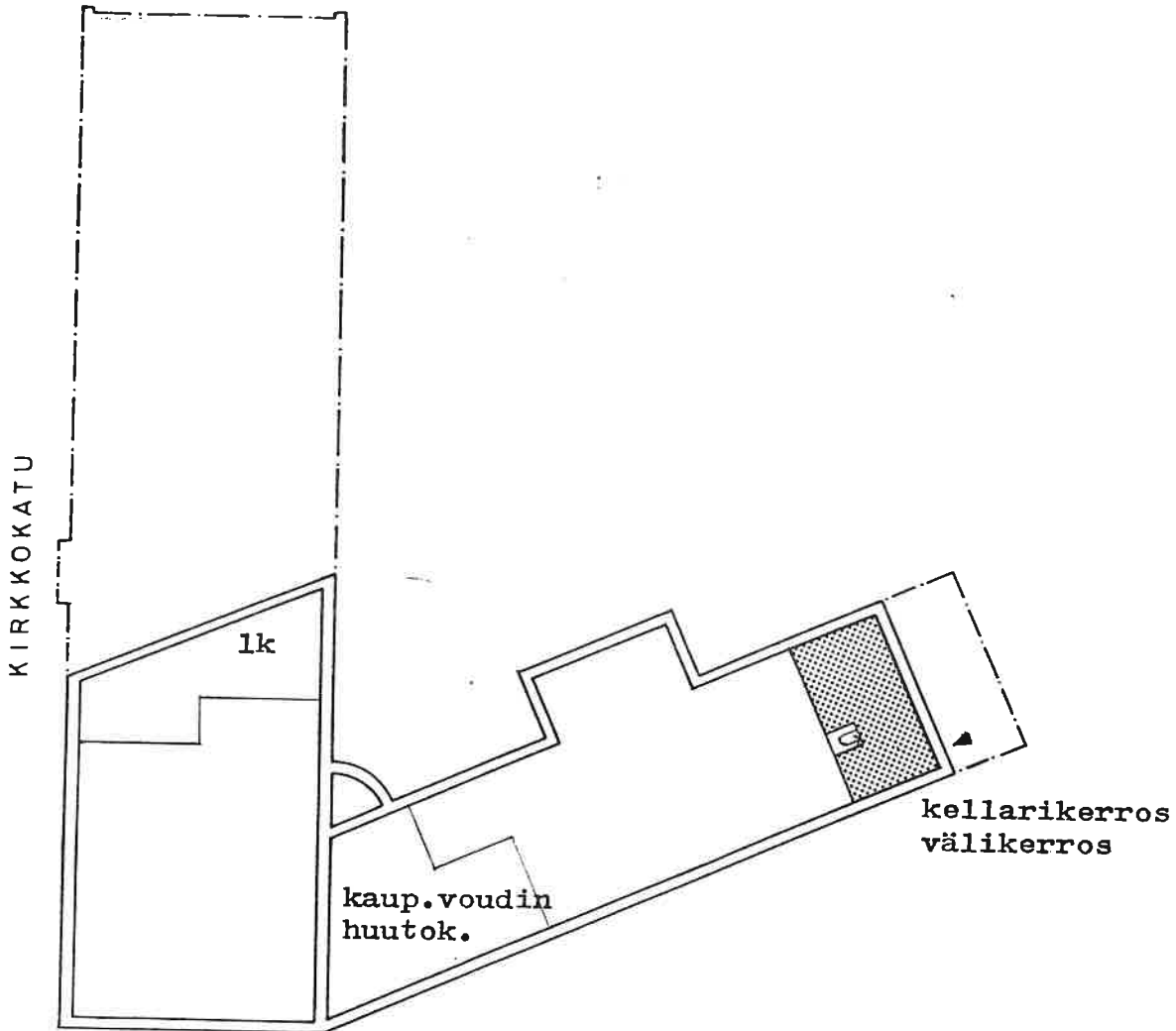
MUUTOS N:o	1	MK 1:500
SISÄLTÖ	Kaupunginvoudin huutokauppakamari	
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto	
SUUNN. VUOSI	1930	
TOTEUTUS	1932	
LÄHTEET	TAL.RAK.V	

TARKENNUKSIÄ

Tilat otettiin uuteen käyttöön ilman erityisiä korjauksia. Huutokauppakamarin lattiataso oli n. 1 m:n viereistä maanpintaa alempana.

MUUTOS No	2	MK 1:500
SISÄLTÖ	Nuohoojien työtilat	
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto	
SUUNN. VUOSI	1931	
TOTEUTUS	1931	
LÄHTEET	TKA/PIIR, TKA/KK30, TAL.RAK.V	

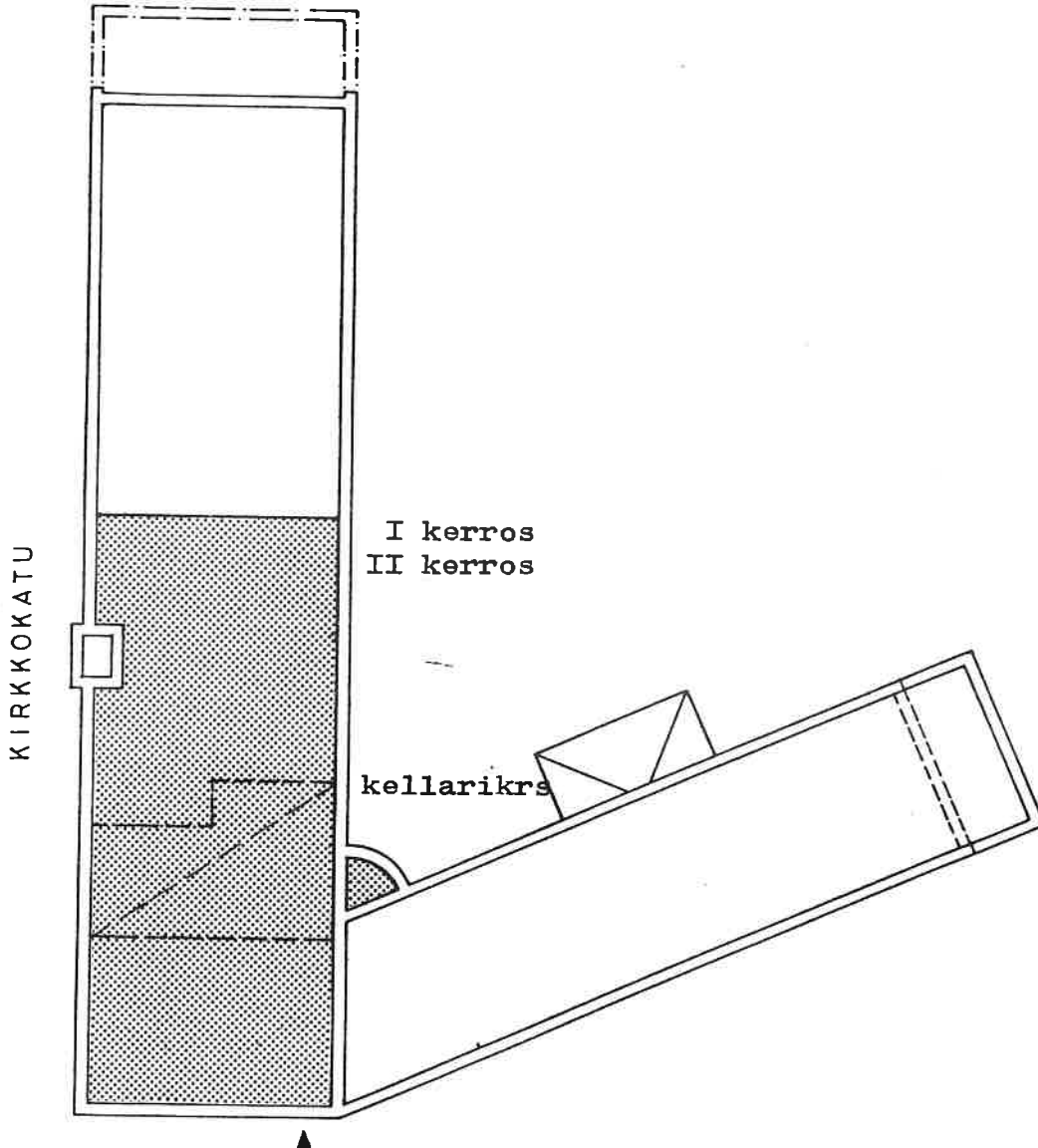

TARKENNUKSI A

Kellarikerroksen tiloja olivat työkalujen säilytys- ja korjaushuone, halkovarasto, puhtaiden pukujen säilytystila, pukuhuone ja WC. Välikerroksessa, joka rakennettiin tässä yhteydessä, sijaitsivat työjohtajan huone, työpukujen kuivaushuone ja pesuhuone.

N. 1946 tehtiin vielä ehdotus ensimmäisen kerroksen pukusuojan laajentamisesta halkovarastoon.

MUUTOS N:o	3	MK 1:500
SISÄLTÖ	Hämeen Kenkä- ja Nahkatehdas	
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto	
SUUNN. VUOSI	1931	
TOTEUTUS	1931	
LÄHTEET	TKA/PIIR, TAL.RAK.V.	

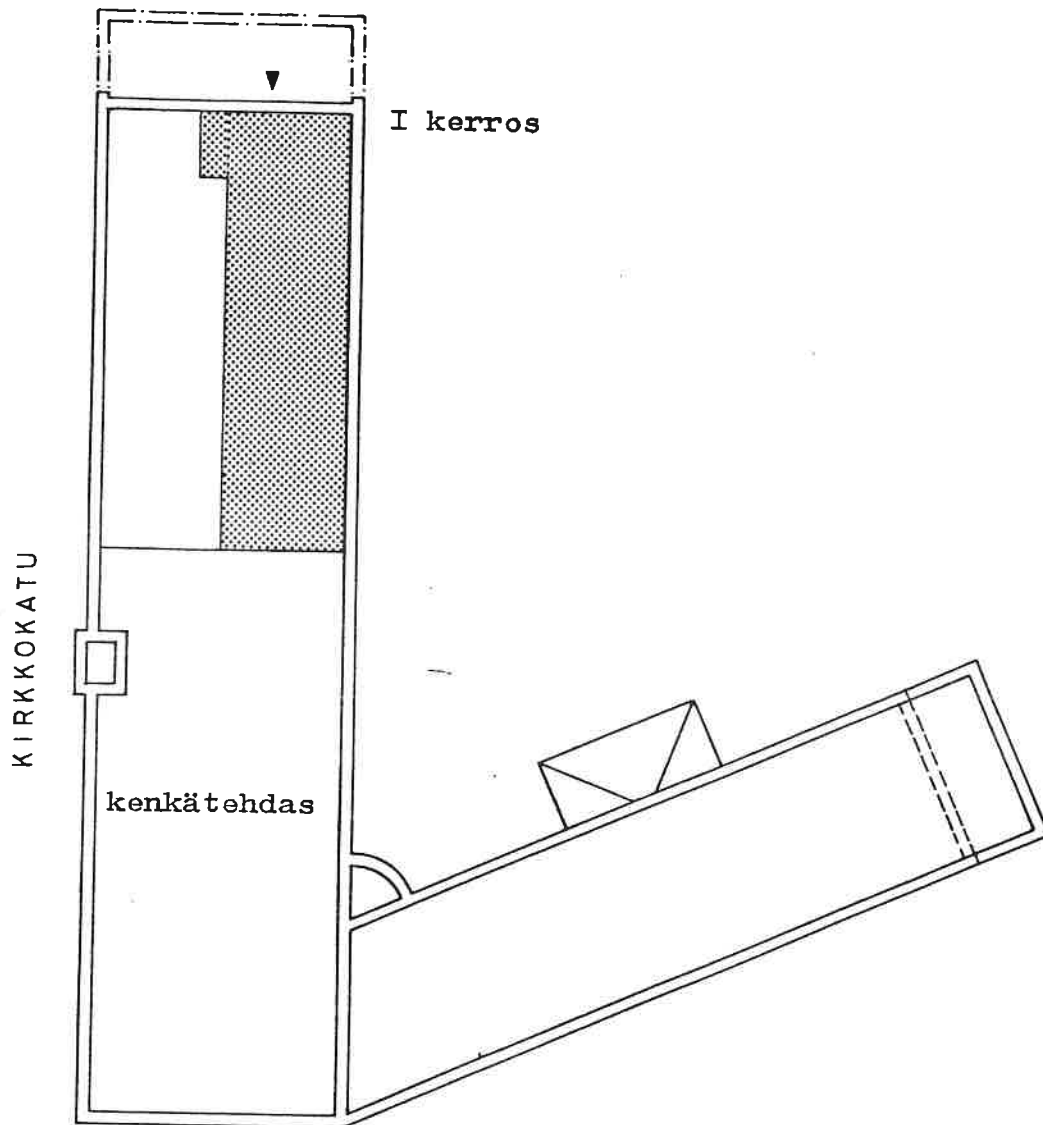

TARKENNUKSI A

Viralliset rakennuslupa/muutospiirustukset ovat huhtikuulta 1931, joissa I kerrokseen on sijoitettu 2 tehdassalia, johtajanhuone, konttori, ruokailuhuone, 4 varastohuonetta ja WC. II kerroksessa oli kaksi toisistaan väliseinällä erotettua tehdassalia.

Lisäksi eräässä kaupungin arkkitehtiosaston laatimassa inventointi-piirroksessa 1:500 on Kenkätehtaan tiloiksi esitetty kellarikerroksen osa (ilmeisesti varastona).

MUUTOS N:o	4	MK 1:500
SISÄLTÖ	Puukorkotehdas Oy:n tilat	
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto	
SUUNN. VUOSI	1931	
TOTEUTUS	1931	
LÄHTEET	TKA/PIIR, TKA/KK31, TAL.RAK.V	

TARKENNUKSI A

Suunnitelma käsitti valmistushallin lisäksi kaksi pienempää tilaa, jotka lienevät olleet työnjohtohuoneena tai varastona. Kirkkokadun viereisestä rakennussiivestä erotetun tilan lisäksi Puukorkotehdas vuokrasi varastotilaa Satakunnankadun puoleisen siiven I kerroksesta. Puukorkotehdas oli vuokralla Frenckellin tiloissa aina 1950-luvun loppupuolelle asti.

MUUTOS N:o

5

16
MK 1:500

SISÄLTÖ

Kotitalouslautakunnan huoneisto

SUUNNITTELIJA

Arkkitehtiosasto

SUUNN. VUOSI

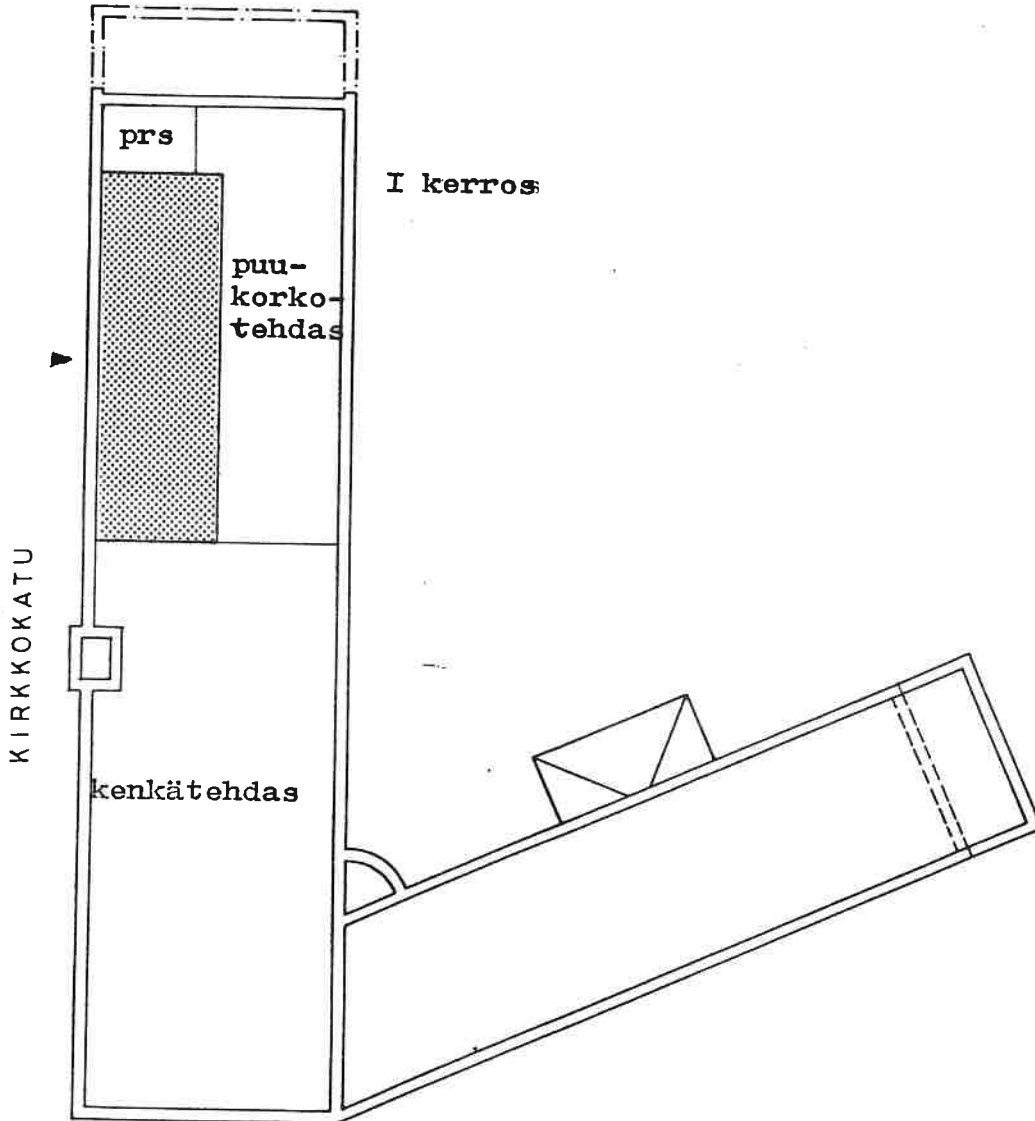
1931

TOTEUTUS

1932

LÄHTEET

TKA/PIIR, TKA/KK30, TKA/KK32, TAL.RAK.V.

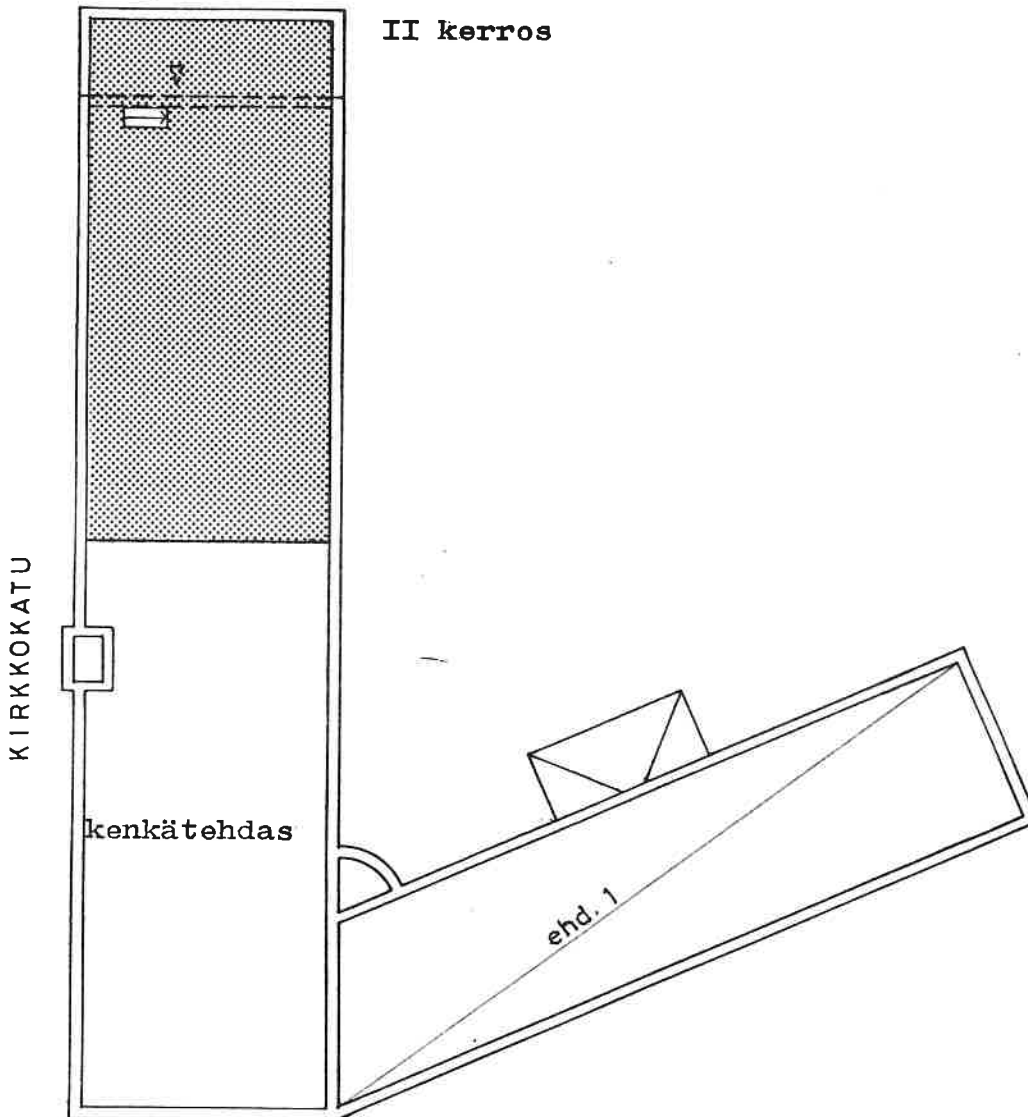
TARKENNUKSIA

Kotitalouslautakunnan huoneisto sisälsi käsityöhuoneen, keittiön, kanslian ja eteistilat, yhteensä 184 m².

Vaikka muutostyöt toteutettiin vuoden 1932 lopulla, on rakennuslupapiirustus päivätty vasta vuodelle 1941 (syyskuu), jolloin oleva tilanne on ilmeisesti "virallistettu".

19.10.1951 päivätyssä ehdotuspiirustuksessa on esitetty kotitalouslautakunnan huoneiston laajentaminen ylä- ja alapuoliseen (edellytti kaivamista) kerrokseen. Näistä ainoastaan I välikerroksen tila lienee toteutettu ja käytetty varastona yms. tilana.

MUUTOS N:o	6	MK 1:500
SISÄLTÖ	Kunnalliset voimistelusalit	
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto	
SUUNN. VUOSI	1930, 1932	
TOTEUTUS	1933	
LÄHTEET	TKA/PIIR, TKA/KK30, TKA/KK32, TKA/KK33, TAL.RAK.V.	

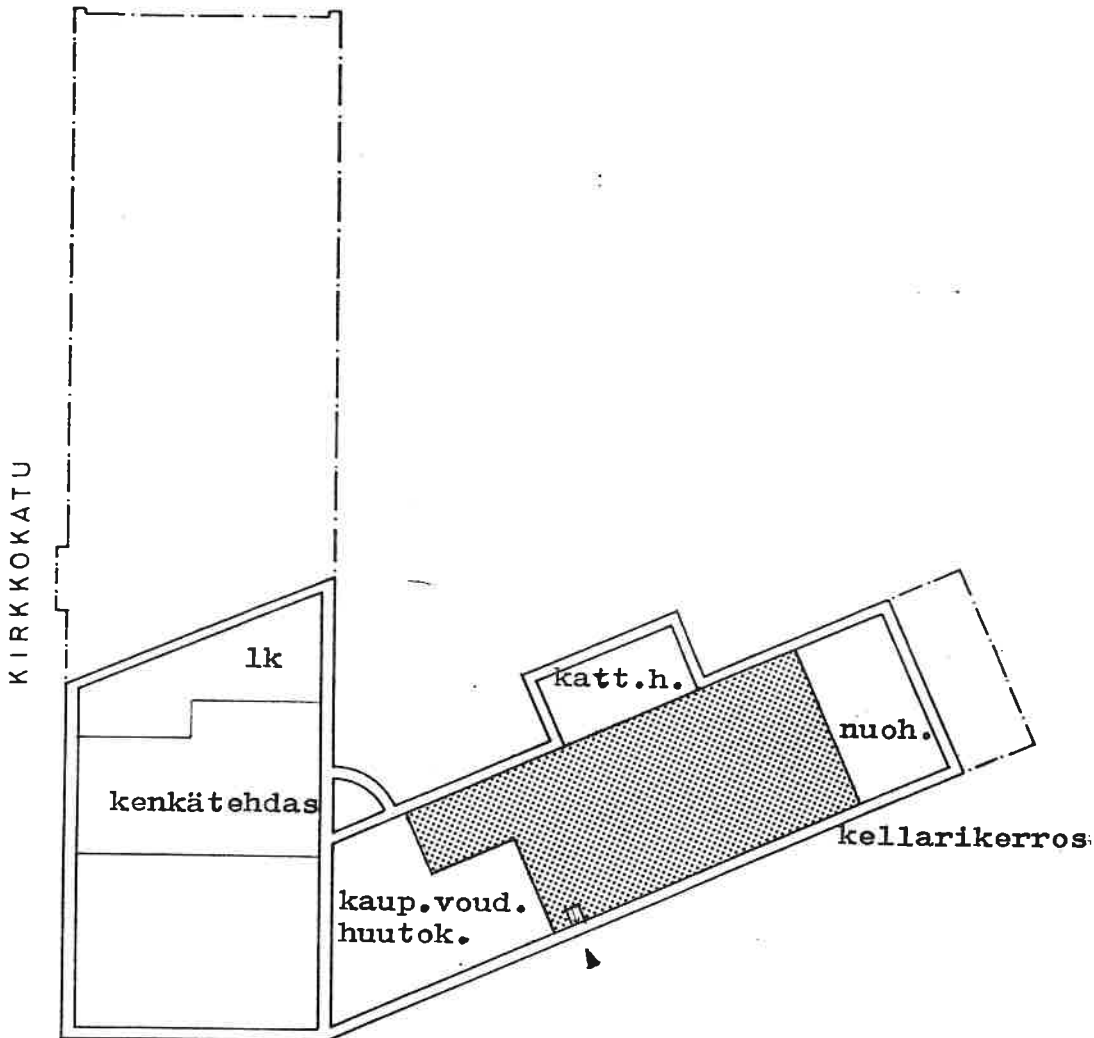
TARKENNUKSIA

Voimistelusalit sijaitsivat ensin ehdotus 1:n (8.3.1930) mukaisesti eteläsiiven I kerroksessa. Tätä ei hyväksytty ja uudessa suunnitelmassa (ehdotus 2) salit olivat sijoitettuna paikkaan, johon ne myös loppukesästä 1933 valmistuivat.

Suunnitelma käsitti kaksi voimistelusalialia, pesy- ja pukutilat, WC-tilat sekä vahtimestarin kopin, yhteensä 528 m².

Tämänkin muutoksen virallinen rakennuslupapiirustus on päivätty vasta vuodelle 1941.

MUUTOS No	7	MK 1:500
SISÄLTÖ	Kaupunginarkiston tilat	
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto	
SUUNN. VUOSI	1934, 1935	
TOTEUTUS	1935	
LÄHTEET	TKA/PIIR, TKA/KK34, TKA/KK35, TAL.RAK.V.	

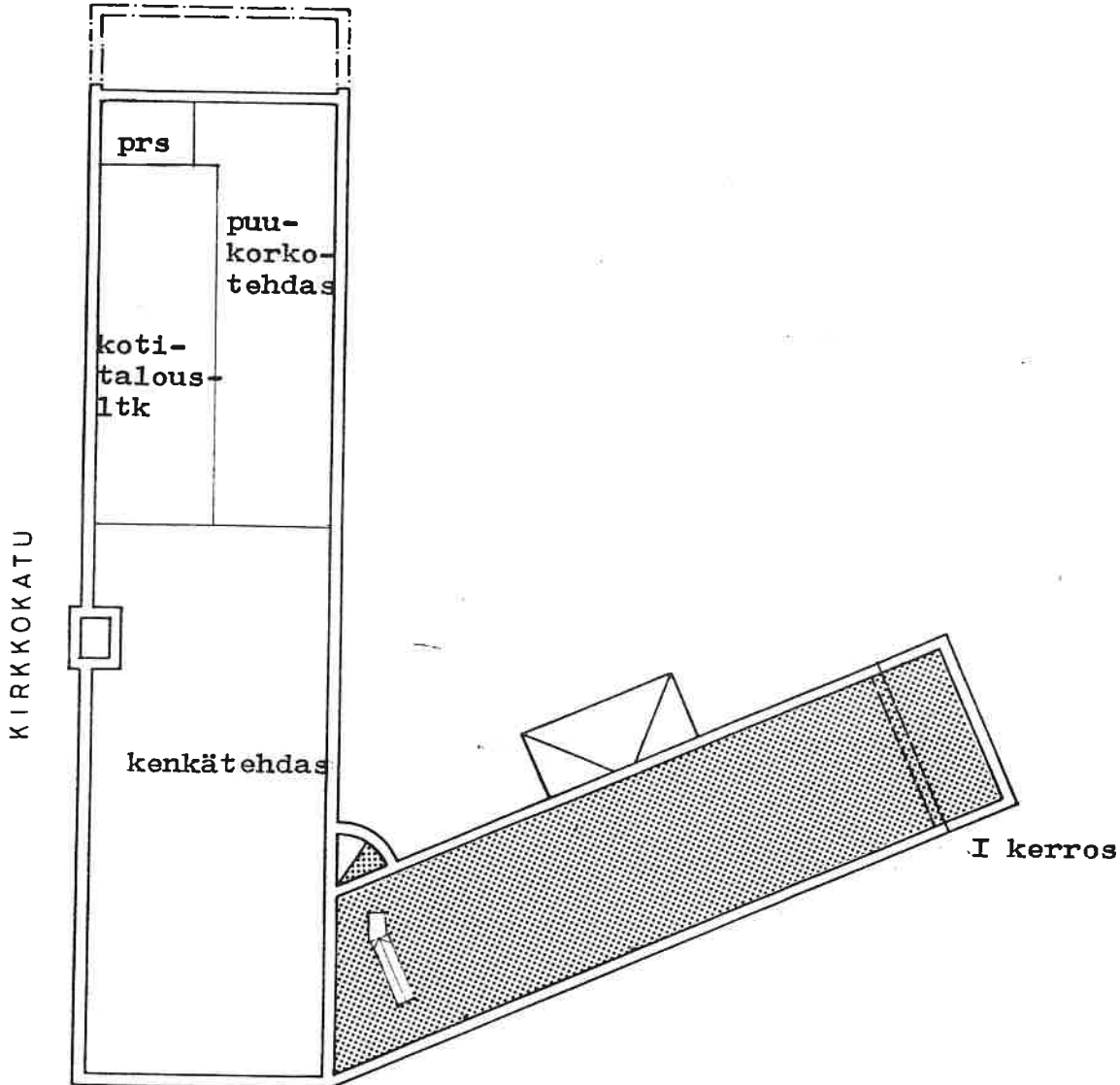

TARKENNUKSIA

Kaupungin arkkitehtiosaston ensimmäistä ehdotusta arkistotilojen järjestämiseksi ei toteutettu sellaisenaan (mm. 1350 jm hyllytilaa). Arkkitehtiosasto laati kaikkiaan neljät luonnokset, joiden pohjalta tilat toteutettiin. Lopullisessa suunnitelmassa pinta-ala oli n. 220 m² + järjestelyhuone 25 m². Tilaan oli osastoitu sisäänkäynti (tk). Hyllytilaa oli 1000 jm, joka oli selvä parannus entisiin 600 jm:iin.

Kaupunginhallitus vaati puulaipion tilalle rakennettavaksi betoni-holvin. Hyväksytty suunnitelma sisälsi myös itsenäisen keskuslämmityslaitoksen tiloja varten.

MUUTOS No	8	MK 1:500
SISÄLTÖ	Kaupunginvoudin konttori	
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto	
SUUNN. VUOSI	1936	
TOTEUTUS	1936	
LÄHTEET	TKA/PIIR, TKA/KK36, TAL.RAK.V.	

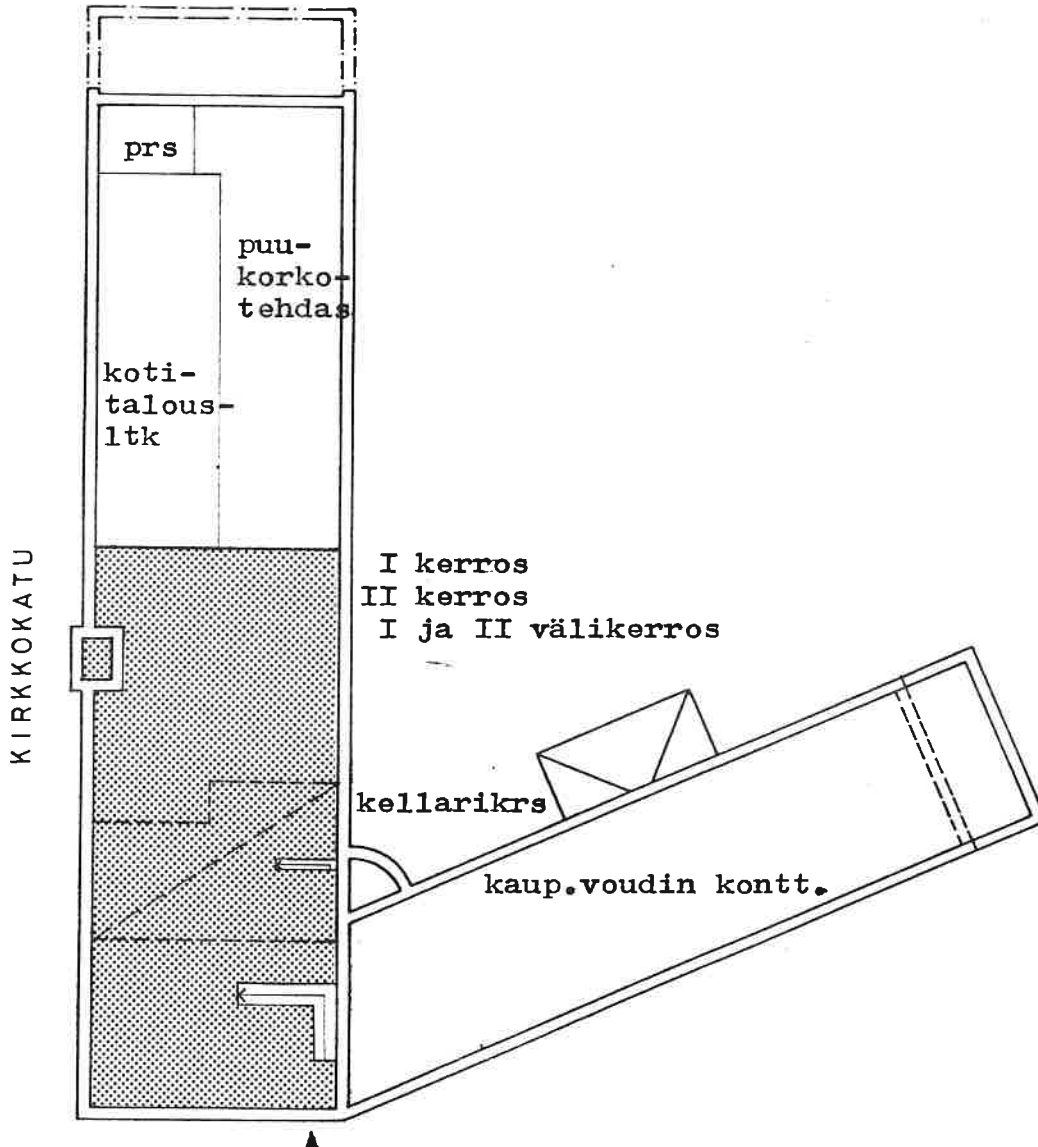
TARKENNUKSI A

Rakennusteknisinä muutostöinä toteutettiin mm. puuvälipohja täytteen, lattiatäytteet ja uusi puulattia (kustannusarvio 235 000,-).

Huonetiloja: I ja II kaupunginvoudin huoneet, konttoripäällikön huone, veromiesten huone, sakkomiesten huone, verokanslia, apulaisen huone, kahvihuone, arkistoa sekä WC-tilat.

Pohjoispuolelle oli suunnitelmassa merkitty joitakin ikkunoita muurattavaksi umpeen sisäpuolelta (ulospäin valeikkunoina).

MUUTOS N:o	9	MK 1:500
SISÄLTÖ	Mittausosaston ja Asemakaavaosaston tilat	
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto	
SUUNN. VUOSI	1950, 1952	
TOTEUTUS	1952	
LÄHTEET	TKA/PIIR, TKA/KK51	

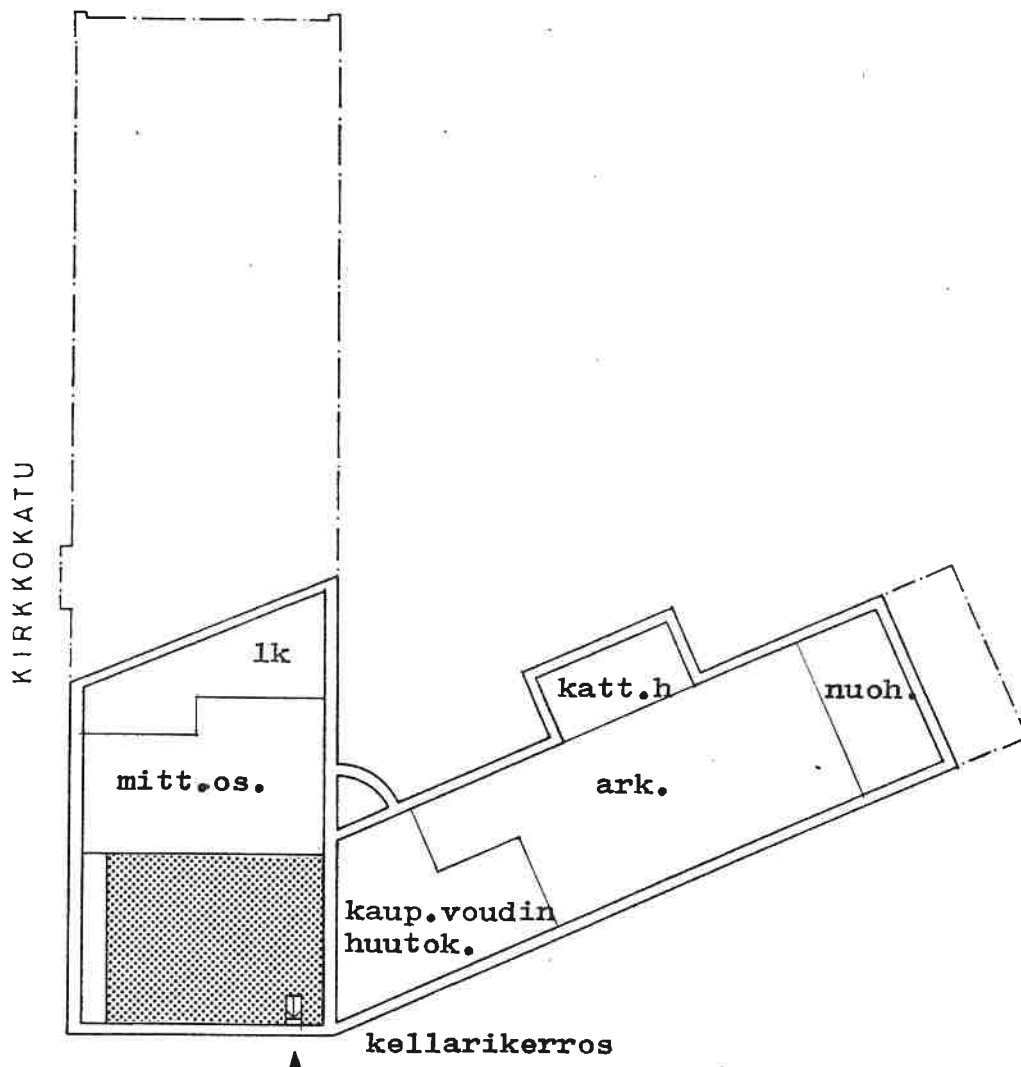
TARKENNUKSIA

Kaupungin arkkitehtiosasto esitti vaihtoehtoina joko uudisrakennusta tai tilojen sijoittamista Hämeen Kenkä- ja Nahkatehtaan tiloihin. Valtuusto hyväksyi jälkimmäisen vaihtoehdon.

Suunnitelman mukaan tuli mittausosaston käyttöön I kerrokseen n. 600 m², asemakaavaosaston käyttöön II kerrokseen myös n. 600 m² ja lisäksi kellarikerrokseen arkistoa n. 50 m² ja mittamiesten sosiaali-tiloja n. 60 m². Ehdotus sisälsi myös ajatuksen asemakaavaosaston kerroksen jakamisesta välipohjalla, jolloin syntyvään II välikerrokseen saataisiin kaupunginarkitille tilat (n. 600 m²). Tältä osin ehdotusta ei hyväksytty, vaan kaupunginarkiston suhteen päädyttiin toiseen ratkaisuun. (ks. muutos 10 ja 11). I ja II välikerros kuitenkin toteutettiin vaiheittain 1950-luvulla (varasto-, arkisto- ja piirustussalitilaa).

Ehdotetun II välikerroksen ikkunat esitettiin muurattavaksi sisäpuolelta umpeen valeikkunoiksi.

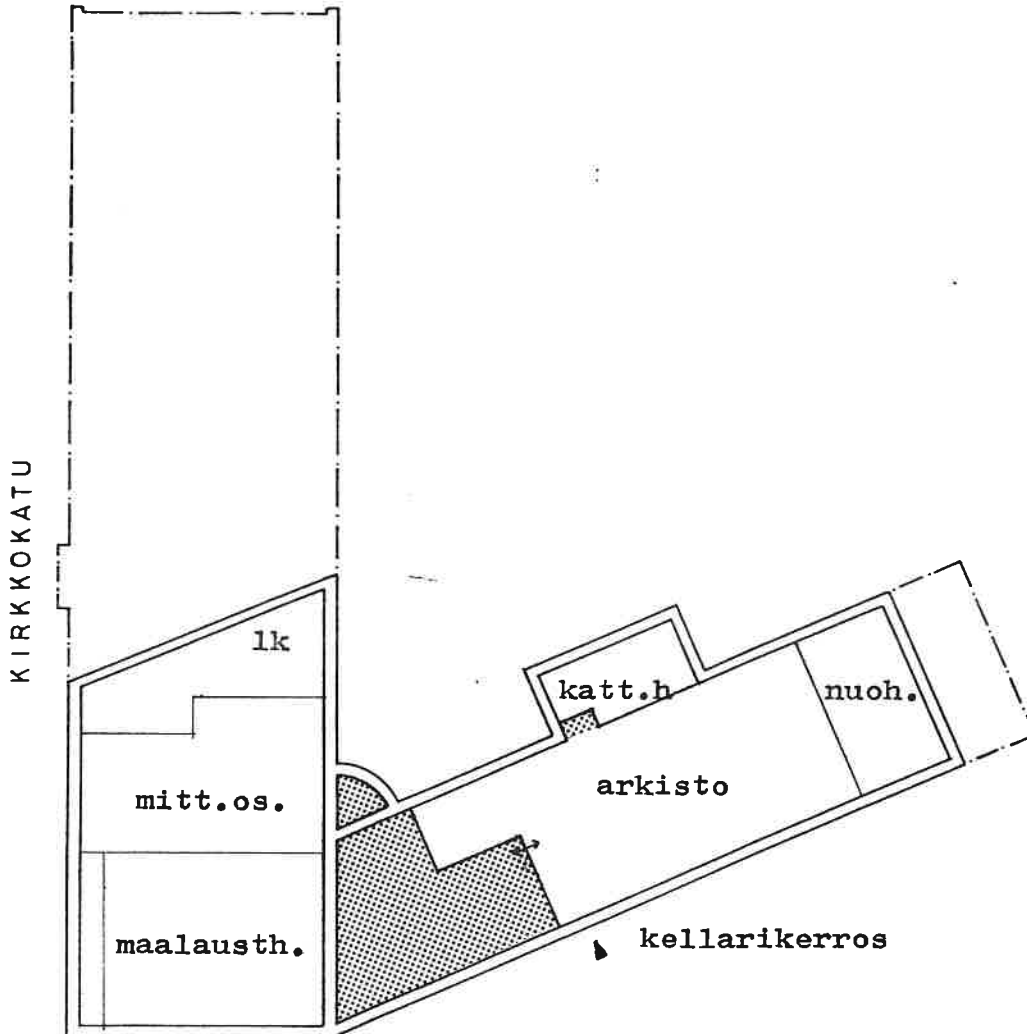
MUUTOS No	10	MK 1:500
SISÄLTÖ	Maalaustyöhuone (Talonrakennusosasto)	
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto	
SUUNN. VUOSI	1952	
TOTEUTUS	1952	
LÄHTEET	TKA/PIIR, TAL.RAK.V.	

TARKENNUKSIA

Tila otettiin sellaisenaan käyttöön (suunnitelma 13.10.1952).

MUUTOS N:o	11	MK 1:500
SISÄLTÖ	Kaupunginarkiston laajeneminen kaupungin voudin huutokauppakamariin	
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto	
SUUNN. VUOSI	1952	
TOTEUTUS	1953	
LÄHTEET	TKA/PIIR, ~~TKA~~ /KK52	

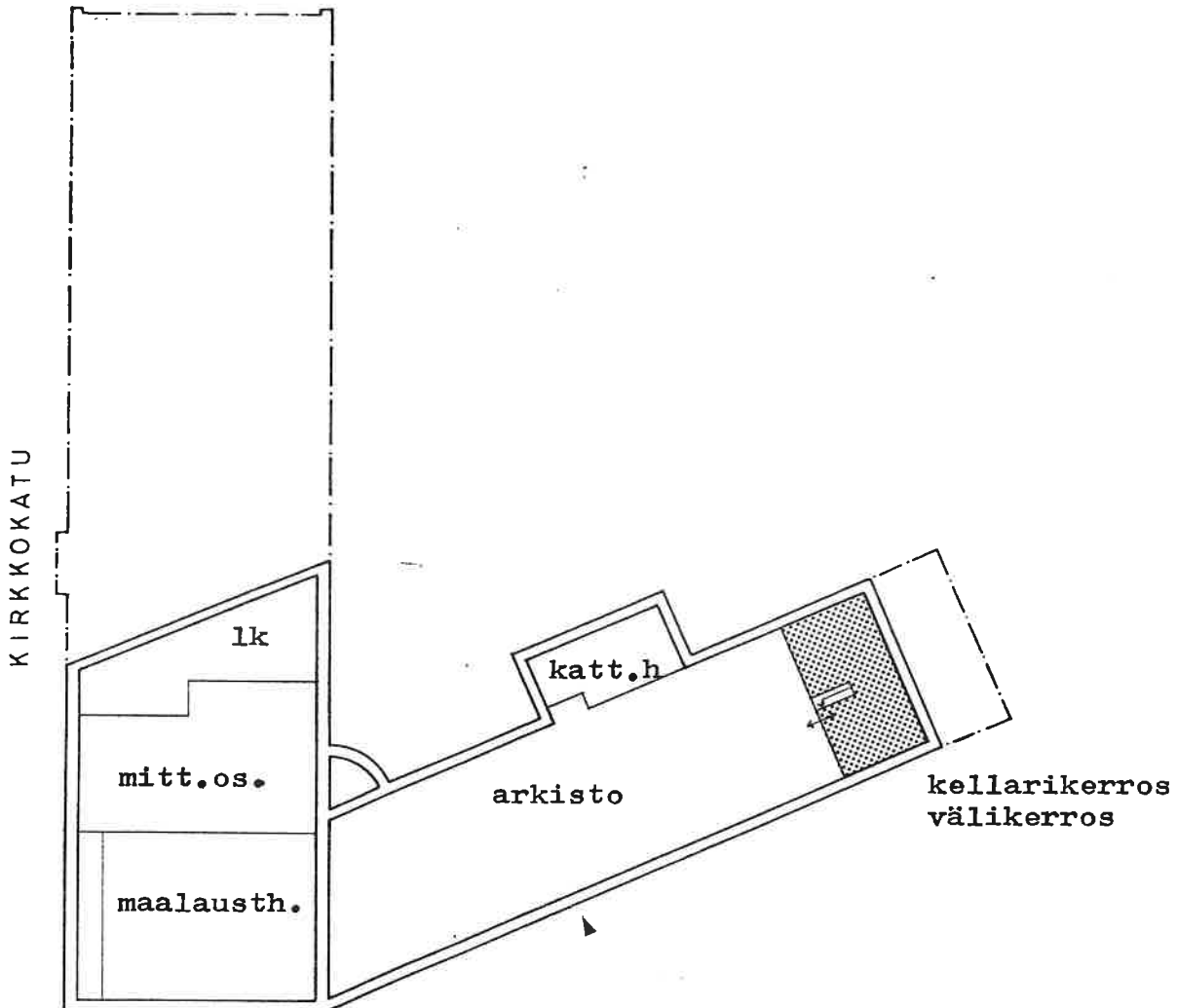
TARKENNUKSI A

Kaupunginarkistolle saatiin lisää kaivattua hyllytilaa n. 535 jm entisestä kaupunginvoudin huutokauppakamarista, joka siirtyi Satakunnankadun puoleiseen rakennussiipeen entiseen Puukorkotehtaan varastotilaan.

Suunnitelmissa oli varattu mahdollisuus laajentua myöhemmin vielä maalarien työhuoneeseen (+ 700 jm hyllytilaa) ja nuohoojien työtiloihin. Ensinmainittu laajennus toteutui vasta 1960-luvun alussa, mutta nuohoojien työtilat muutettiin melko pian arkistoksi (ks. muutos 12).

Vanhan lämpökeskuksen osasta tehtiin WC ja joitain ikkunoita esitettiin muurattavaksi umpeen sisäpuolelta.

MUUTOS N:o	12	MK 1:500
SISÄLTÖ	Kaupunginarkiston laajeneminen nuohoojien työtiloihin	
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto	
SUUNN. VUOSI	1955	
TOTEUTUS	1955	
LÄHTEET	TKA/PIIR, TKA/KK55, TAL.RAK.V.	

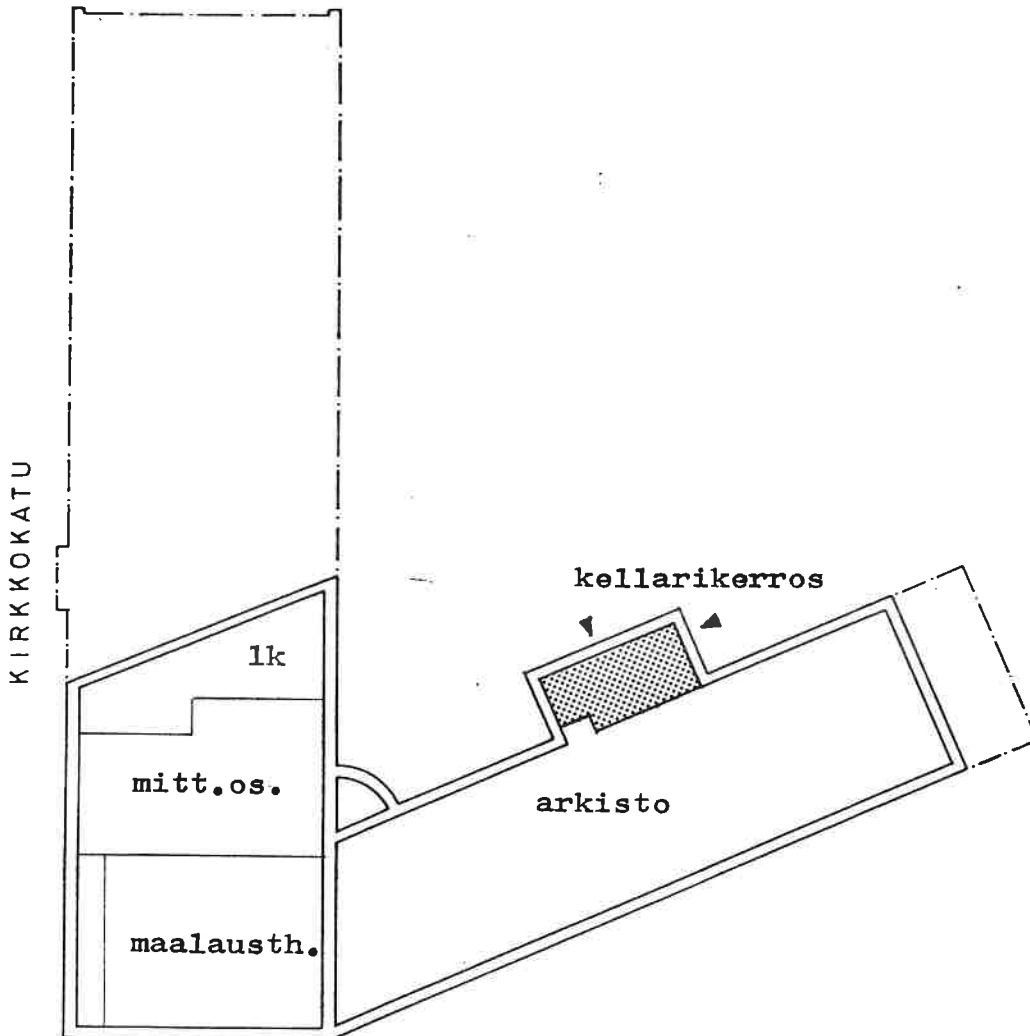
TARKENNUKSIÄ

Kellarikerroksessa sijaitsivat työ- ja arkistotilat, välikerroksessa piirustuskaappihuone ja arkistohyllyhuone.

Pohjoissivulla esitettiin jälleen ikkunaaukkojen umpeenmuurausta sisäpuolelta.

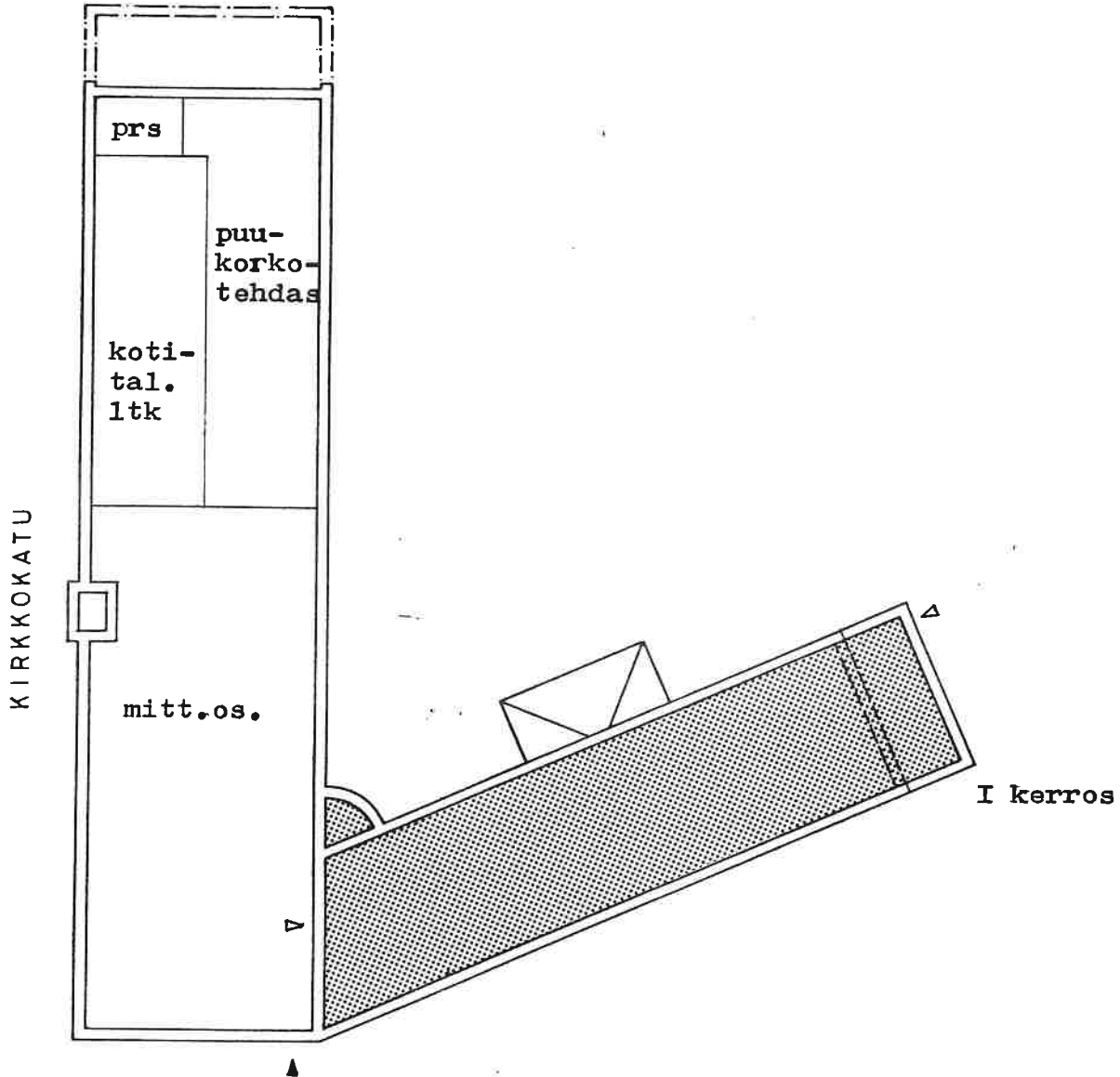
MUUTOS No	13	MK 1:500
SISÄLTÖ	Entisen kattilahuoneen muuttaminen autotalliksi	
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto	
SUUNN. VUOSI	1957	
TOTEUTUS	1957	
LÄHTEET	TKA/PIIR, TKA/KK57	

TARKENNUKSIA

Autoille puhkaistiin uusi ovi päätyseinään. Sisätilat "puhdistettiin" laitteistoista ja turhista installaatioista.

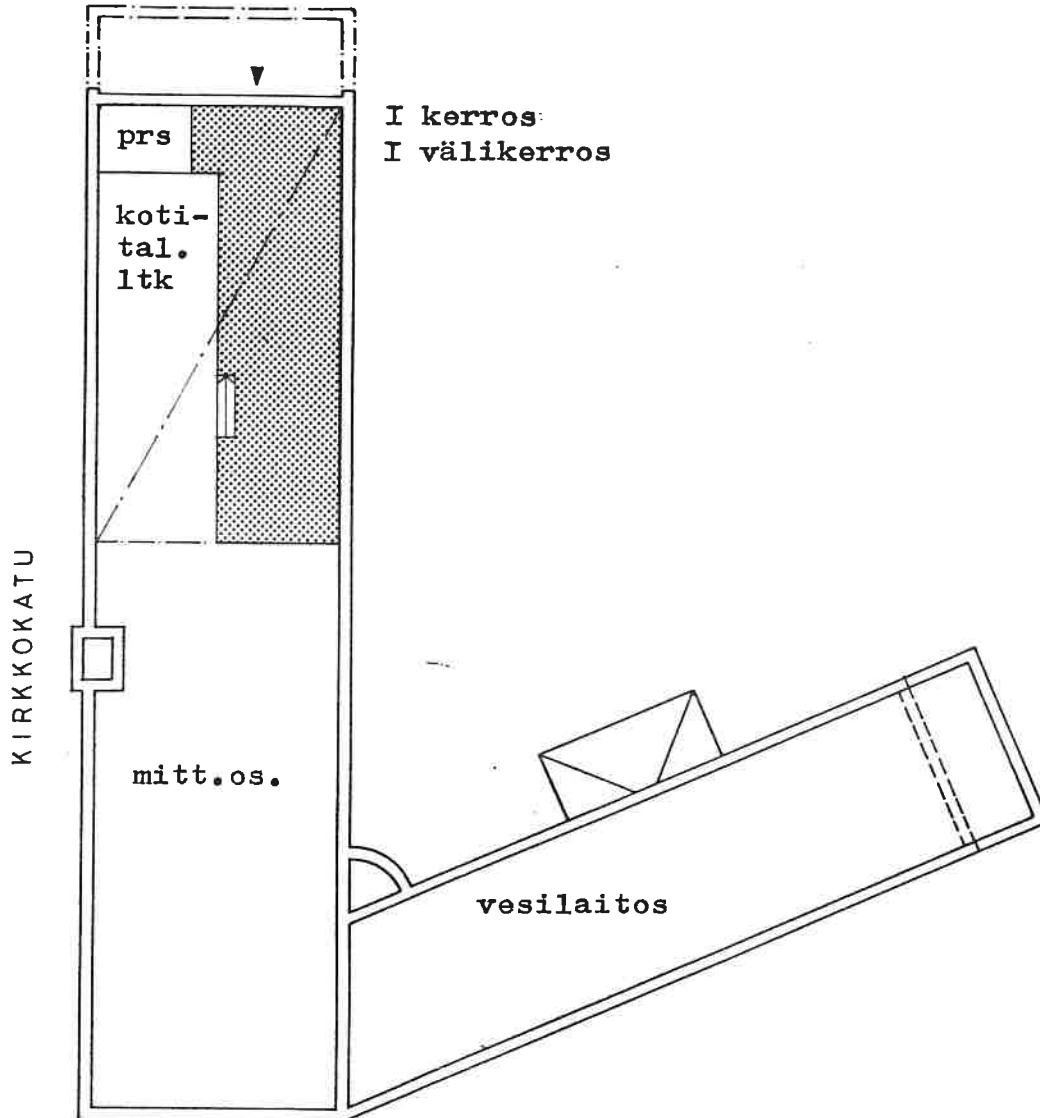
MUUTOS N:o	14	MK 1:500
SISÄLTÖ	Vesilaitoksen tilat entiseen kaupunginvoudin konttoriin	
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto	
SUUNN. VUOSI	1957	
TOTEUTUS	1958	
LÄHTEET	TAL.RAK.V., TKA/KK57	

TARKENNUKSIA

Suunnitelma sisälsi lähinnä väliseinien uudelleensijoittelua (toimistuhuoneita ja WC-tilat). Käynti oli molemmista päädyistä muiden sisätilojen kautta.

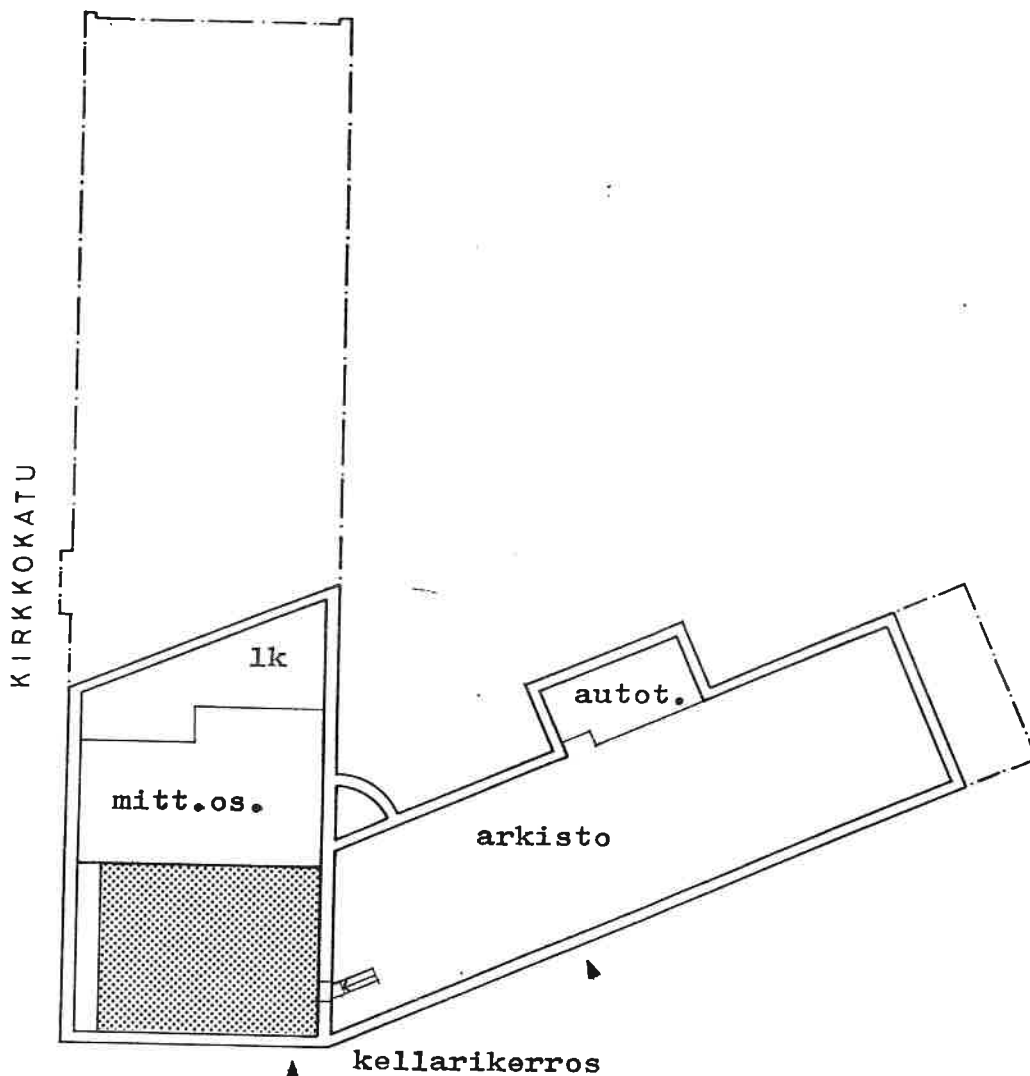
MUUTOS N:o	15	MK 1:500
SISÄLTÖ	Mittausosaston laajeneminen entisiin Puukorko- tehtaan tiloihin	
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto	
SUUNN. VUOSI	1959	
TOTEUTUS	1960	
LÄHTEET	TKA/PIIR, TKA/KK59	

TARKENNUKSIA

Uudet tilat muutettiin toimistuhuoneiksi I kerroksessa, johon avattiin myös uusi sisäänkäynti porttihilvin kohdalta. I välikerros oli varastona (uusi sisäporras).

MUUTOS No	16	MK 1:500
SISÄLTÖ	Maalaustyöhuoneen kunnostaminen arkiston lisätiloiksi	
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto	
SUUNN. VUOSI	1960	
TOTEUTUS	1961	
LÄHTEET	TKA/PIIR, TAL.RAK.V., TKA/KK61, TKA/KK60	

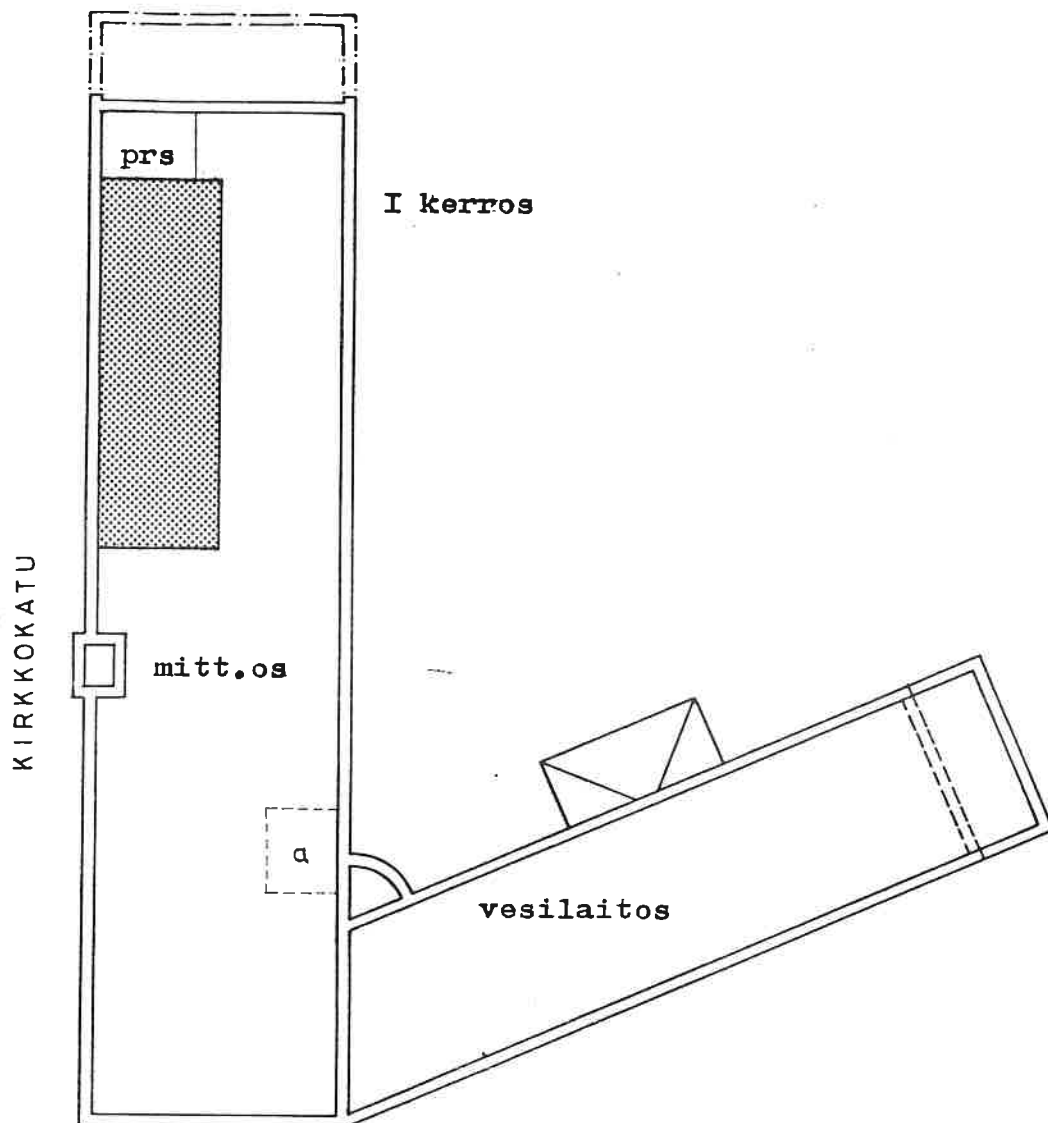

TARKENNUKSIA

Muutoksen avulla saatiin lisää hyllytilaa alati kasvavaa materiaali-määrää varten. Päätyn asennettiin uusi kaasutiivis teräsovi-ulko-oviyhdistelmä sekä muurattiin kaksi yläikkunaa umpeen.

Tämän muutoksen jälkeen oli kaupunginarkisto laajimmillaan ennen siirtymistään pois Frenckellin kiinteistöstä uuteen keskusvirasto-taloon.

MUUTOS N:o	17	MK 1:500
SISÄLTÖ	Mittausosaston laajeneminen kotitalouslautakunnan huoneistoon	
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto	
SUUNN. VUOSI	1961	
TOTEUTUS	1962	
LÄHTEET	TKA/PIIR	

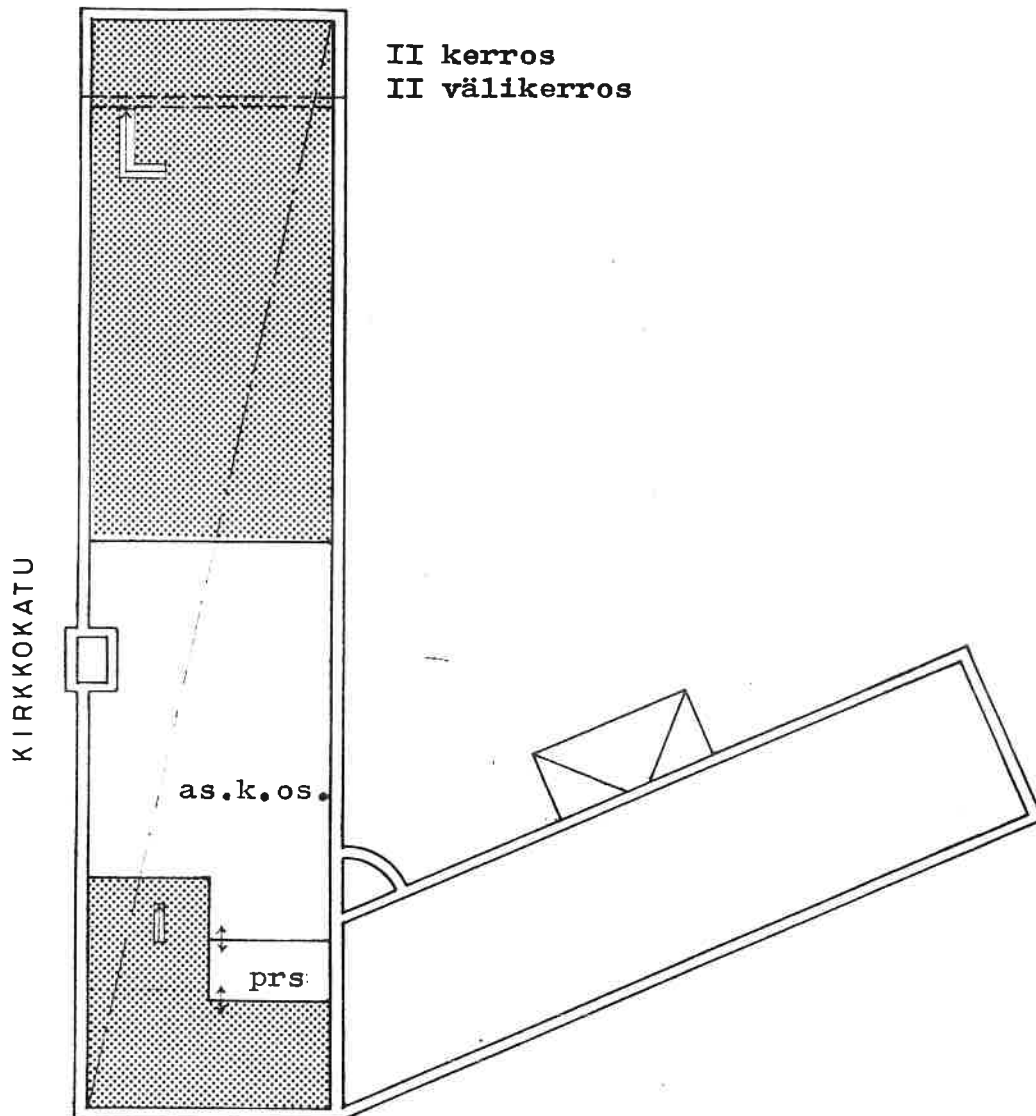

TARKENNUKSIA

Uusia tiloja olivat mm. painokarttojen piirtämishuoneet (2 kpl), insinöörin huone, katukorvausosasto, WC-tilat ja varastot. Yläpuolinen I välikerros oli jo aikaisemmin käyttöönotettua varastotilaa.

Alueella a suoritettiin samoihin aikoihin joitakin pienehköjä käyttötarkoituksen muutoksia ja lisättiin palo-ovia.

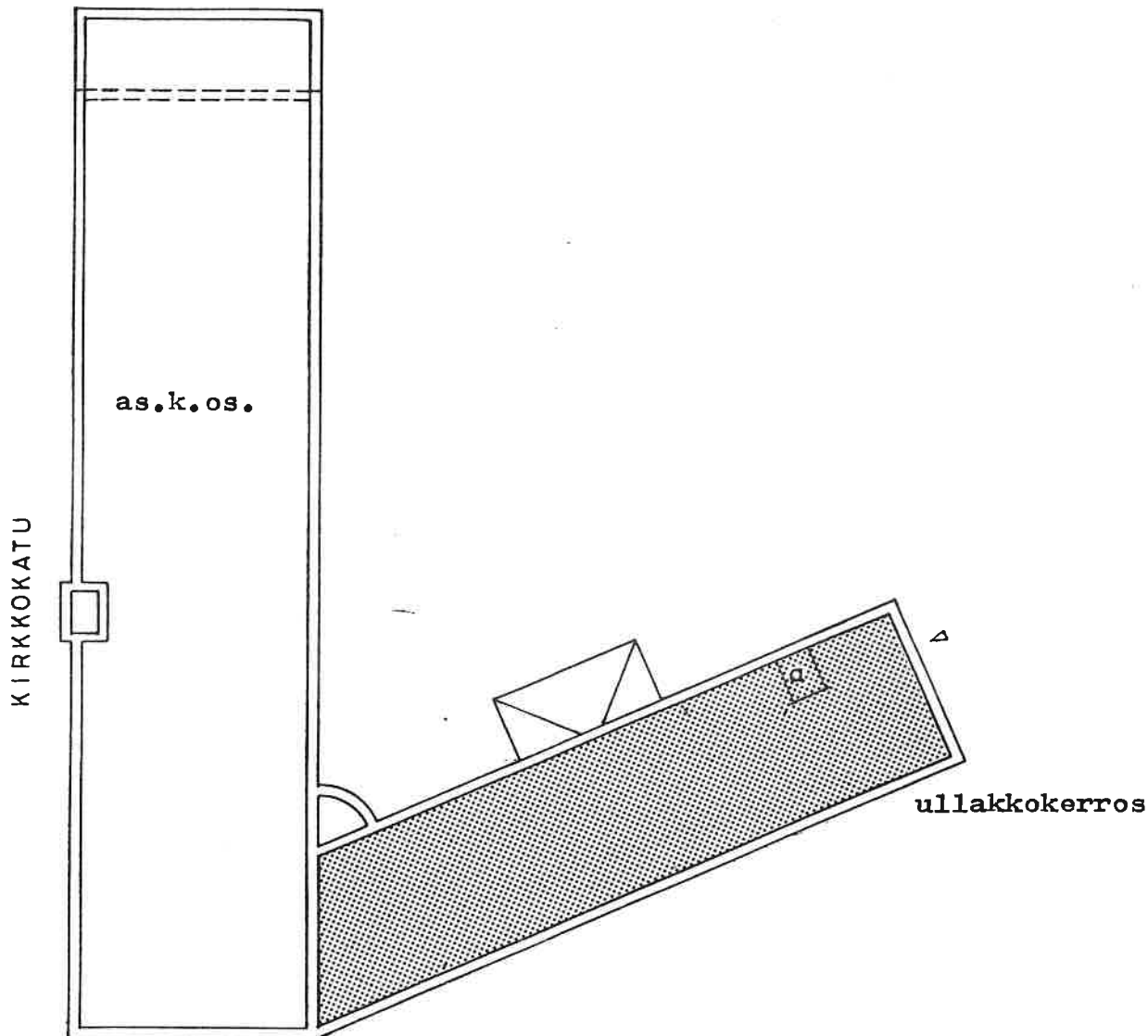
MUUTOS No	18	MK 1:500
SISÄLTÖ	Asemakaavaosaston ja rakennustarkastuksen tilojen muutos (laajeneminen ent. voimistelusaloihin)	
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto	
SUUNN. VUOSI	1965	
TOTEUTUS	1965	
LÄHTEET	TKA/PIIR, TKA/KK65, TOA	

TARKENNUKSIA

Laajennus entisiin kunnallisiin voimistelusaloihin (ks. muutos 6) sisälsi lähinnä toimistohuoneita. Koko II välikerros on suunnitelmassa nimetty tilapäiseksi käyttötilaksi (useita erillisiä huonetiloja, sisäkorkeus n. 2650). Rakennustarkastuksen tiloihin rakennettiin sisäporras, joka johti II välikerroksen varastotiloihin.

MUUTOS No	19	MK 1:500
SISÄLTÖ	Eteläsiiven ullakkokerroksen muutos + vahvistinhuone	
SUUNNITTELIJA	Arkk.tsto Erkki ja Väinö Mikkola	
SUUNN. VUOSI	1967, 1968 (ullakko)	
TOTEUTUS	1967	
LÄHTEET	TKA/PIIR, TOA	

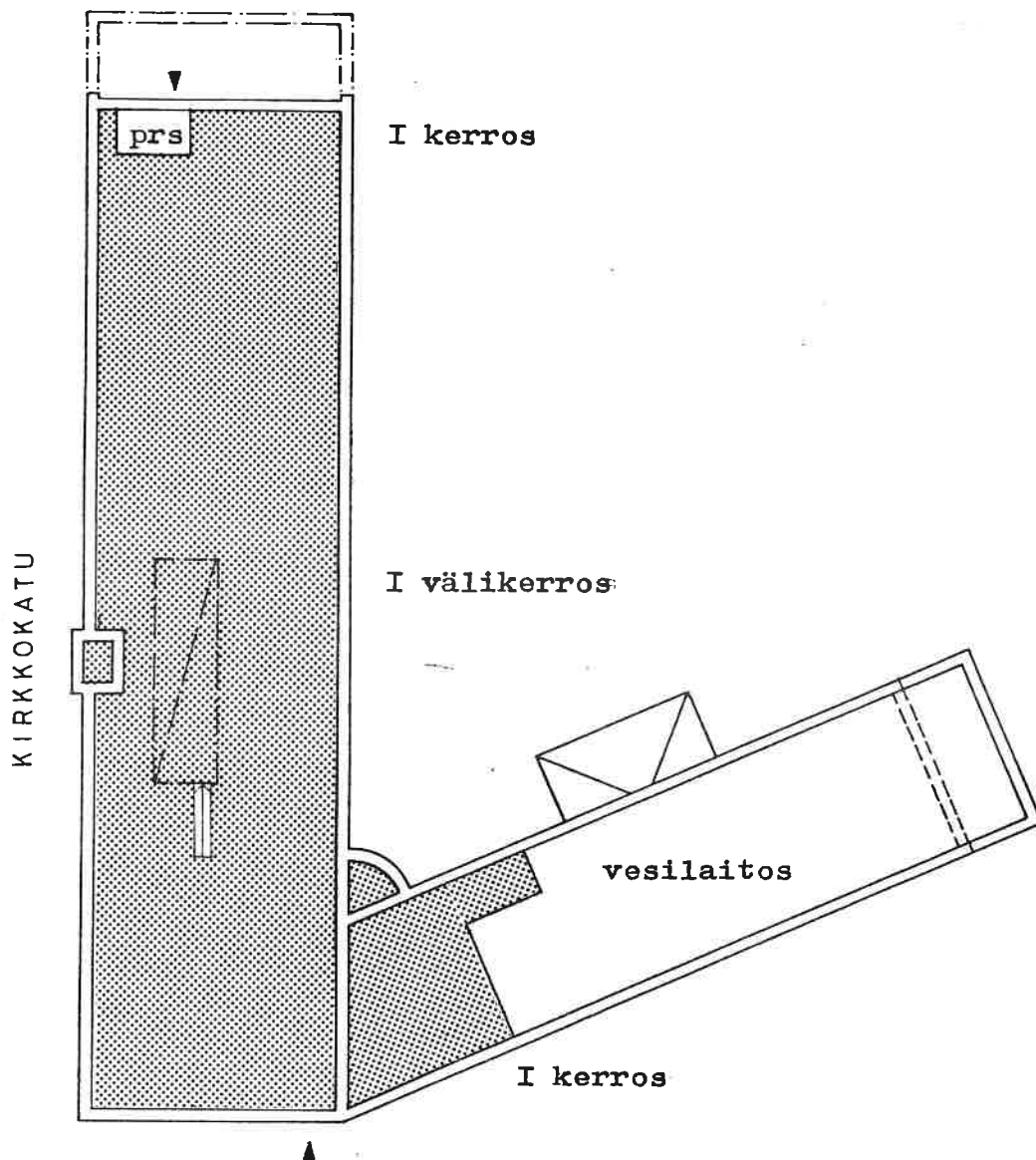

TARKENNUKSIA

Ullakkokerros muutettiin verhoismateriaalien uusimisella käyttötilaksi, mm. vaatesäilöksi. Tilasta oli yhteys TV 2:n tiloihin Tammerkosken puoleisessa rakennussiivessä.

Vahvistihuone (a) rakennettiin television linkkimaston asentamisen yhteydessä (tiiliseinät + katto lujalevyä).

MUUTOS N:o	20	MK 1:500
SISÄLTÖ	Mittausosaston tilojen muutos	
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto	
SUUNN. VUOSI	1967	
TOTEUTUS	1967 (1968)	
LÄHTEET	TKA/PIIR, TOA	

TARKENNUKSIA

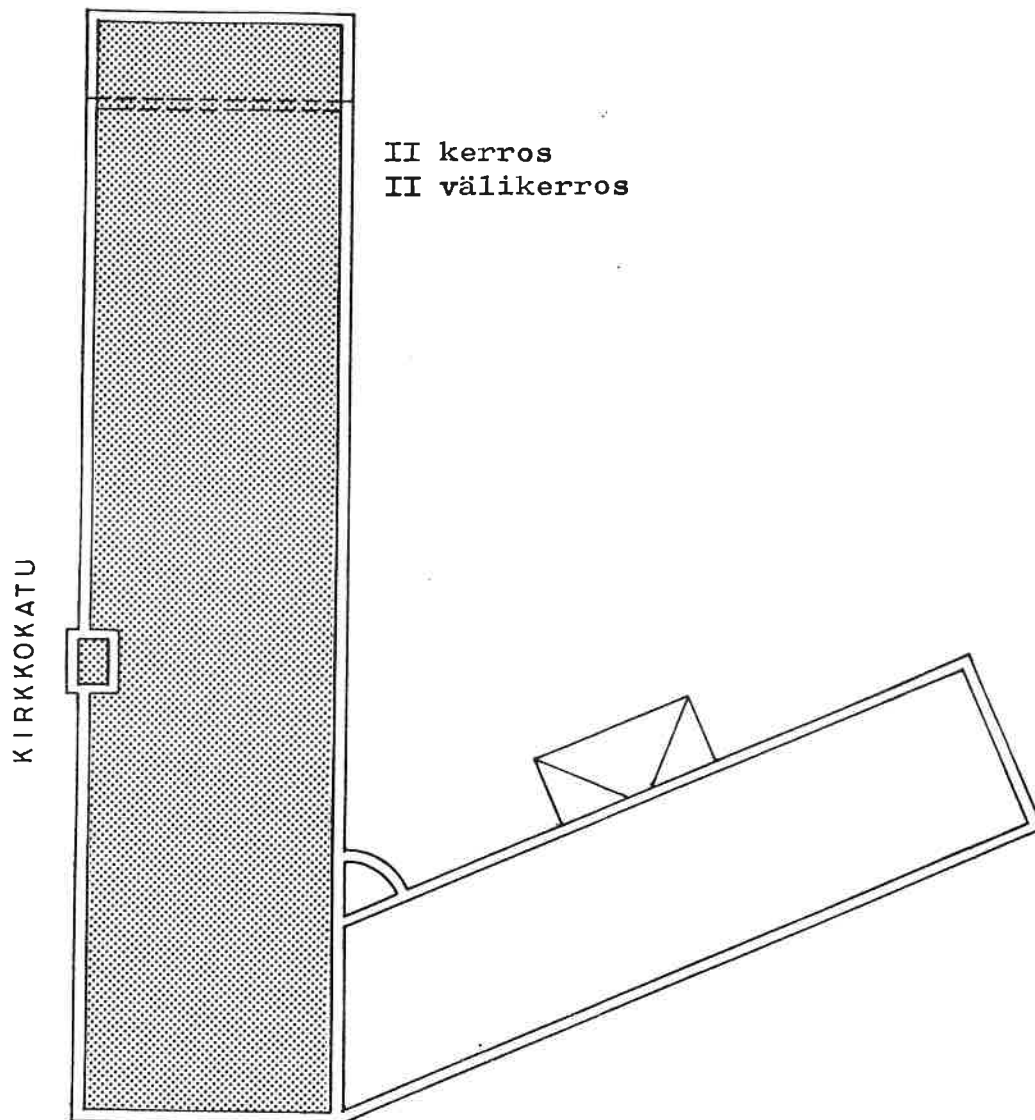
Suunnitelma käsitti mittausosaston tilojen uudelleenjärjestelyjä mukaanlukien I välikerros, jonka osalle sijoitettiin arkisto laske-
malla tältä osin välipohjaa siten, että sisäkorkeudeksi kantavan
palkin alareunaan tuli 2240.

Tilajärjestelyt mittausosastolla alkoivat olla lähes nykyisen
kaltaiset. Vuosina 1975-76 muutettiin tässä suunnitelmassa ollut
ja toteutettu karttakuvaamo toimistohuoneiksi. Kuvaamo siirtyi
Satakunnankadun puoleiseen rakennussiipeen.

Porttinvivista ollut sisäänkäynti murattiin umpeen (osittain
ikkunaksi), joten pohjoispään ainoaksi sisäänkäynniksi jäi käynti
porrashuoneen kautta.

MUUTOS No	21	MK 1:500
SISÄLTÖ	Asemakaavaosaston ja Rakennusvalvontaviraston	
SUUNNITTELIJA	muutto	
SUUNN. VUOSI	-	
TOTEUTUS	1975	
LÄHTEET		

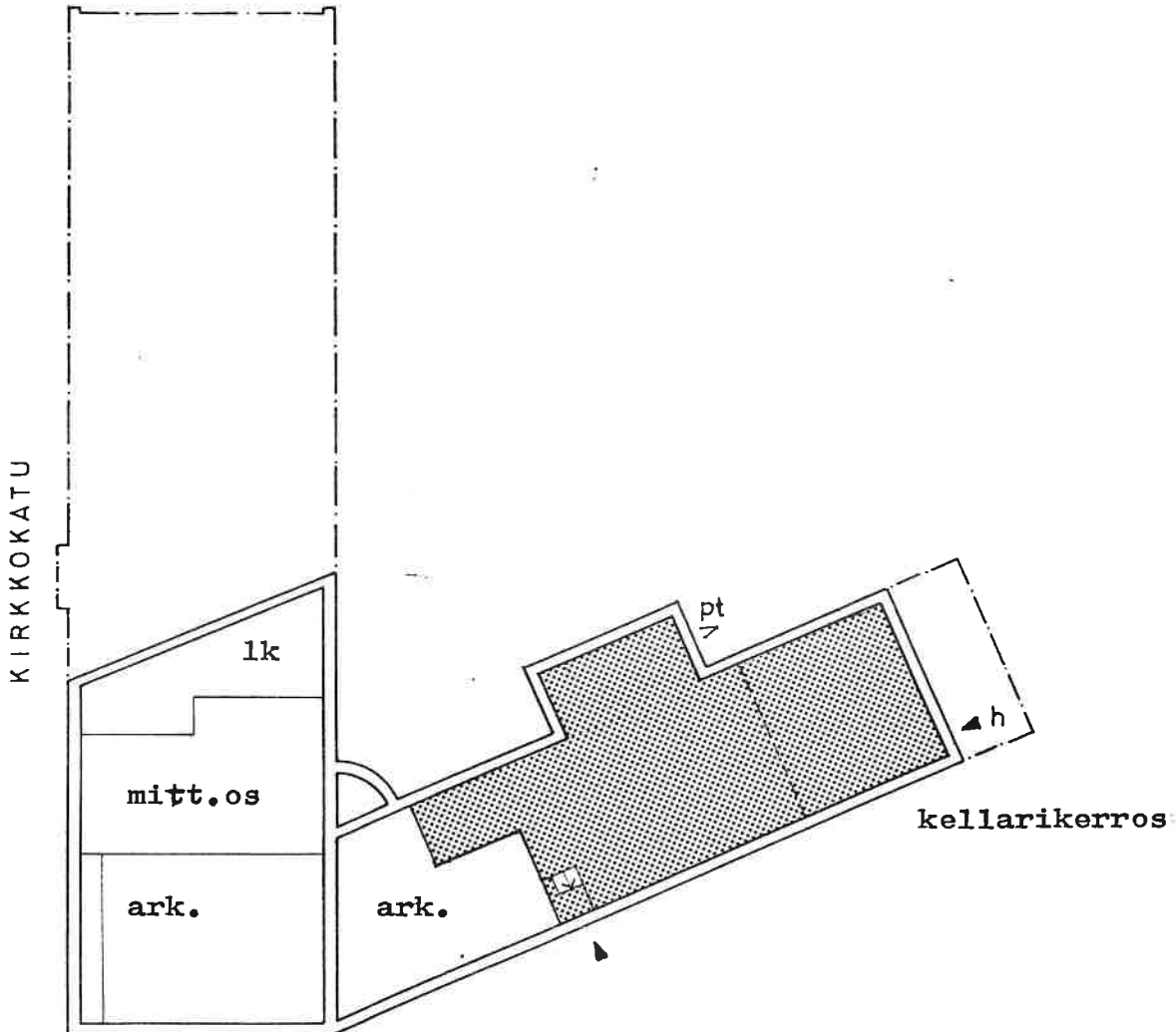

TARKENNUKSIA

Asemakaavaosasto ja rakennusvalvontavirasto muuttivat keväällä 1975 uuteen keskusvirastotaloon ja niiden entisiin tiloihin tuli Kunnallisteknisen viraston osastoja (suunnittelu- ja vesihuolto-osasto ja toimisto).

Muuton yhteydessä suoritettiin ainoastaan ns. "pintaremontti" huonejärjestelyjen pysyessä ennallaan.

MUUTOS No	22	MK 1:500
SISÄLTÖ	Henkilökunnan ruokala entisiin kaupungin-	
	arkiston tiloihin	
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto	
SUUNN. VUOSI	1975 (1974, 1976)	
TOTEUTUS	1976	
LÄHTEET	TKA/PIIR, TAL.RAK.V., TKA/KK75, TKA/KK76	

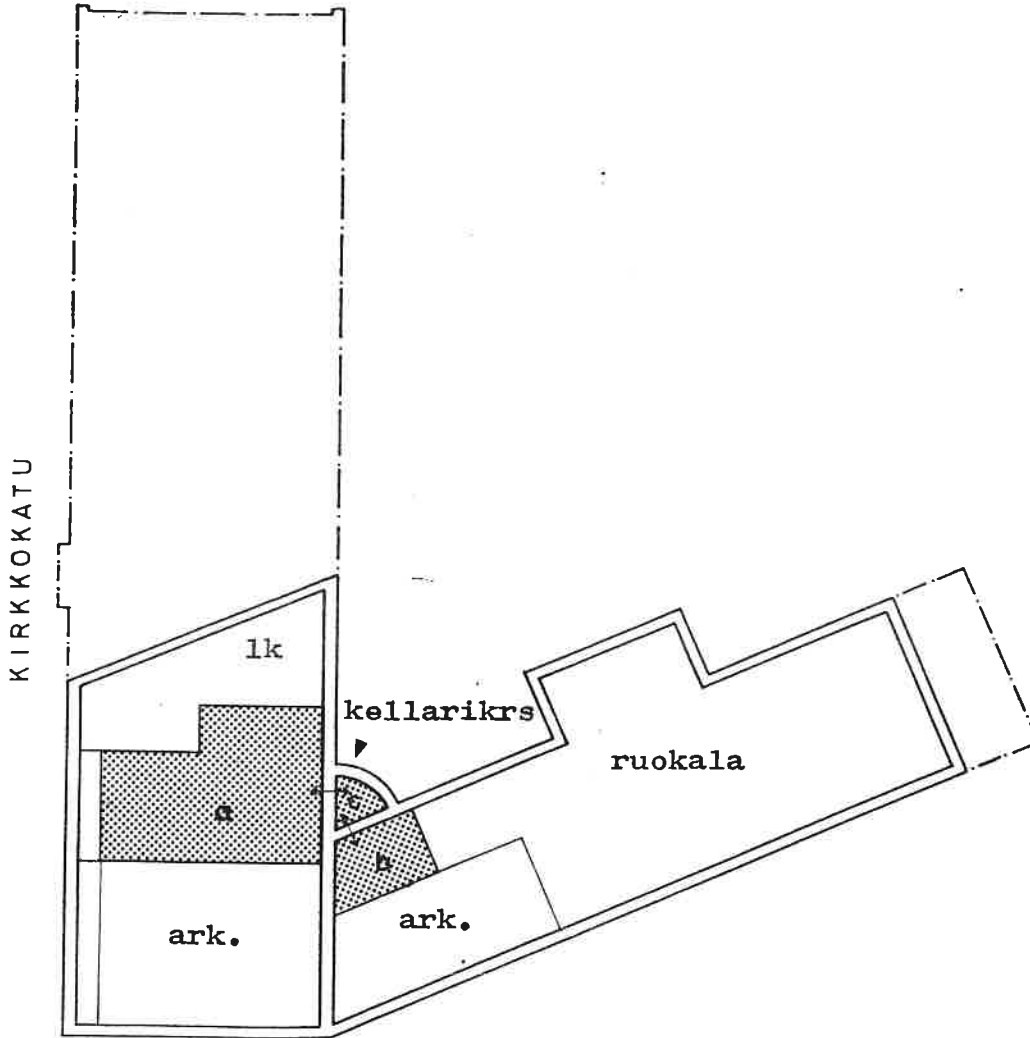
TARKENNUKSIÄ

Suunnitelma sisälsi henkilökunnan ruokasalin (250.2 m², 118 paikkaa), keittiön (49 m²) ja WC-tilat.

Entistä autotallia erottavaan seinään puhkaistiin laaja holvi-kaariaukko ja tila yhdistettiin ruokasalin osaksi. Autotallissa sijainneet aukotukset muurattiin umpeen lukuunottamatta poistumistienä toimivaa kaksoisovea (pt).

Keittiötilojen kohdalla sijainnut välikerros (ks. muutos 2 ja 12) purettiin ja keittiöön järjestettiin huoltoyhteys (h).

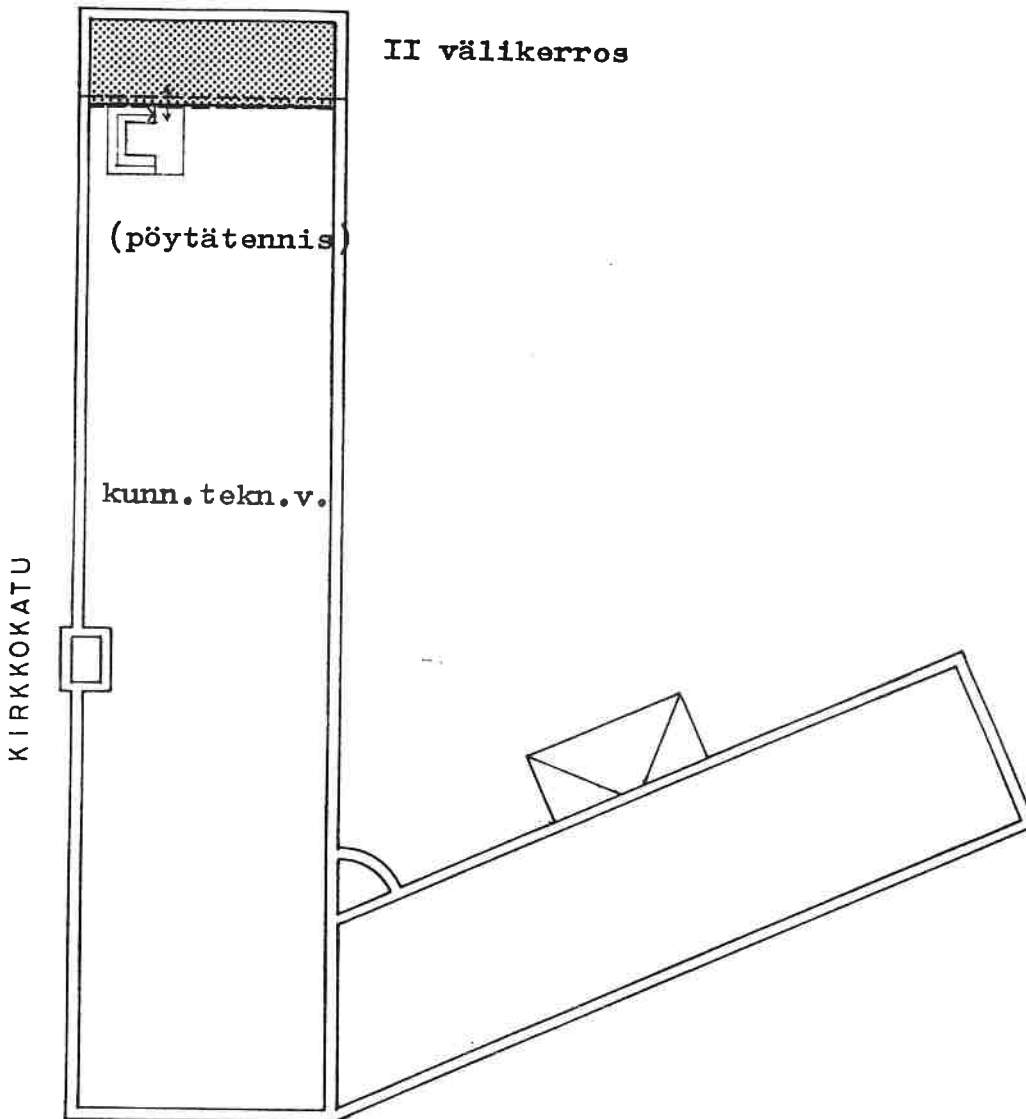
MUUTOS N:o	23	MK 1:500
SISÄLTÖ	Mittausosaston sosiaalityömuutos.	
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto	
SUUNN. VUOSI	1976	
TOTEUTUS	1977	
LÄHTEET	TKA/PIIR, TKA/KK76, TKA/KK77	

TARKENNUKSA

Muutos käsitti uusia puku-, suihku- ja WC-tiloja (a), kyivaushuoneen (b) ja jalkinepesuhuoneen (c). Tilaa oli yhteensä 121 m² (72 puku-kaappia).

MUUTOS N:o	24	MK 1:500
SISÄLTÖ	Pöytätennistilojen sosiaalitilat	
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto	
SUUNN. VUOSI	1977	
TOTEUTUS	1977	
LÄHTEET	TAL.RAK.V.	

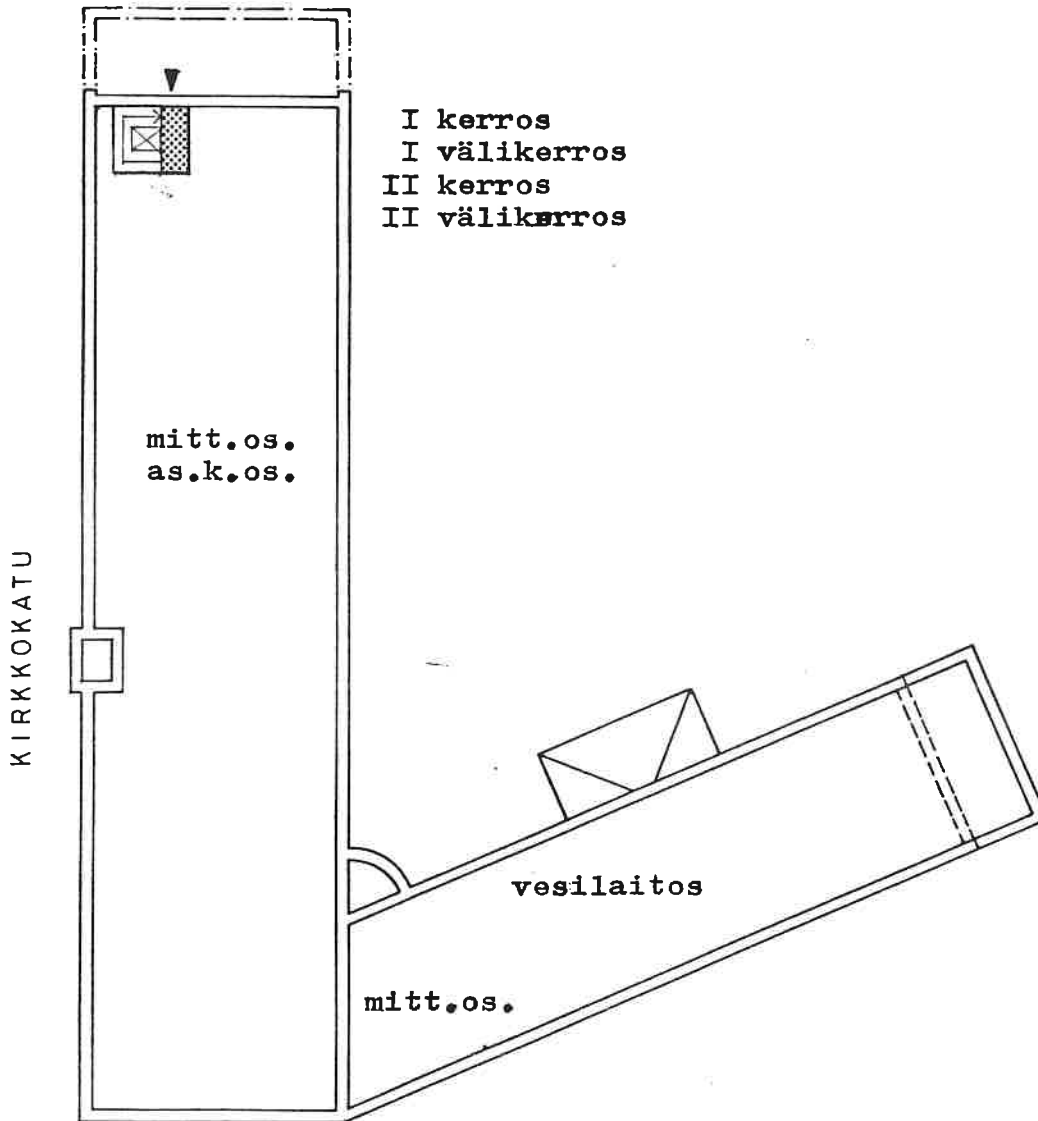
TARKENNUKSIA

Uusia tiloja olivat puku-, suihku- ja WC-tilat naisille ja miehille sekä keittiö, johon oli yhteys tulevasta porrashuoneesta. Vanhoja väliseiniä käytettiin osittain hyväksi.

Suunnitelmassa 30.6.1977 on uusi porrashuone jo merkitty näkyviin (muutos 25).

Kirkkokadun puoleisen rakennussiiven II välikerroksen osaa käytettiin pöytätennistilana.

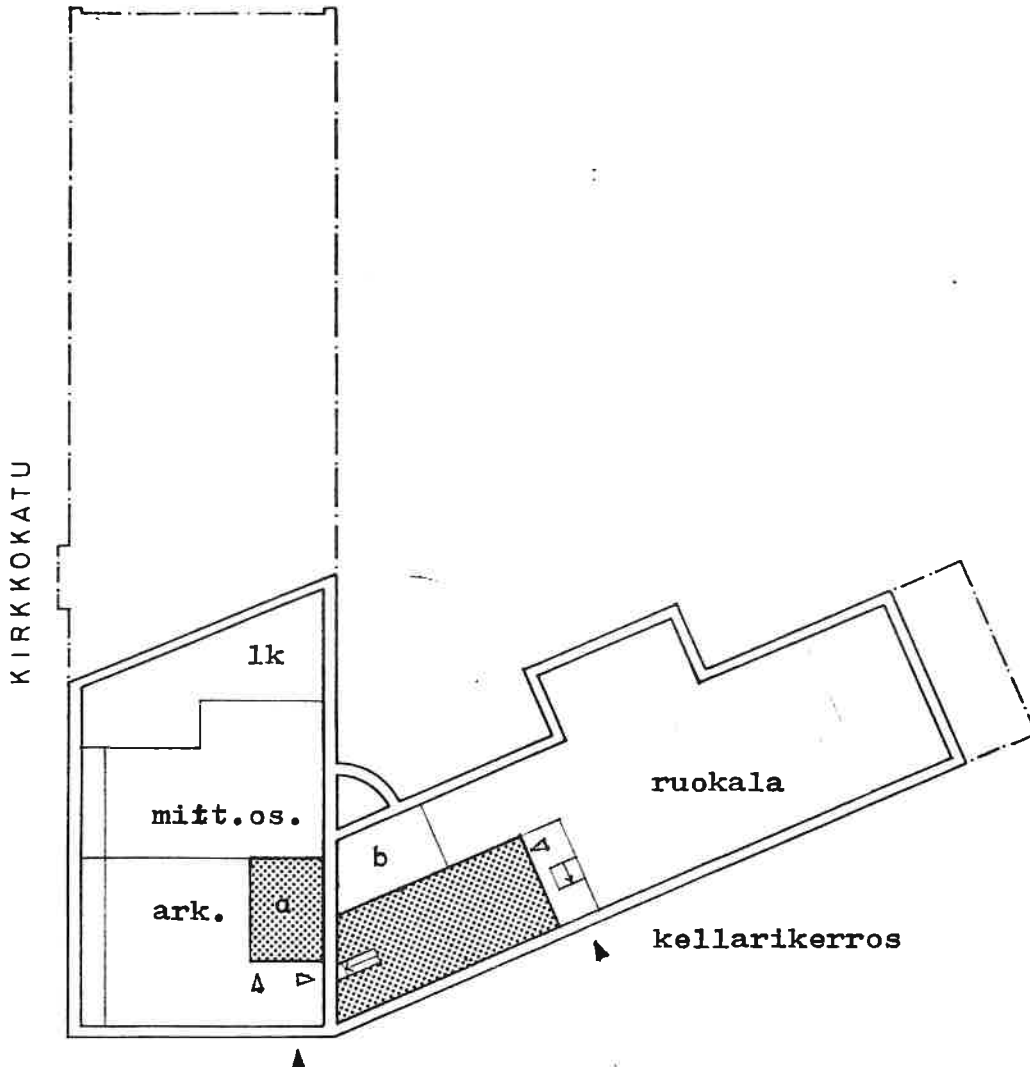
MUUTOS N:o	25	MK 1:500
SISÄLTÖ	Uusi porrashuone Kirkkokadun siivessä	
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto	
SUUNN. VUOSI	1980	
TOTEUTUS	1980	
LÄHTEET	TKA/PIIR	

TARKENNUKSIA

Entistä porrashuonetta laajennettiin suuremmaksi, jolloin porrasmuoto vaihdettiin ja keskelle porrassyöksyjä voitiin järjestää tila hissille, jota ei kuitenkaan heti toteutettu.

MUUTOS N:o	26	MK 1:500
SISÄLTÖ	Kaupunginmuseon filmilaboratorio ja arkisto sekä ruokalan kabinetti	
SUUNNITTELIJA	(Arkkitehtiosasto) Talonrakennusvirasto	
SUUNN. VUOSI	1982	
TOTEUTUS	1982	
LÄHTEET	TKA/PIIR	

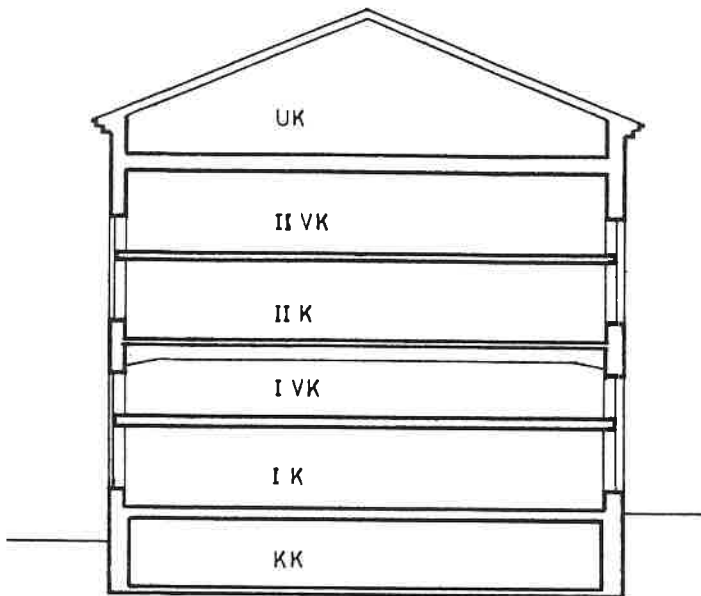

TARKENNUKSA

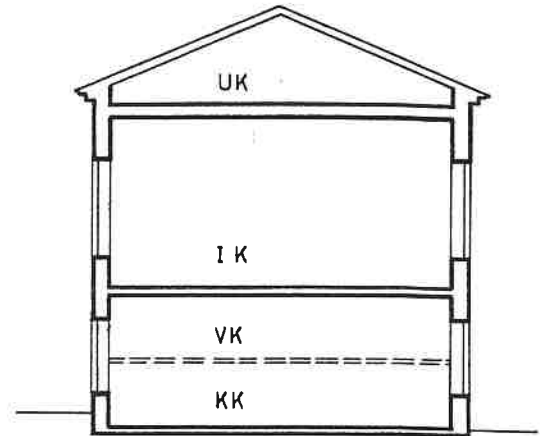
Suunnitelma käsitti mm. filmilaboratorion, tutkijanhuoneen, 2 toimistohuonetta ja varaston. Tila (a) oli arkistona, jossa oli liukuhyllystö. Käynti filmilaboratorioon oli laajennetusta henkilökunnan ruokalan tuulikaapista ja myös Kirkkokadun viereisen rakennussiiven eteläpäädyistä.

Tässä suunnitelmassa oli henkilökunnan ruokalaan lisätty uusi kabinettitila (b).

Suunnitelman mukainen filmilaboratorio on tällä hetkellä (syksy 1983) käytössä ja järjestelyvaiheessa (mm. kaupungin valokuva-arkisto muuttamassa k.o. tiloihin).

Kirkkokadun puoleinen
rakennussiipi

Eteläinen rakennussiipi

Rakennussiipien korkeusasemat suhteutettu keskenään.

KK = kellarikerros
K = kerros
VK = välikerros
UK = ullakkokerros

LÄHDELUETTELO (sulussa muutossivuilla käytetty lyhenne)

1. Tampereen Kaupunginarkisto, (TKA/KK)
Kertomus Tampereen kaupungin kunnallis-
hallinnosta 1928-83
esim. TKA/KK 36:kunnalliskertomus v:lta 1936
2. Tampereen Kaupunginarkisto, (TKA/PIIR)
Rakennuslupapiirustukset 1928-83
3. Tampereen kaupungin Talonrakennusvirasto, (TAL.RAK.V.)
Arkkitehtiosaston arkisto
Rakennuspiirustukset 1928-83
4. Tampereen kaupungin Valokuva-arkisto, (TKVA)
Valokuvat Keskustorin pohjoisalueelta
välillä Satakunnankatu-Puutarhakatu vuoden
1928 jälkeen
5. Tampere-Seuran valokuva-arkisto, (TSVA)
Valokuvat Keskustorin pohjoisalueelta
välillä Satakunnankatu-Puutarhakatu vuoden
1928 jälkeen
6. Tampereen Oikeustalon arkisto, (TOA)
Rakennuslupapiirustukset

ENTISEN FRENCKELLIN TEHTAAN RAKENNUKSET

OSA 2

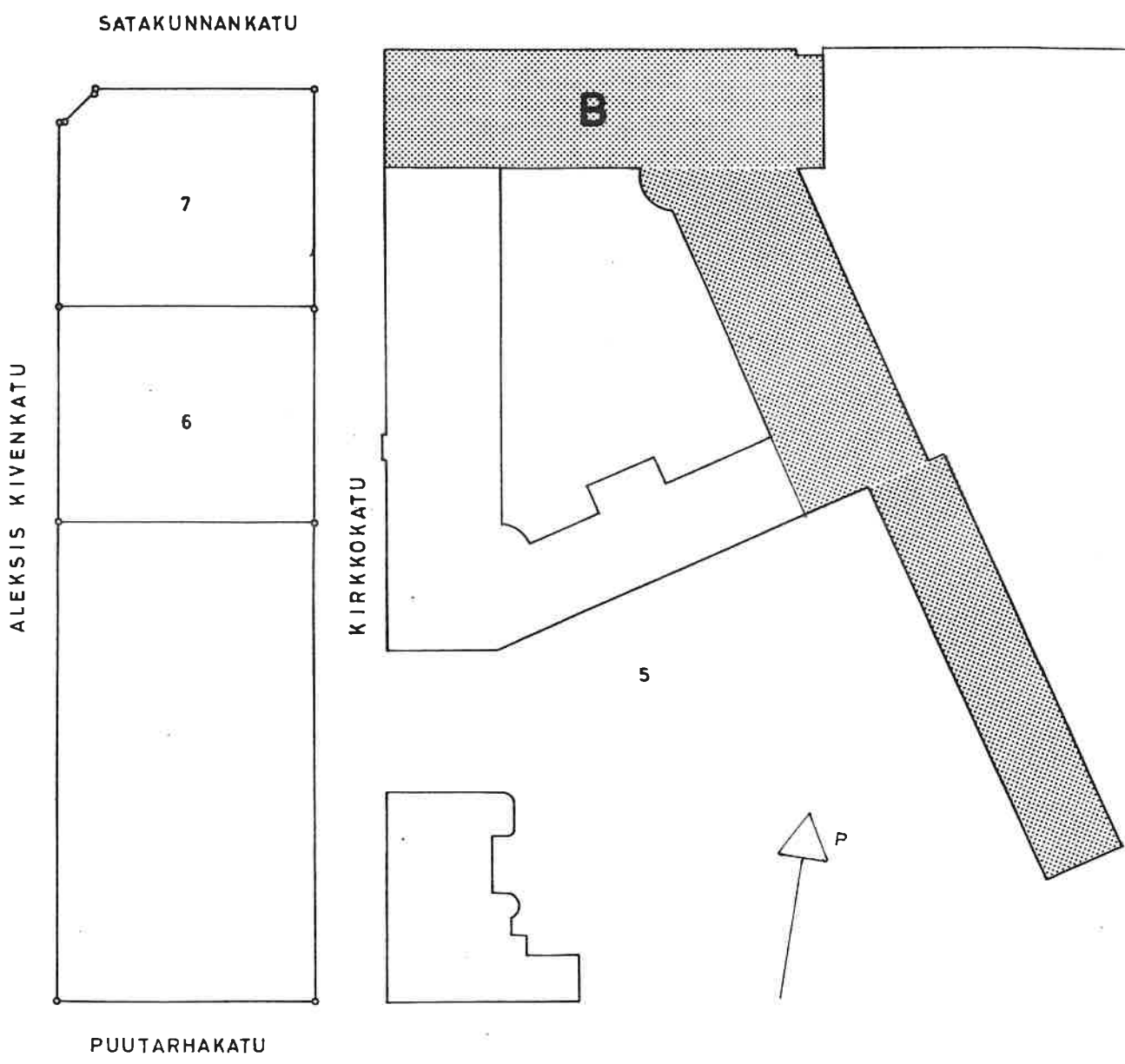
käyttötarkoituksen muutokset osa-alueella B
vuosina 1928 – 1983

FRENCKELLIN ALUE

1:1000

Muutokset 27-49 sisältävän osa-alueen B
sijainti kiinteistössä

TARKENNUKSIA

M U U T O K S E T 1928-1983

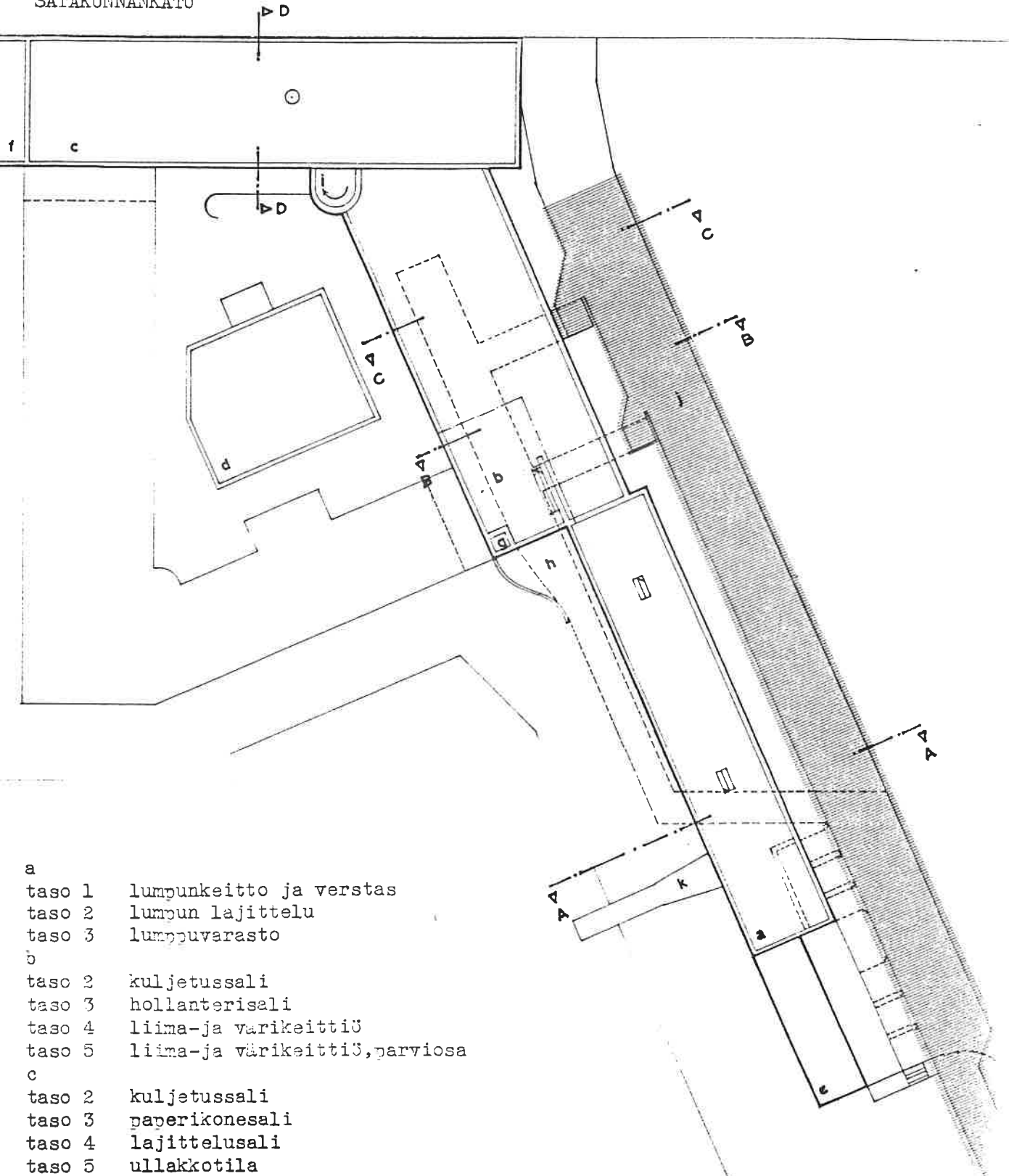
Muutos N:o	Sisältö	Suunnitteluvuosi
	Satakunnankadun ja Tammerkosken puoleiset siivet J. C. Frenckell & Son Ab:n luovuttaessa alueen Tampereen kaupungille vuonna 1928.	
27	Vesilaitoksen pajat, arkkitehtiosaston puutyöhuone, Kautokenkä Oy, Bremerin kehysliike	1929
28	Ekelundin Metallivalimo, Hämeen Sähkö ja Koneliike	1929
29	Puhtaanapitolaitoksen taukotilat ym, puisto-osasto	1932
30	Sähkölaitoksen ja varastosiiven purku, jalankulkuarkadin rakentaminen	1932-34
31	Poikain ammattikoulun työtilat, Pahvinjalostus Oy ym.	1935-36
32	Naisten työtuvat	1930-35
33	Väestösuoja Satakunnankadun varrella	1940-44
34	Pahvinjalostus Oy, Tampereen Ilmailuyhdistys	1946-48
35	Voimailusali, naisten työtuvan laajennus	1946-48
36	Hankintavarasto I	1947-51
37	Vesilaitoksen paja, talonrakennusosaston varasto	1952
38	Talonrakennusosasto, kopiolaitos, Tampereen televisiokerho	1955
39	Talonrakennusosaston korjaus- ja maalaustyöryhmien tilat	1956
40	Voimailusali	1959
41	TV 2 studioyksiköt	1965
42	TV 2 laajennus	1966
43	TV 2 ullakkovarastot, puhtaanapitolaitoksen taukotila	1967-68

Muutos N:o	Sisältö	Suunnitteluvuosi
44	Arkkitehtiosaston piirustussali, oppimateriaalikeskus	1973-76
45	Tanssiteatteri Polar	1978
46	Kokonaissuunnitelma, taso 1	1979-80
47	Kokonaissuunnitelma, taso 2	1979-83
48	Kokonaissuunnitelma, taso 3	1979-82
49	Kokonaissuunnitelma, taso 4	1979-82

SISÄLTÖ SATAKUNNANKADUN JA TAMMERKOSKEN PUOLEISET RAKENNUSSIIVET
J.C. FRENCKELL & SON AB:N LUOVUTTAESSA ALUEEN TAMPEREEN
KAUPUNGILLE VUONNA 1928

LÄHTEET TALONRAKENNUSVIRASTO/arkistopiirustus, Tampereen TKK Arkkitehtuurin
osasto/Muttonen-Naukkarinen-Pessi: Frencellin rakennuskanta 1783-
1928, arkkitehtuurin historian AK II harjoitustyö 1980.

SATAKUNNANKATU

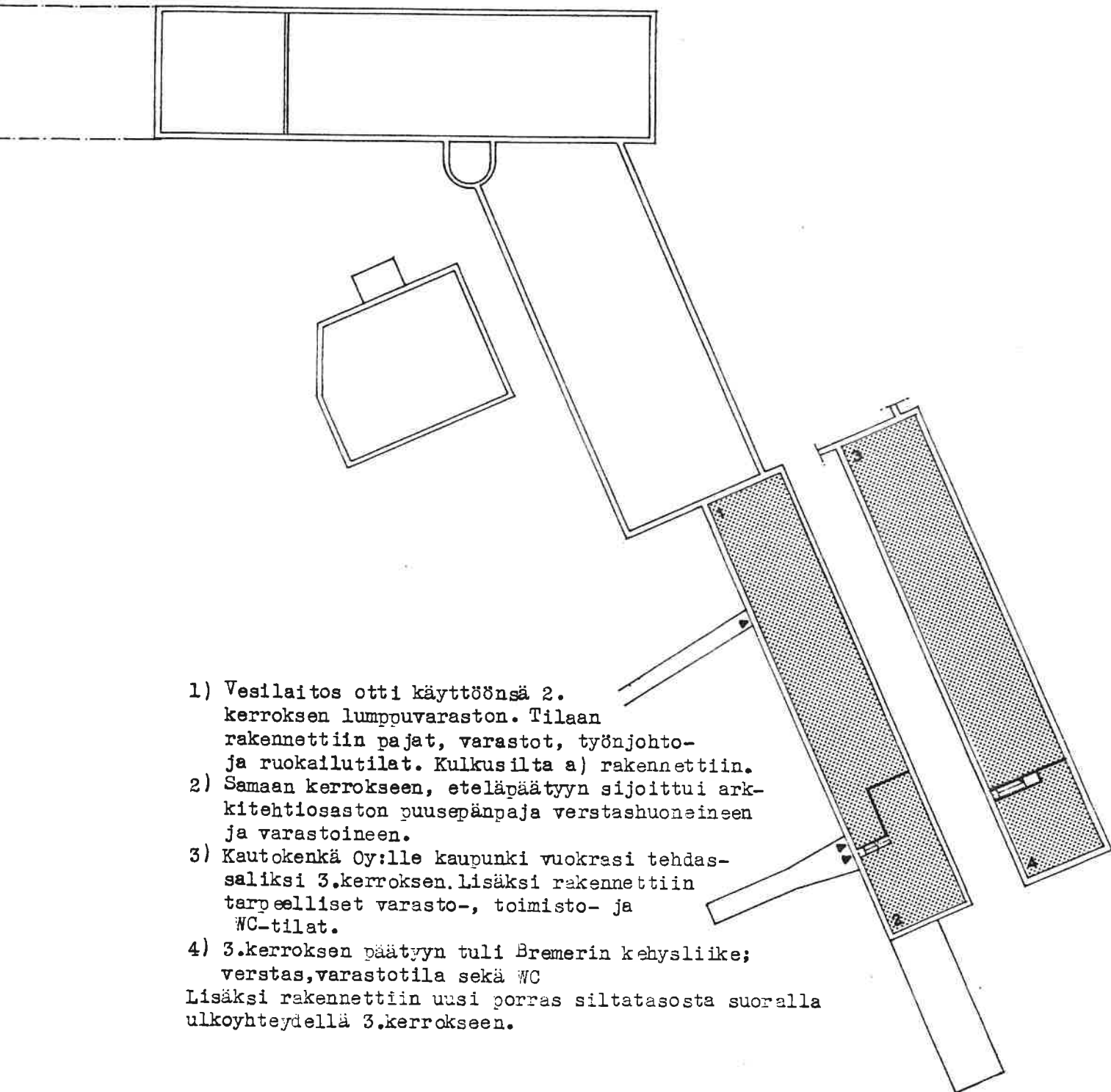

a		
taso 1	lumpunkeitto ja verstaas	
taso 2	lumpun lajittelu	
taso 3	lumpuvarasto	
b		
taso 2	kuljetussali	
taso 3	hollanterisali	
taso 4	liima- ja varikeittiö	
taso 5	liima- ja varikeittiö, parviosa	
c		
taso 2	kuljetussali	
taso 3	paperikonesali	
taso 4	lajittelusali	
taso 5	ullakkotila	
d	varasto, yksikerroksinen	
e	sähkölaitos	
f	varastorakennus	i vesisäiliö
g	hissi	j vesiränni
h	turbiinikanava	k kävelysilta

MUUTOS N° 27
 SISÄLTÖ Vesilaitoksen pajat, arkkitehtiosaston puutyöhuone
 SUUNNITTELIJA Arkkitehtiosasto
 SUUNN.VUOSI 1929
 TOTEUTUS 1929, 1930
 LÄHTEET TKA/KK 30, Talonrakennusvirasto/piirustukset

1:750

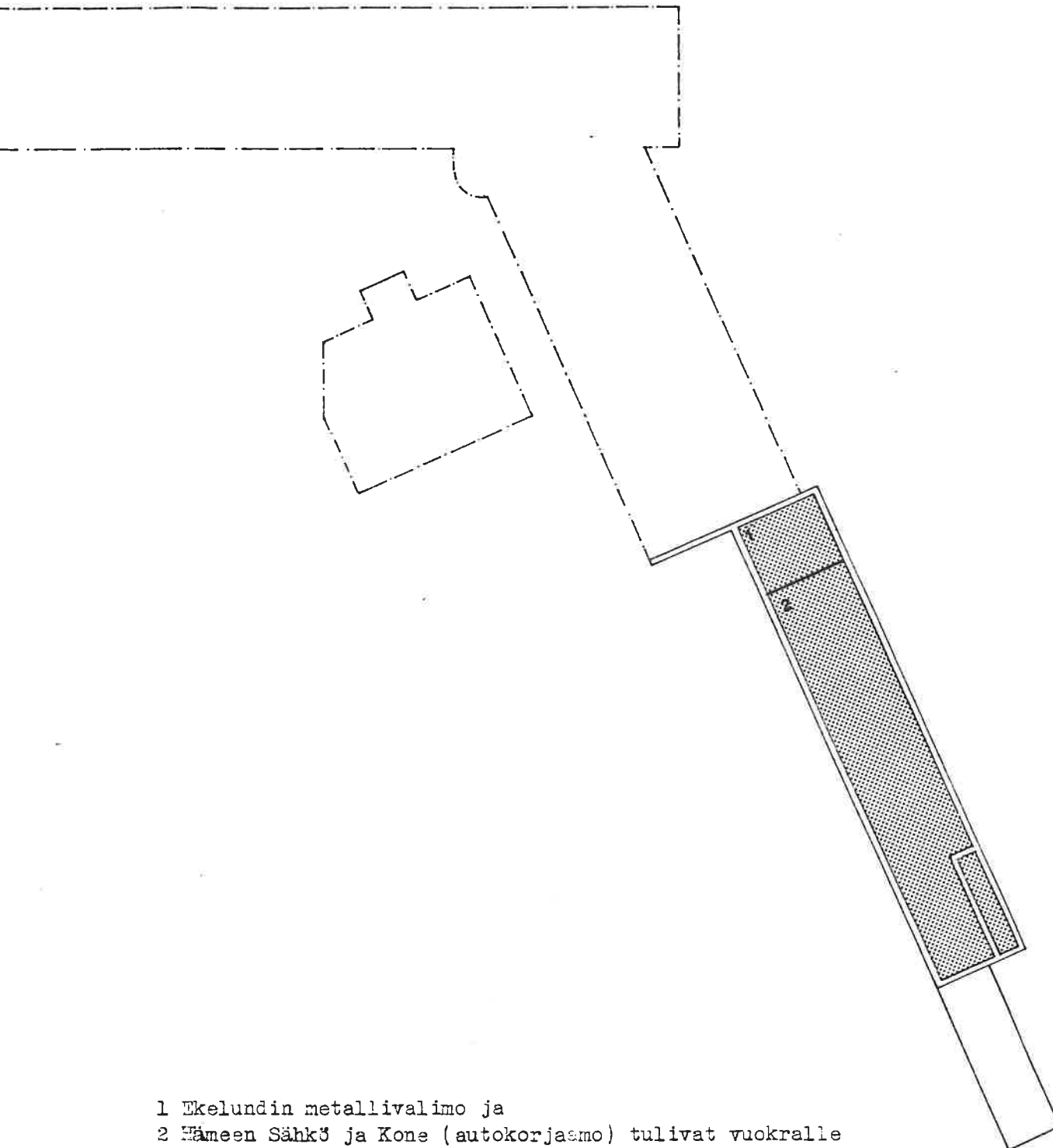
SATAKUNNANKATU

- 1) Vesilaitos otti käyttöönsä 2. kerroksen lumpuvaraston. Tilaan rakennettiin pajat, varastot, työnjohto- ja ruokailutilat. Kulkusilta a) rakennettiin.
  - 2) Samaan kerrokseen, eteläpäätyyn sijoittui arkkitehtiosaston puusepänpaja verstashuoneineen ja varastoineen.
  - 3) Kautokenkä Oy:lle kaupunki vuokrasi tehdas-saliksi 3.kerroksen. Lisäksi rakennettiin tarpeelliset varasto-, toimisto- ja WC-tilat.
  - 4) 3.kerroksen päätyyn tuli Bremerin kehysliike; verstaas, varastotila sekä WC
- Lisäksi rakennettiin uusi porras siltatasosta suoralla ulkoyhteydellä 3.kerrokseen.

MUUTOS N ^o	28
SISÄLTÖ	Metallivalimo, Hämeen Sähkö ja Kone (autokorjaamo)
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto
SUUNN.VUOSI	1929
TOTEUTUS	1930, 1931
LÄHTEET	TKA/KK 30-31

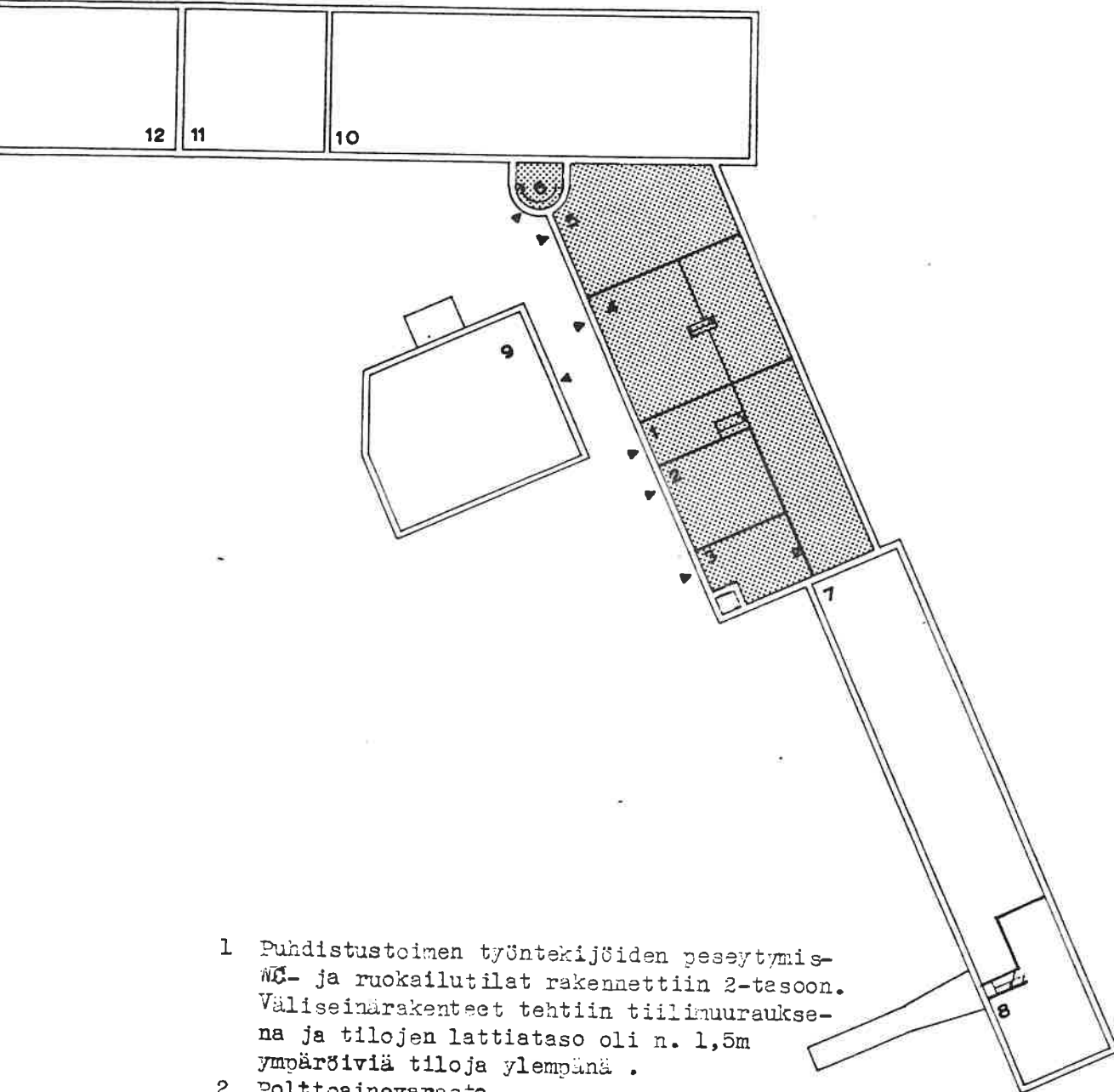
SATAKUNNANKATU

- 1 Ekelundin metallivalimo ja
- 2 Hämeen Sähkö ja Kone (autokorjaamo) tulivat vuokralle vuonna 1931 ja 1930. Sisätilat otettiin käyttöön ilman suurempia rakennusteknisiä muutostöitä. Tarvittava lämmitys järjestettiin muutamilla muuratuilla tulisijoilla. Autokorjaamotilaan tehtiin pihan puolelle kaksi kpl autotalinovia.

MUUTOS N° 29
 SISÄLTÖ Puhtaanapitolaitoksen taukotilat, ym
 SUUNNITTELIJA Arkkitehtiosasto
 SUUNN. VUOSI 1932
 TOTEUTUS 1933 (1934)
 LÄHTEET Talonrakennusvirasto, TKA/KK 32,33

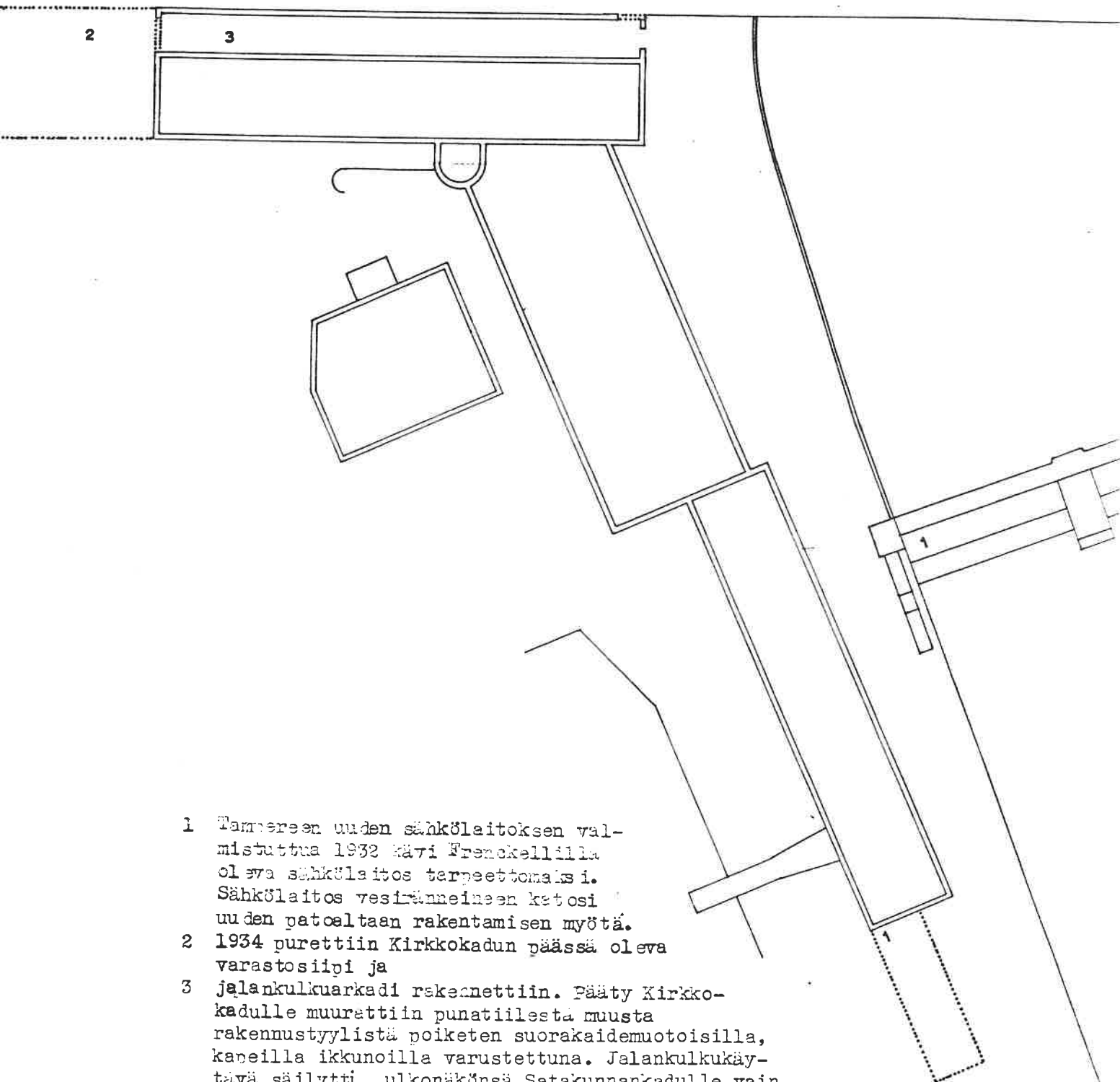
SATAKUNNANKATU

- 1 Puhdistustoimen työntekijöiden peseytymis- WC- ja ruokailutilat rakennettiin 2-tasoon. Väliseinärakenteet tehtiin tiilimuurauksena ja tilojen lattiataso oli n. 1,5m ympäröiviä tiloja ylempänä .
- 2 Polttoainevarasto
- 3 Kattilahuone rakennettiin työntekijöiden tilojen yhteydessä
- 4 Puisto-osaston varasto ja penkkimealaamo
- 5 Puhdistustoimen autotalli
- 6 Porrashuone/kattilahuone
- 7 Vesilaitoksen korjauspajat
- 8 Arkkitehtiosaston puutyöhuone
- 9 Puhdistustoimen työvälinevarasto
- 10 Todennäköisesti Rakennusosaston käytössä varastona
- 11 Kaivamaton

MUUTOS N ^o	30	
SISÄLTÖ	Sähkölaitoksen ja varastosiiven purku, jalankulkuarkadin rakentaminen	1:750
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto	
SUUNN.VUOSI	1920-30 lukujen taite	
TOTEUTUS	1932-1934	
LÄHTEET	Talonrakennusvirasto, TILA, KK 30 ja 33	

SATAKUNNANKATU

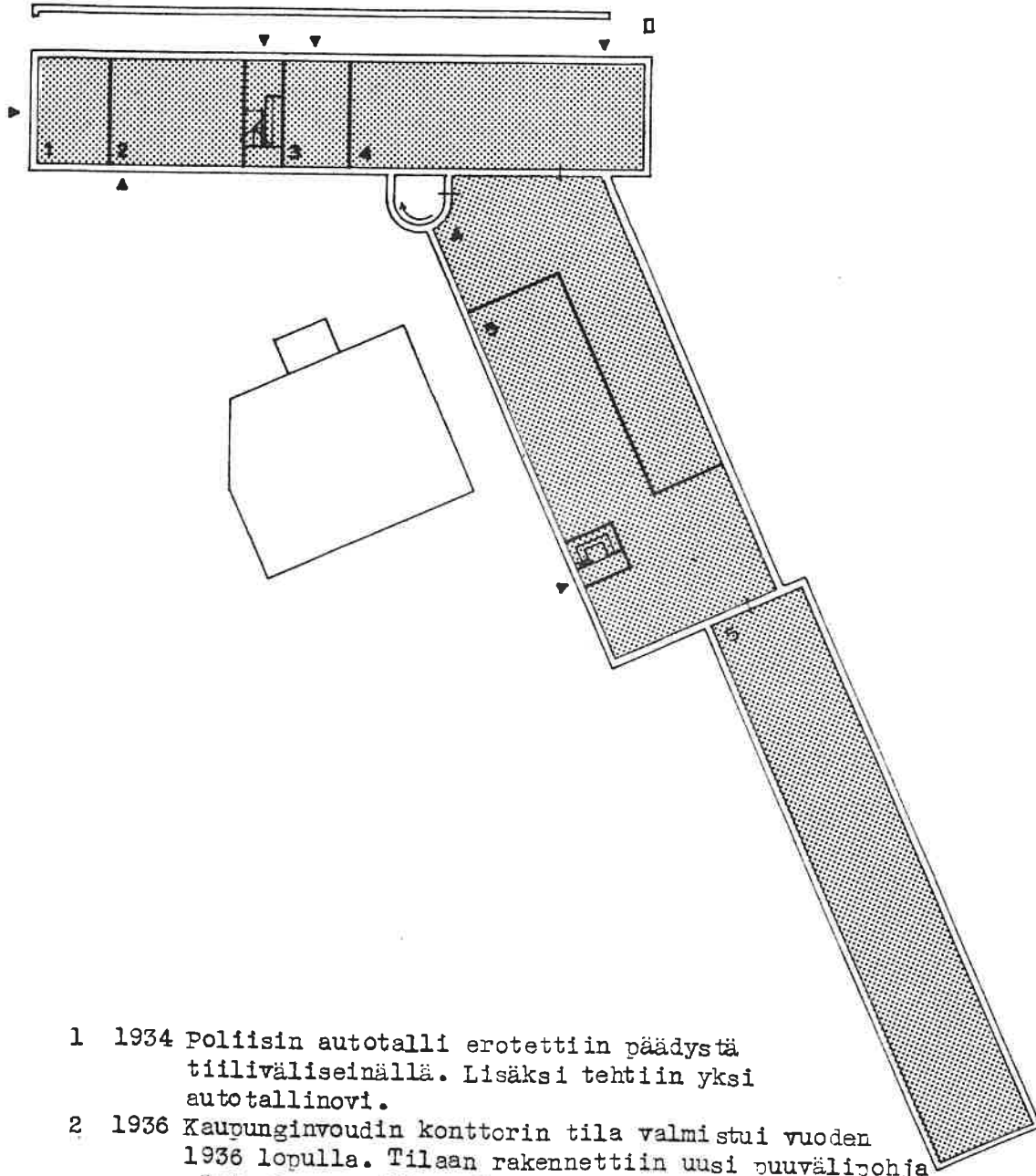
- 1 Tampereen uuden sähkölaitoksen valmistuttua 1932 kävi Frenchellillä oleva sähkölaitos tarpeettomaksi. Sähkölaitos vesitänneineen ketosi uuden patoaltaan rakentamisen myötä.
- 2 1934 purettiin Kirkkokadun päässä oleva varastosiipi ja
- 3 jalankulkuarkadi rakennettiin. Pääty Kirkkokadulle muurattiin punatiilestä muusta rakennustyylistä poiketen suorakaidemuotoisilla, kapeilla ikkunoilla varustettuna. Jalankulkukäytävä säilytti ulkonäkönsä Satakunnankadulle, vain ikkunat poistettiin ja sillan puoleiseen päättyyn tehtiin kulkuaukko. Uusi sisäänvedetty seinä muurattiin umpinaisena ja rapattiin ulkopinnaltaan sileäksi.

MUUTOS N° 31
 SISÄLTÖ Poikain ammattikoulun työtilat, Pahvinjalostus Oy ym.
 SUUNNITTELIJA Arkkitehtiosasto
 SUUNN. VUOSI 1935-1936
 TOTEUTUS 1935-1936
 LÄHTEET Talonrakennusvirasto, TKA/KK 35

1:750

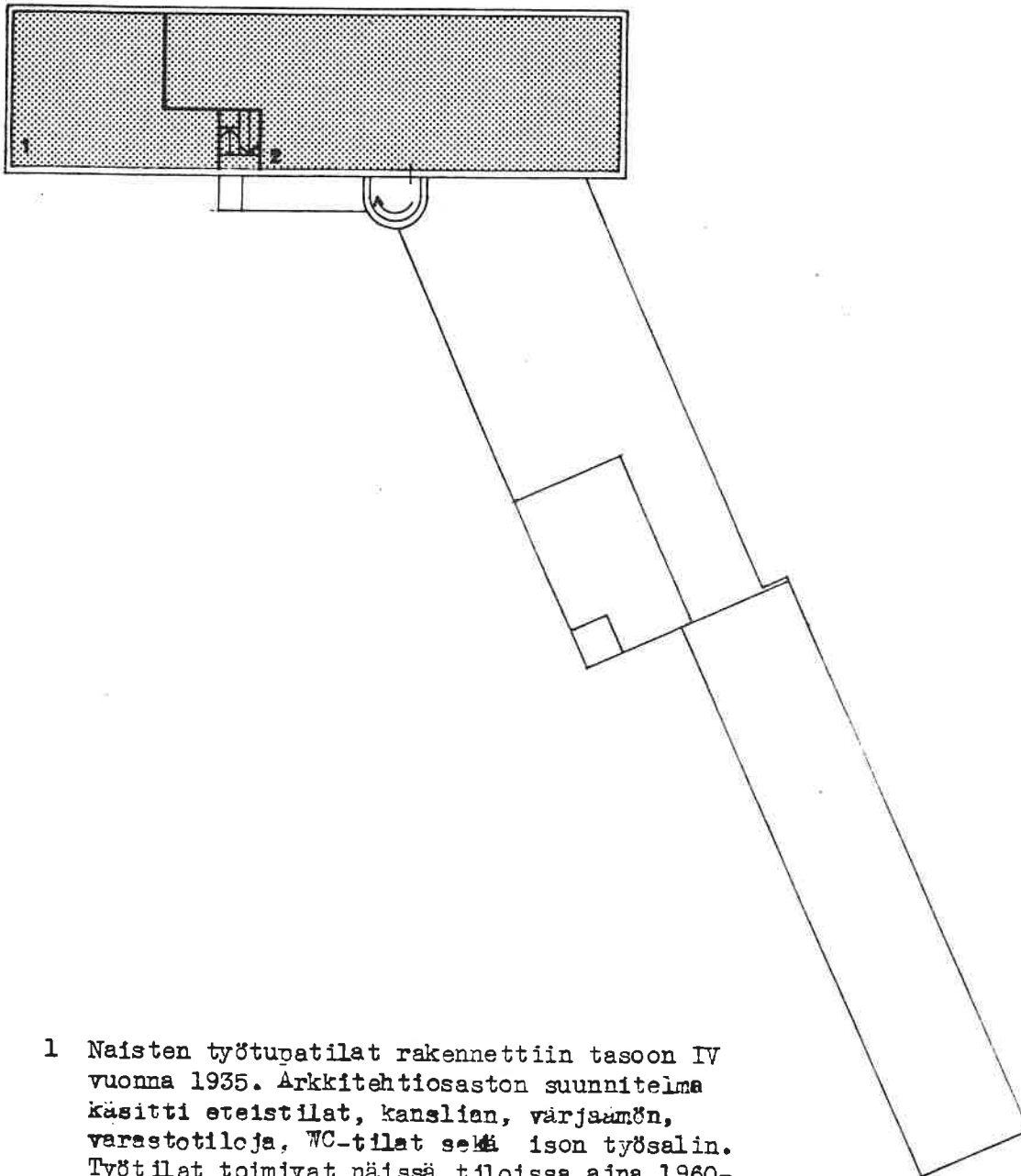
SATAKUNNANKATU

- 1 1934 Poliisin autotalli erotettiin päädyistä tiiliväliseinällä. Lisäksi tehtiin yksi autotallinovi.
- 2 1936 Kaupunginvoudin konttorin tila valmistui vuoden 1936 lopulla. Tilaan rakennettiin uusi puuvälipohja täyhteineen sekä puulattia.
- 3 1935 Naisten työtupaa varten kunnostettiin myymälähuoneisto katutasoon.
- 4 1936 kaupunki vuokrasi Pahvinjalostus Oy:ltä tasosta 3 (katutaso) teollisuustilaa, joka käsitti myymälän, konttorin, varastotiloja sekä tehdashallin rannanpuoleisessa osassa.
- 5 1935 Poikain ammattikoulun työsalit rakennettiin käsittäen puutyö-, sähkö-, jalkine- ja metallipajat sekä valimon. Aluksi piti Poikain ammattikoulu sijoittaa kokonaisuudessaan Frenckellin tiloihin mutta monivuotisen suunnittelun myötä päädyttiin yo. ratkaisuun.

MUUTOS N ^o	32
SISÄLTÖ	Naisten työtuvat
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto
SUUNN.VUOSI	1930-1935
TOTEUTUS	1935
LÄHTEET	TKA/KK 35, Talonrakennusvirasto,

SATAKUNNANKATU

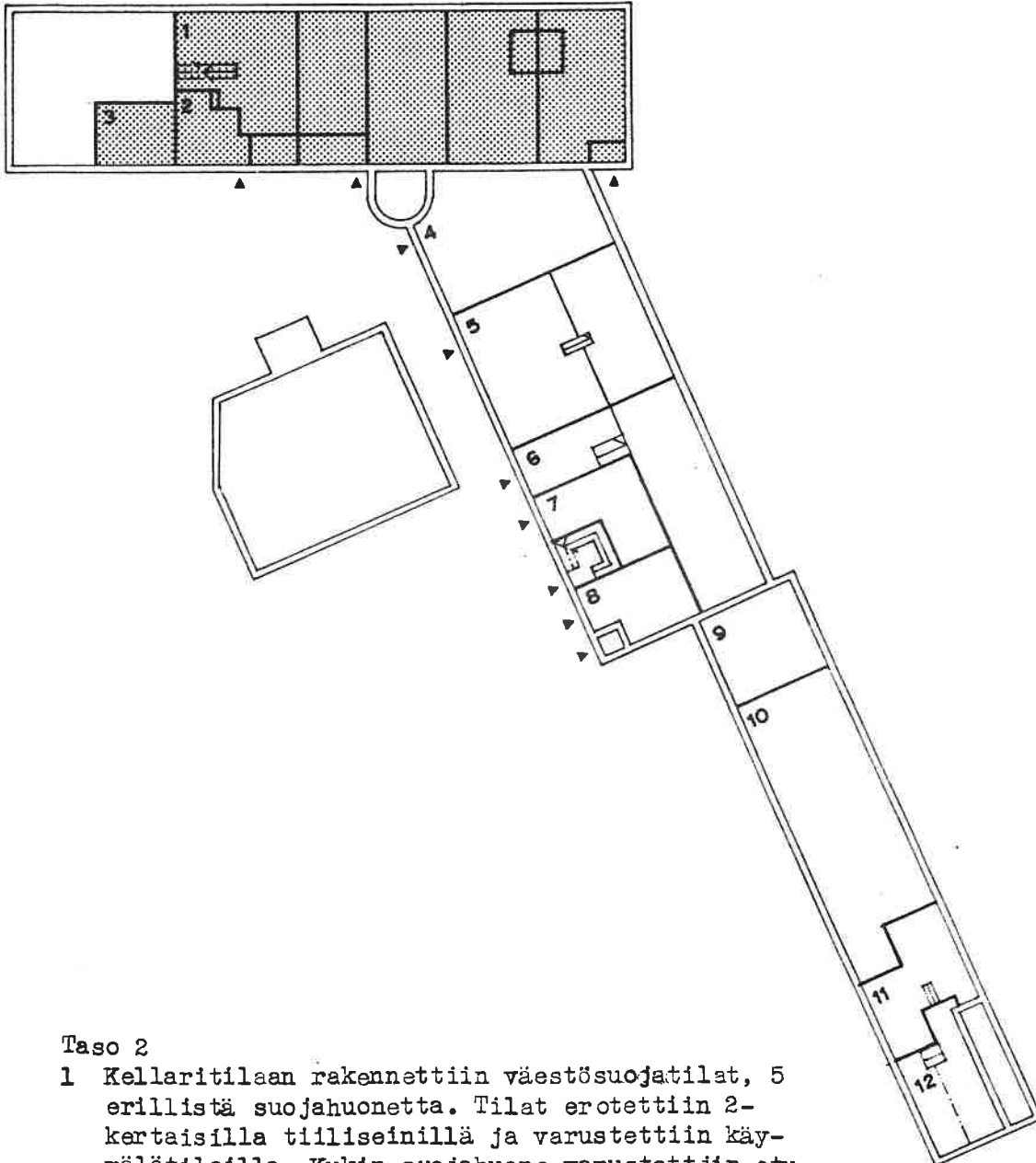

- 1 Naisten työtupatilat rakennettiin tasoon IV vuonna 1935. Arkkitehtiosaston suunnitelma käsitti eteistilat, kanslian, värjaamön, varastotiloja, WC-tilat sekä ison työsalin. Työtilat toimivat näissä tiloissa aina 1960-luvun alkupuolelle.
- 2 Naisten työtupien yhteyteen rakennettiin jakelu-keittiö ruokailusaleineen ja omalla eteistilalla. Porrashuone rakennettiin myös tässä vaiheessa. Lisäksi kellaritiloihin rakennettiin kattilahuone polttoainevastoinen (Kts. Muutos N° 33). Porrashuoneesta oli sisäyhteys kellaritilaan.

Naisten työtupia varten rakennettiin betoniparveke, jonne käynti tapahtui porrastasanteelta.

MUUTOS N° 33
 SISÄLTÖ Väestösuojat Satakunnankadun varrella
 SUUNNITTELIJA Arkkitehtiosasto
 SUUNN.VUOSI 1940-41
 TOTEUTUS 1941-42
 LÄHTEET TKA/KK 41, Talonrakennusvirasto, TKA/PIIR

SATAKUNNANKATU

Taso 2

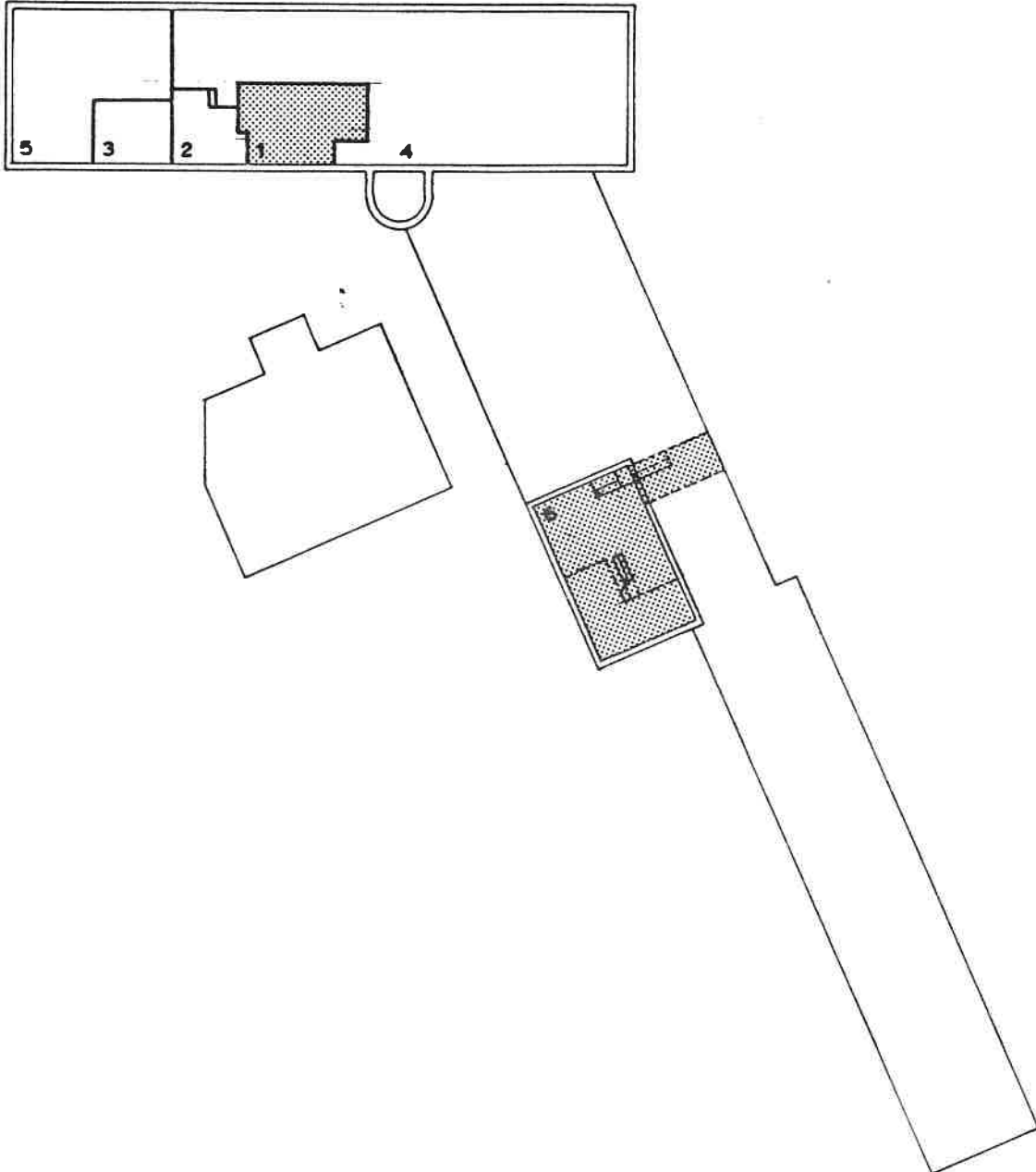
- 1 Kellaritilaan rakennettiin väestösuojatilat, 5 erillistä suojahuonetta. Tilat erotettiin 2-kertaisilla tiiliseinillä ja varustettiin käymälätiloilla. Kukin suojahuone varustettiin etuhuoneella. Lisäksi rakennettiin uusi porras Satakunnankadulta sekä ulkokäynti myös kosken puoleisesta päädyistä. Ikkuna-aukot muurattiin 2-kertaisella tiilellä umpeen.
- 2 Kattilahuone ja
- 3 Polttoainevarasto, rakennettu 1935
- 4 Puhdistustoimen autotalli
- 5 Puisto-osaston varasto ja penkkimaalaamo
- 6 Puhtaanapitolaitoksen taukotilat
- 7 Polttoainevarasto
- 8 Kattilahuone

Taso 1

- 9 Ekelundin metallivalimo
- 10 Hämeen Sähkö ja Kone
- 11 Arkkitehtiosaston työkalu- ja romuvarasto
- 12 Hankintatoimi II

MUUTOS N ^o	34
SISÄLTÖ	Pahvinjalostus Oy, Tampereen Ilmailuyhdistys
SUUNNITTELIJA	Mikael Nordenswan
SUUNN.VUOSI	1946, 1948
TOTEUTUS	1947, 1948
LÄHTEET	TKA/KK 46

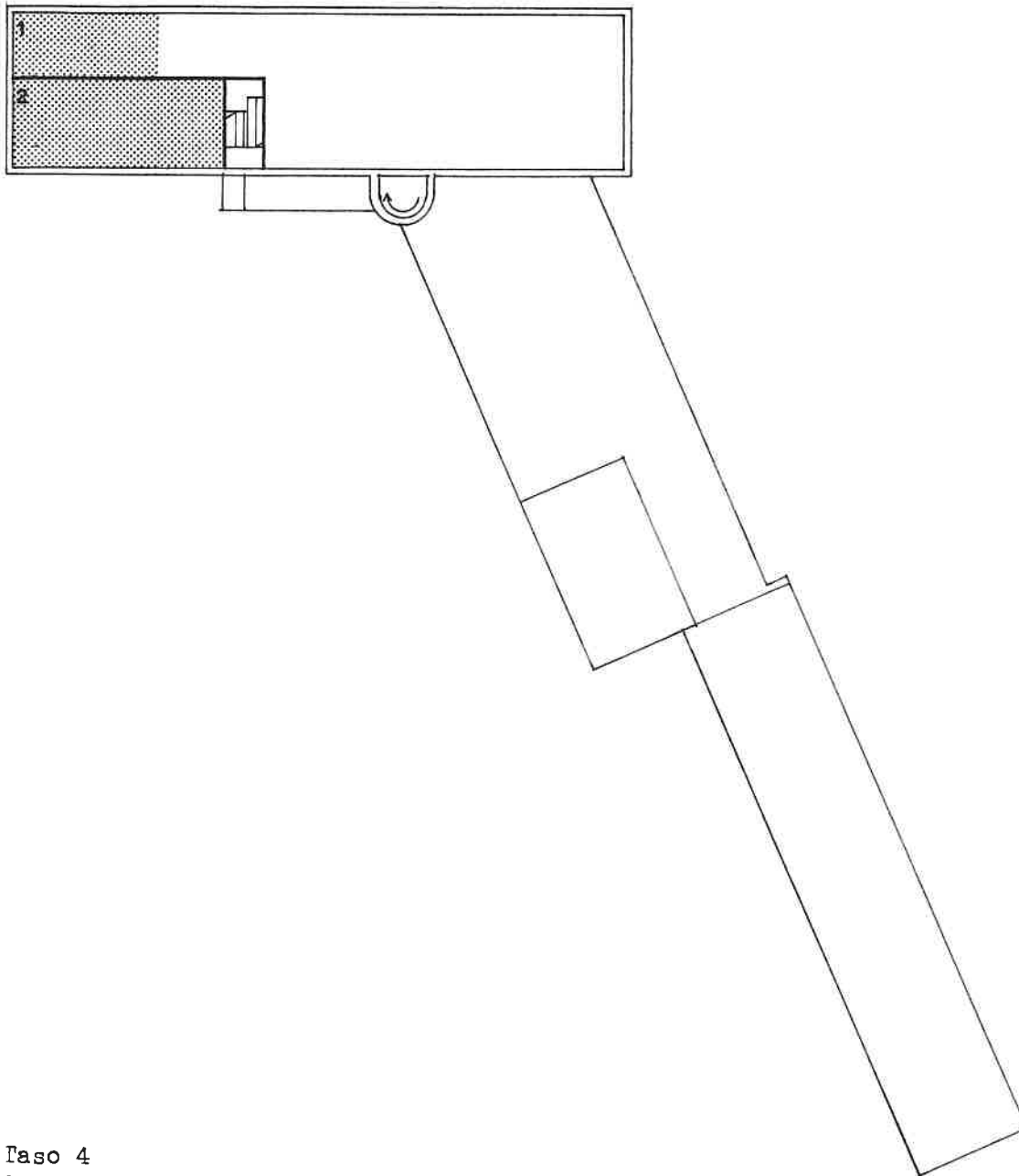
SATAKUNNANKATU

- 1 Tampereen Ilmailuyhdistys vuokrasi kellarikerroksesta, tasosta 2, n. 100 m² harrastustilaksi. Tila erotettiin tiiliseinällä, umpeenmuuratut ikkunat avattiin ja huoneisto varustettiin uunilla sekä omalla ulkokäynnillä.
- 2 Kattilahuone
- 3 Polttoainevarausto
- 4 Väestönsuojatilat; purettiin sodan päätyttyä ja olivat rakennusosaston varastotiloina.
- 5 Kaivamaton
- 6 Kaupunki vuokrasi Pahvinjalostus Oy:lle joulukuussa 1946 lisätilaa tasoilta 3 ja 4. Vuokrasopimus tehtiin 1.11.1946 saakka, käytännössä tilat olivat Pahvinjalostus Oy:n käytössä aina 1950-luvun puoliväliin asti. Tasolle 4 rakennettiin uusi porras ja parvelle lämmityskattilatala.

MUUTOS N ^o	35	1:750
SISÄLTÖ	Voimailusali, naisten työtuvan laajennus	
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto	
SUUNN. VUOSI	1946-48	
TOTEUTUS	1948	
LÄHTEET	TKA/KK 46, Talonrakennusvirasto	

SATAKUNNANKATU

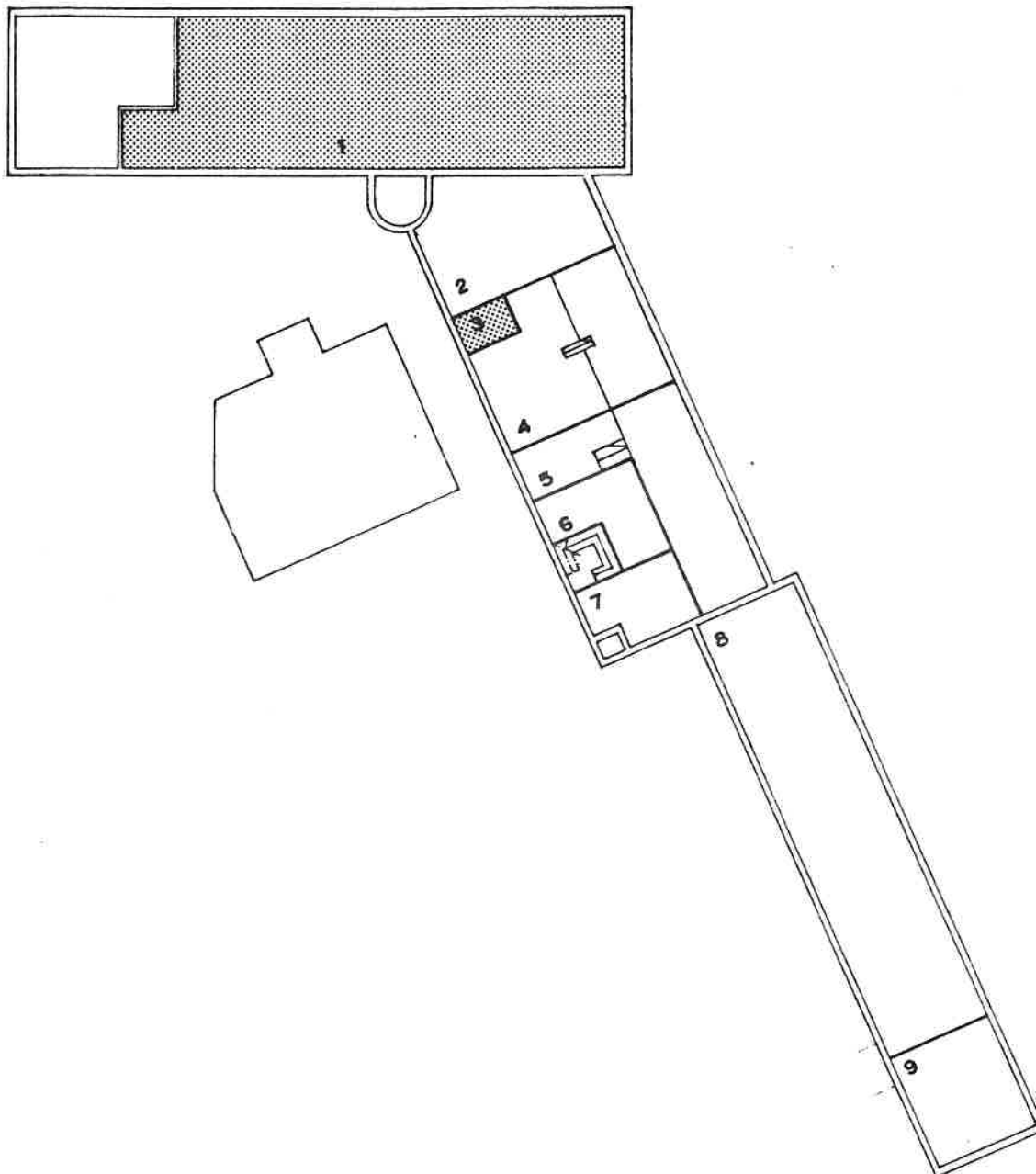

Taso 4

- 1 Naisten työtuville otettiin lisätilaa jakamalla keittötila uudella väliseinällä kahdeksi työsaliksi.
- 2 Ruokasali muutettiin voimailusaliksi, kalustoa muutettiin.

MUUTOS N ^o	36
SISÄLTÖ	Hankintavarasto I
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto
SUUNN.VUOSI	1947, 1951
TOTEUTUS	1949, 1951
LÄHTEET	TKA /KK 50, talonrakennusvirasto

SATAKUNNANKATU

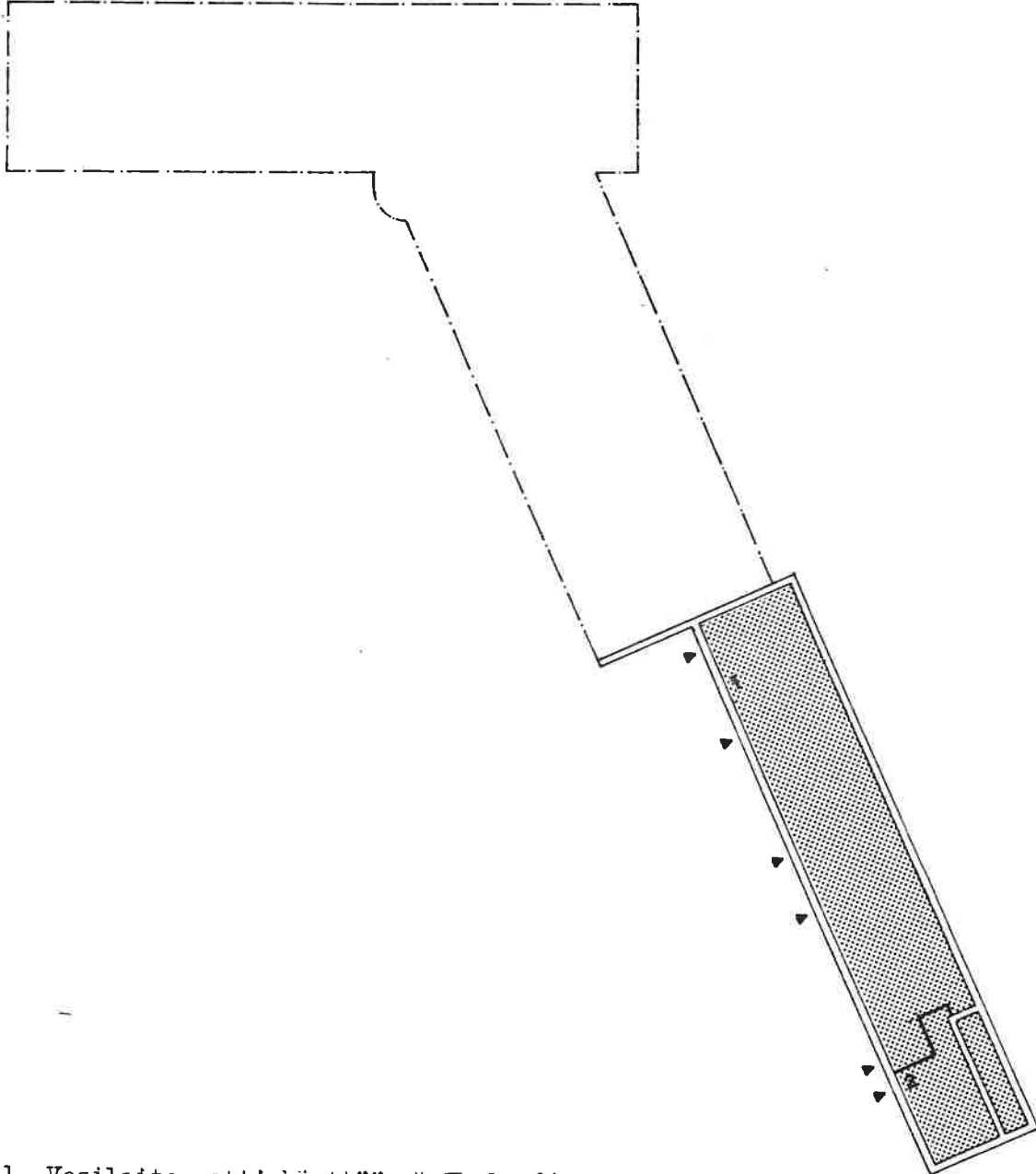

Taso 2

- 1 1951 hankintavarasto siirtyi Satakunnankadun siiven tasoon 2. Tästä kellaritilasta poistettiin loput vastäsuojarakenteet. Tampereen Ilmailuyhdistyksen vuokrasopimus irtisanottiin tässä yhteydessä.
- 2 Puhtaanapitolaitoksen autotalli
- 3 Uusi autotalli, erotettiin tiiliseinällä puisto-osaston varastotilasta.
- 4 Puisto-osaston varasto ja penkkimaalaamo.
- 5 Puhtaanapitolaitoksen taukotilat
- 6 Polttoainevarasto
- 7 Kattilahuone
- 8 Vesilaitoksen korjausrajat
- 9 Arkkitehtiosaston muutyöhuone

MUUTOS N ^o	37
SISÄLTÖ	Vesilaitoksen paja, talonrakennusosaston varasto
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto
SUUNN.VUOSI	1952
TOTEUTUS	1952-53
LÄHTEET	TKA/KK 53, Talonrakennusvirasto

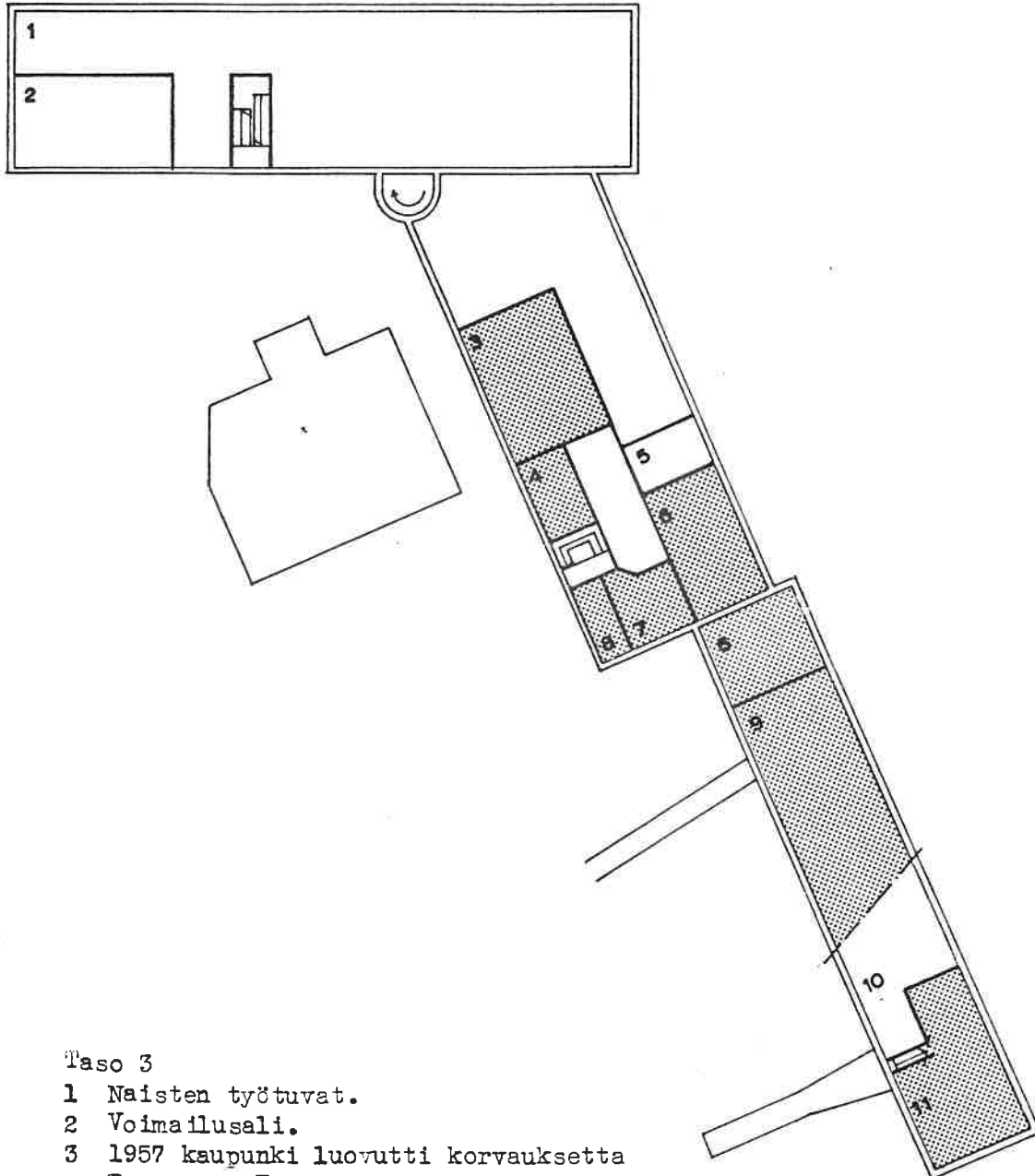
SÄTAKUNNANKATU

- 1 Vesilaitos otti käyttöönsä Ekelundin metallivalimolta ja Wariksen Sähkö ja Koneliikkeelta vapautuneet tilat. Tiloihin rakennettiin korjausajat, toimisto- ja varastotilat.
- 2 Talonrakennusosasto otti hankintavarastolta vapautuneen, tyhjillään olleen tilan rakennusmateriaalivarastoksi ilman muutostöitä.

MOUROS N° 38 1:750
SISÄLTÖ Talonrakennusosasto, Kopiolaitos, Tampereen Televisiokerho, ym
SUUNNITTELIJA Arkkitehtiosasto
SUUNN. VUOSI 1955
TOTEUTUS 1956
LÄHTEET TKA/KK55-56, Talonrakennusvirasto

SATAKUNNANKATU

Taso 3

- 1 Naisten työtuvat.
- 2 Voimailusali.
- 3 1957 kaupunki luovutti korvauksetta Tampereen Televisiokerholle rakennustoimiston ruokasaliksi suunnitellun tilan takaosan, entisen työpajan, asennus- ja studiotilaksi.
- 4 Mittausosaston kopiohuone, otettiin käyttöön ilman muutoksia.
- 5 Puunjalostus Oy:n tiloja.
- 6 Hankintatoimisto entisiin ak:n tiloihin
- 7 Talonmies-luomittajan asunto entisiin ak:n tiloihin
- 8 Kaupunginvoudin arkisto
- 9 Talonrakennusosaston toimistotiloja entisiin ak:n tiloihin

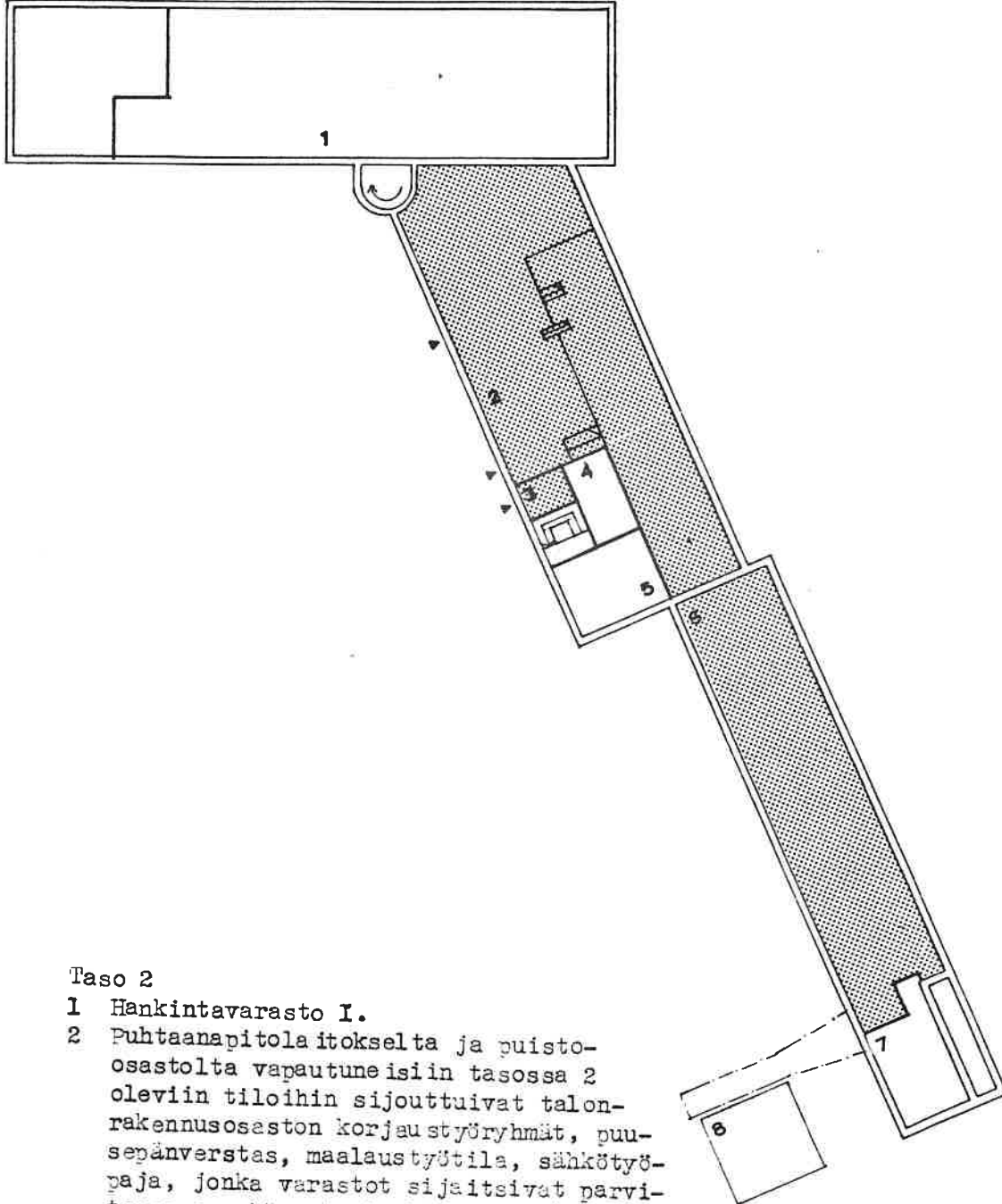
Taso 2

- 10 Vesilaitoksen korjauspajat
- 11 Vesilaitoksen mittarikorjaamo ja toimistotiloja arkkitehtiosaston muuttyöhuoneeseen, vähäisiä muutoksia

MUUTOS N° 39
 SISÄLTÖ Talonrakennusosaston korjaus- ja maalaustyöryhmien tilat
 SUUNNITTELIJA Arkkitehtiosasto
 SUUNN. VUOSI 1956
 TOTEUTUS 1957
 LÄHTEET TKA/KK56, Talonrakennusvirasto

SATAKUNNANKATU

Taso 2

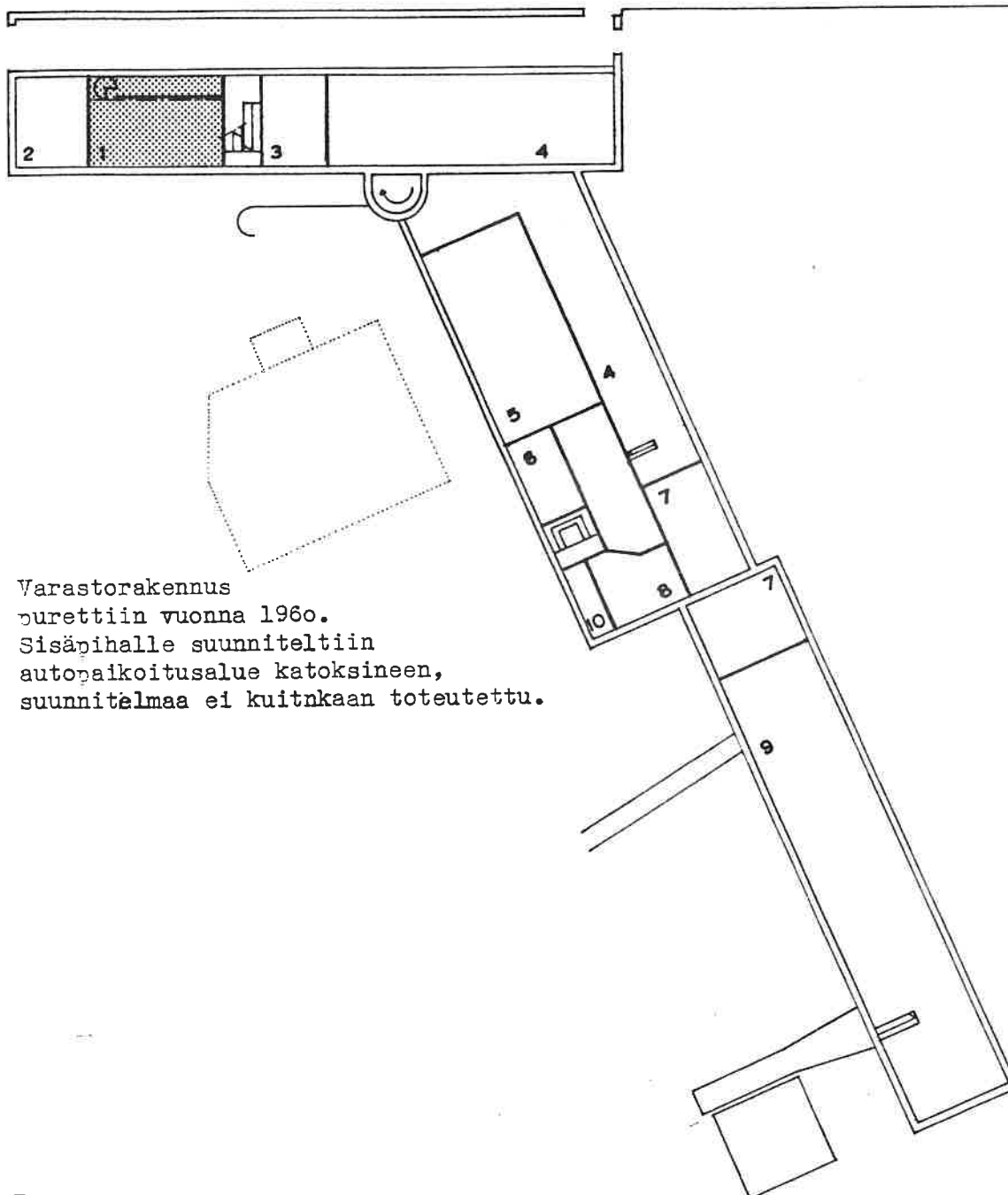
- 1 Hankintavarasto I.
- 2 Puhtaanapitolaitokselta ja puisto-osastolta vapautuneisiin tasossa 2 oleviin tiloihin sijoittuivat talonrakennusosaston korjaustyöryhmät, puusepänerastas, maalaustyötila, sähkötyöpaja, jonka varastot sijaitsivat parvi-tasossa sekä materiaalivarasto (sementti yms.).
- 3 Polttoainevarastosta erotettiin autotalli (uusi ovi).
- 4 Polttoainevarasto.
- 5 Kattilahuone

Taso 1

- 6 Puhtaanapitolaitoksen autosuojat ja sosiaali- ja varastotilat siirtyivät entisiin vesilaitoksen tiloihin.
- 7 Arkkitehtiosaston materiaalivarasto ja betonivalimo.
- 8 Puhtaanapitolaitoksen uusi hiekkavarasto rakennettiin puurakenteisena, satulakattoisena.

MUUTOS N ^o	40
SISÄLTÖ	Voimailusali, varaston purku
SUUNNITTELIJA	Arkkitehtiosasto
SUUNN. VUOSI	1959
TOTEUTUS	1959, 60
LÄHTEET	TKA/KK 59, TKA/PIIR, Talonrakennusvirasto

SATAKUNNANKATU

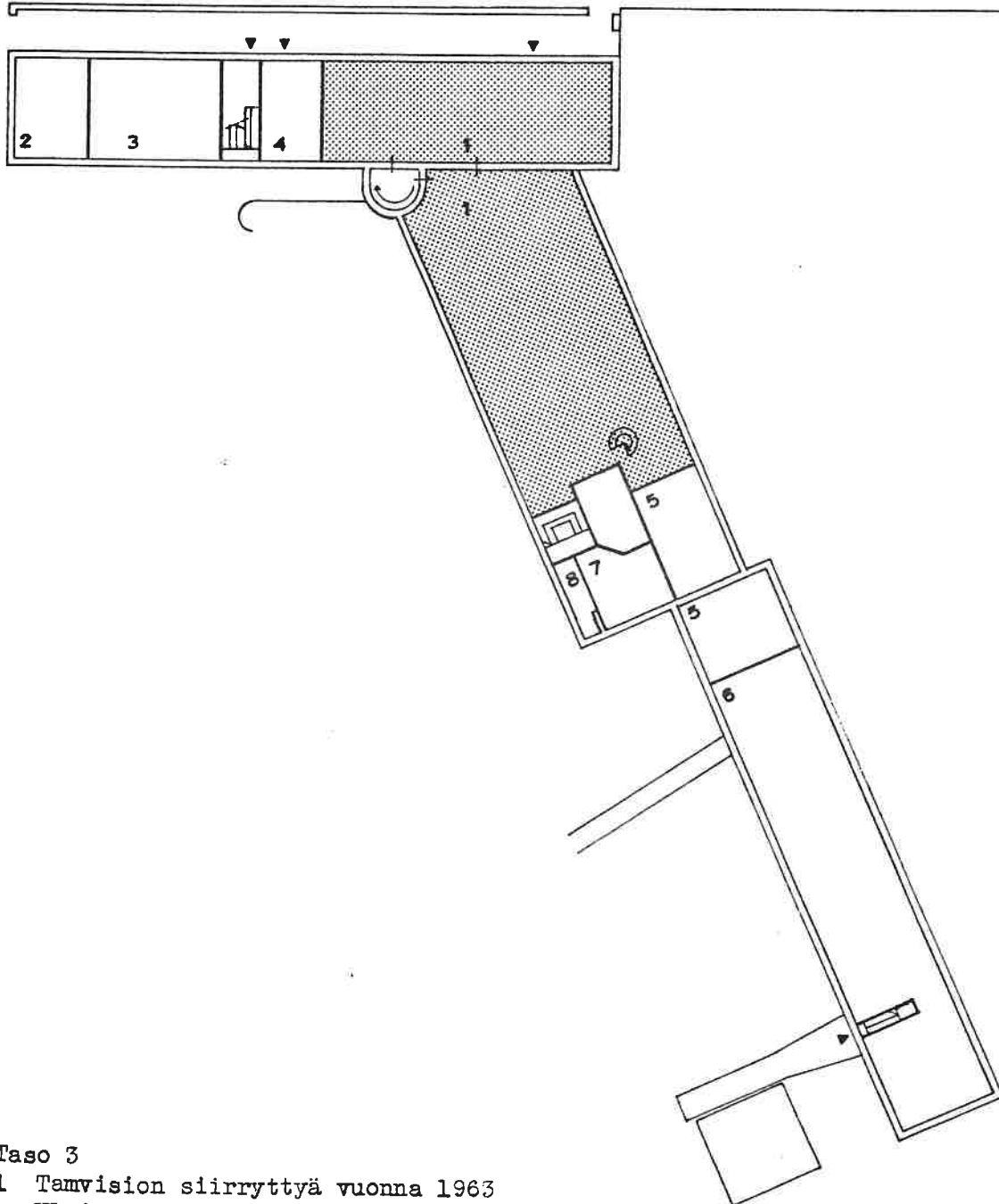
Varastorakennus purettiin vuonna 1960. Sisäpihalle suunniteltiin autopaikoitusalue katoksineen, suunnitelmaa ei kuitenkaan toteutettu.

Taso 3

- 1 Kaupunginvoudin konttorilta vapautuneeseen tilaan sijoitettiin voimailusali. Salin lisäksi kapeaan takatilaan rakennettiin pukuhuone, wc ja suihkukoppi. Uudelle parvitasolle sijoitui toimisto ja käynti sinne tapahtui kierreportaan kautta.
- 2 Poliisin autotalli
- 3 Naisten työtuvan myymälä
- 4 Pahvinjalostus Oy:n tiloja
- 5 Tampereen televisiokerho
- 6 Mittausosaston kopiohuone
- 7 Hankintatoimisto
- 8 Talonmies-lämmittäjän asunto
- 9 Talonrakennusosasto
- 10 Kaupunginvoudinarkisto

MUUTOS	41
SISÄLTÖ	TV 2 studioyksiköt
SUUNNITTELIJA	Alpo Halme
SUUNN. VUOSI	1965
TOTEUTUS	1965-66
LAHTEET	TKA/PIIR, talonrakennusvirasto

SATAKUNNANKATU

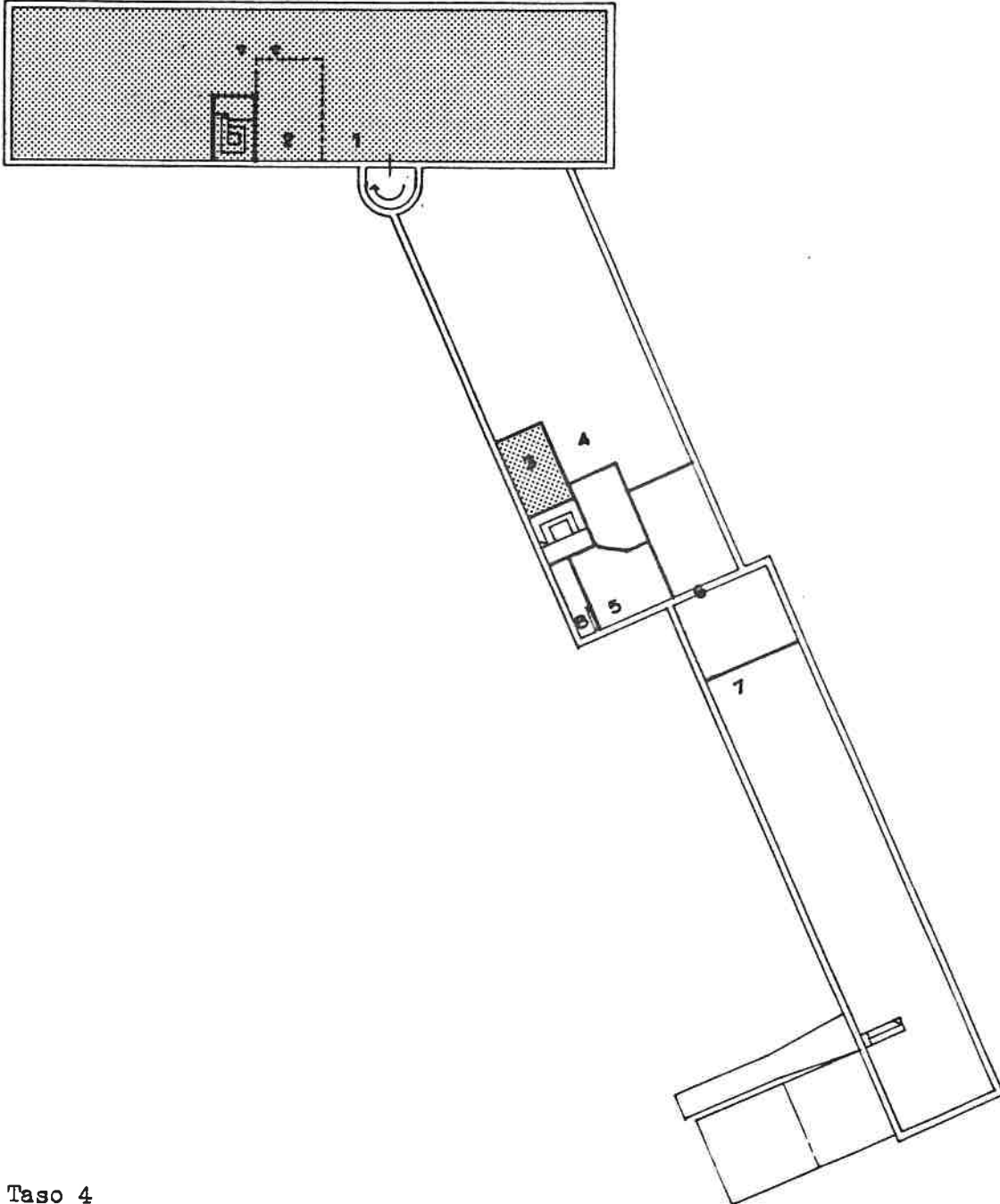

Taso 3

- 1 Tamvision siirryttyä vuonna 1963 Yleisradiolle, vuokrasi kaupunki TV 2:lle entiset Pahvinjalostus Oy:n tilat. Satakunnankadun siipeen tulivat kulissipaja, varastoja, pukuhuoneet, wc:t ja neljä toimistohuonetta osin vanhoihin osin uudelleen rakennettuihin tiloihin. Koskisiipeen lisättiin toinen studio, äänittämö, tarkkaamo, 8 toimistohuonetta, kahvio ja varastoja. Ullakkokerrokseen (tasoon 4) rakennettiin uusi kierreporras ja leno- sekä teknisiä tiloja.
- 2 Poliisin autotalli
- 3 Voimailusali
- 4 Naisten työtuvan myymälä
- 5 Hankintatoimisto
- 6 Arkkitehti- ja talonrakennusosasto
- 7 Talonmies-lämmittäjän asunto
- 8 Kaupunginvoudinarkisto

MUUTOS N ^o	42
SISÄLTÖ	TV 2:n laajennus
SUUNNITTELIJA	Pekka Pussinen
SUUNN.VUOSI	1966
TOTEUTUS	1966-67
LÄHTEET	TKA/PIIR

SATAKUNNANKATU

Taso 4

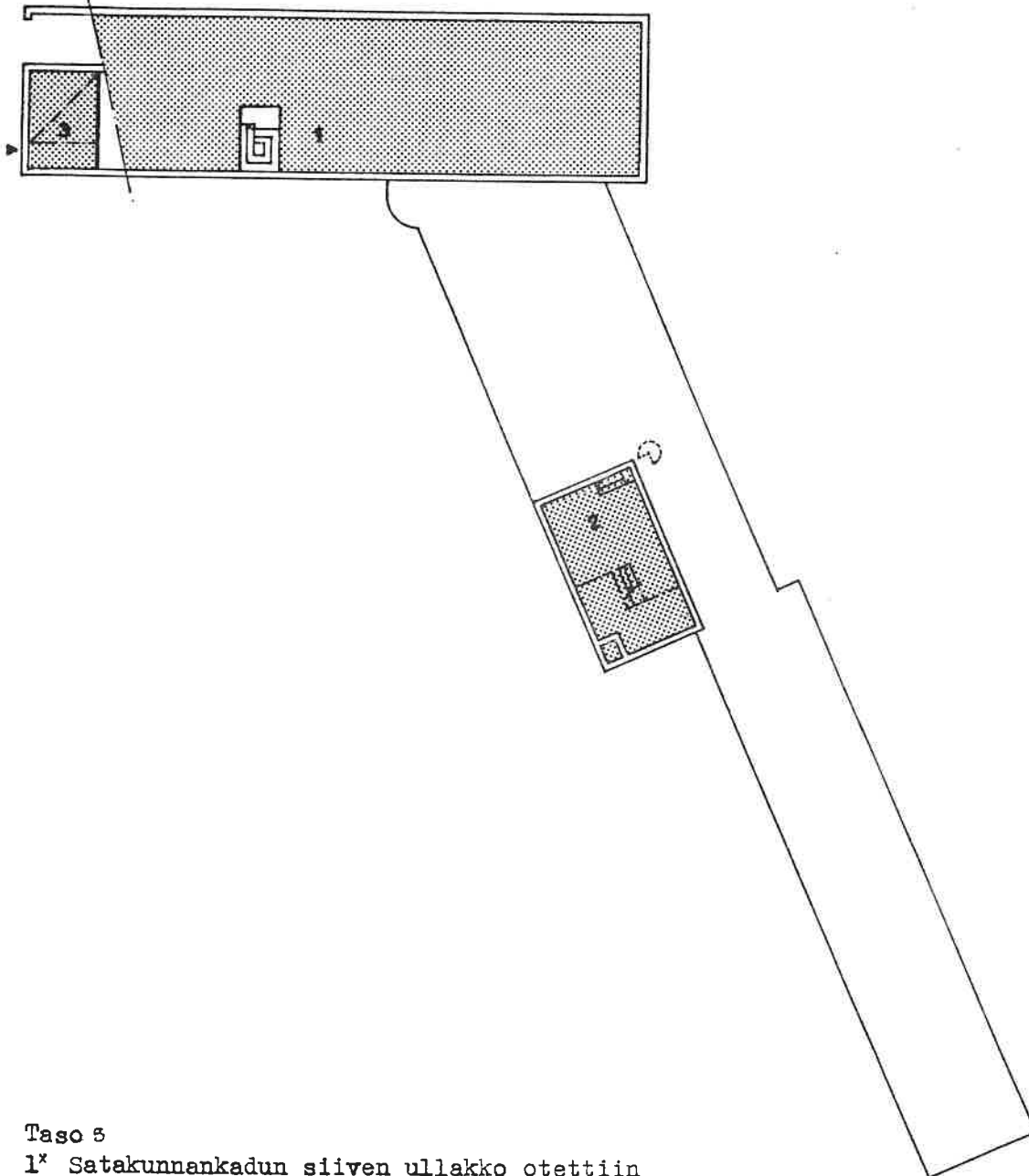
1 Vuonna 1966 kaupunki vuokrasi Naisten työtuvat ja voimailutilat Yleisradiolle. Osittain vanhoihin osittain uudelleenrakennettuihin tiloihin sijoitettiin mm. kamerahuolto, laboratorio, varastoja, leikkaus- ja katseluhuoneet, filmauskalusto- ja rekvisiittavarastot sekä kuusi toimistohuonetta.

Taso 3

2 Naisten työtuvan myymälä vuokrattiin sellaisenaan kulissivarastoksi TV 2:lle.
 3 Entiseen mittausosaston kopiohuoneeseen siirtyi tielaboratorio
 4 TV 2:n tiloja 5 Talonmies-lämmittäjän asunto 6 Hankintatoimi
 7 Arkkitehti- ja talonrakennusosasto
 8 Vesilaitoksen tiloja

MUUTOS N° 43
 SISÄLTÖ TV 2 ullakkovarastot, puhtaanapitolaitoksen taukotila.
 SUUNNITTELIJA * Arkk.tsto Erkki ja Väinö Mikkola/arkkitehtiosasto
 SUUNN.VUOSI 1967-68
 TOTEUTUS 1967-68
 LÄHTEET TKA/PIIR, talonrakennusvirasto

SATAKUNNANKATU

Taso 5

1* Satakunnankadun siiven ullakko otettiin

TV2:n käyttöön, lähinnä vaate- ja rekvisiittavarastoksi

Katto ja seinät verhottiin kipsi- ja lasilevyillä. Ullakkotila jaettiin verkkoseinillä ja kattoon kiinnitettiin verhotangot. Varastoon järjestettiin koneellinen ilmanvaihto.

2* 1967 TV 2 otti aiemmin lepotiloina olleet huoneet kokonaan varastokäyttöön ilman suurempia muutostöitä.

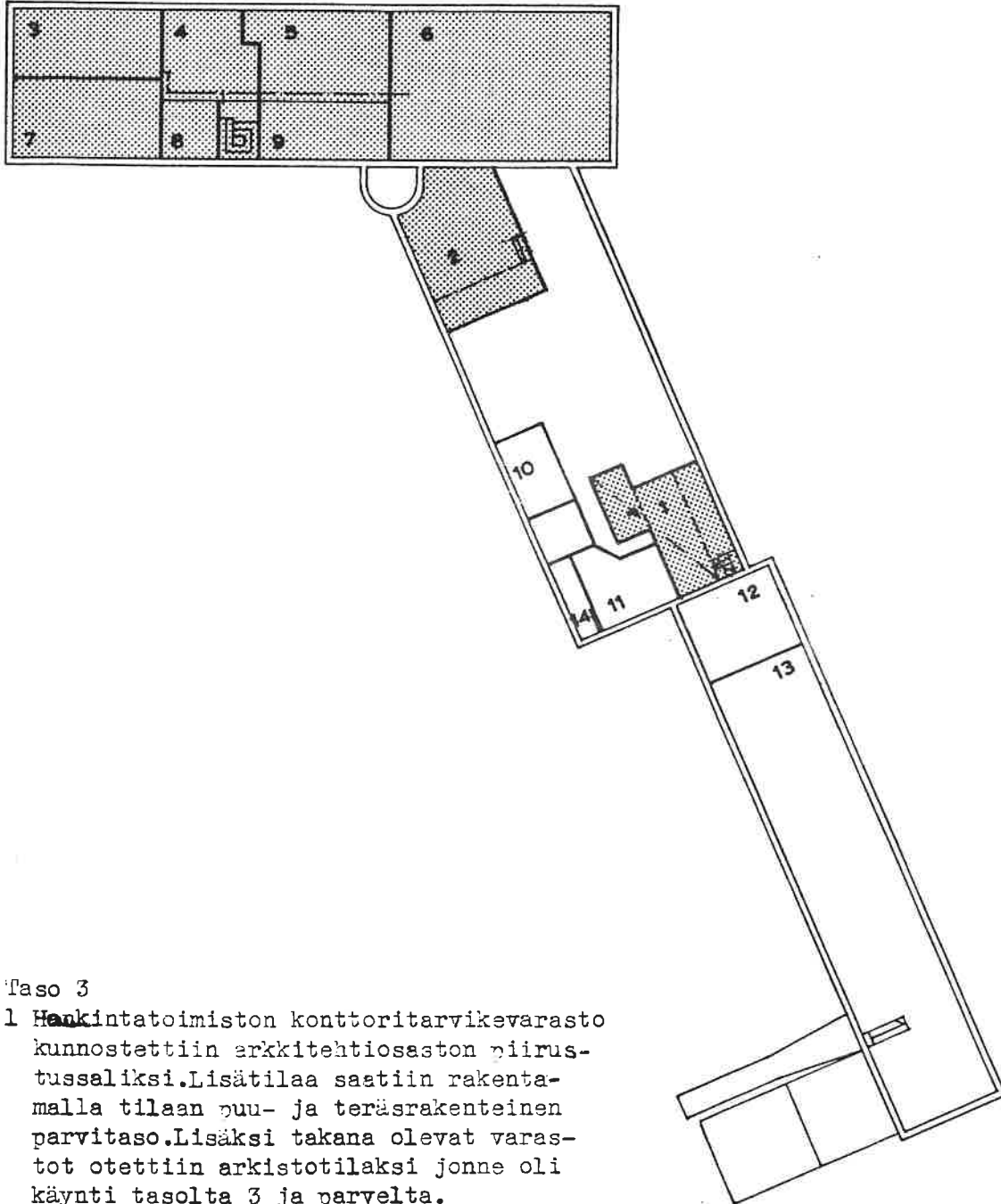
Taso 3

3 1968 valmistui poliisin entiseen autotalliin puhtaanapitolaitoksen taukotila. Tilaan rakennettiin keittokomero, ruokailuhuone, wc:t, kuivaushuone ja varasto joka oli osittain myös parvena em. tilojen päällä. Autotallinovi korvattiin käytävällä ja jaottomalla ikkunalla.

MUUTOS N° 44
 SISÄLTÖ Arkkitehtiosaston piirustussali, oppimateriaalikeskus
 SUUNNITTELIJA Arkkitehtiosasto
 SUUNN. VUOSI 1973-76
 TOTEUTUS 1976
 LÄHTEET TKA/PIIR, talonrakennusvirasto

1:750

SATAKUNNANKATU

Taso 3

- 1 Hankintatoimiston konttoritarvikevarasto kunnostettiin arkkitehtiosaston piirustussaliksi. Lisätilaa saatiin rakentamalla tilaan puu- ja teräsrakenteinen parvitaso. Lisäksi takana olevat varastot otettiin arkistotilaksi jonne oli käynti tasolta 3 ja parvelta.
- 2 TV 2:lta vapautuneisiin tiloihin, studioon, sijoitettiin pintaremontin jälkeen oppimateriaalikeskus

Taso 4

Satakunnankadun siipeen, TV 2:lta vapautuneisiin tiloihin kaupunki sijoitti seuraavat toiminnot:

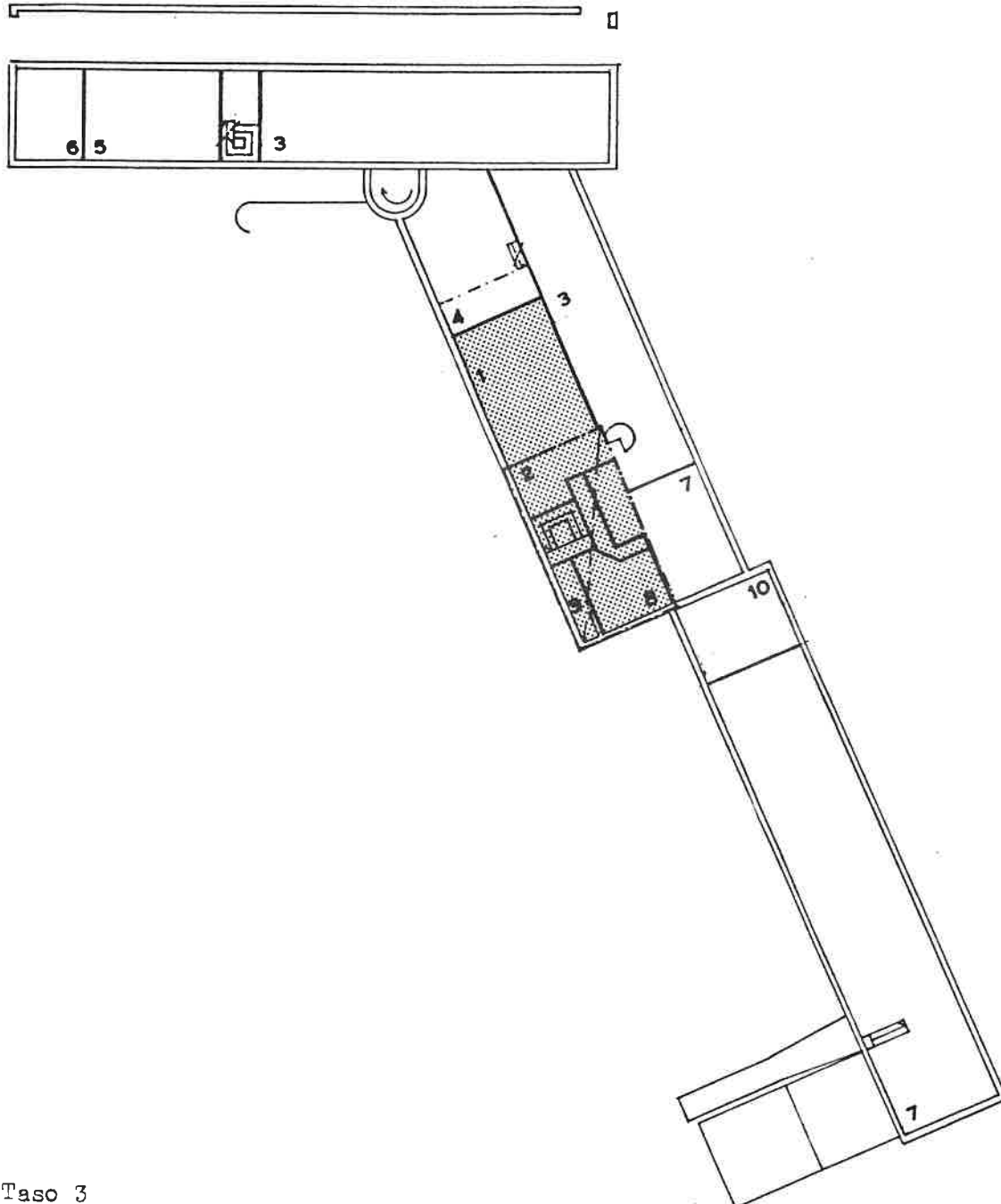
- 3 adrematoimisto
 4 puhelinasentajat
 5 raittiuslautakunta
 6 nuorisolautakunta
 7 koulutushuone
 8 maatalouslautakunta
 9 holhouslautakunta

Taso 3

- 10 Tielaboratorio
 11 Palonmies-lämmittäjän asunto
 12 Hankintatoimi
 13 Talonrakennus- ja arkkitehtiosasto
 14 Vesilaitoksen tiloja

MUUTOS N° 45
 SISÄLTÖ Tanssiteatteri Polar
 SUUNNITTELIJA Reijo Ojanen
 SUUNN.VUOSI 1978
 TOIUTUS 1978
 LÄHTEET TKA/PIIR,TKA/KK 78

SATAKUNNANKATU

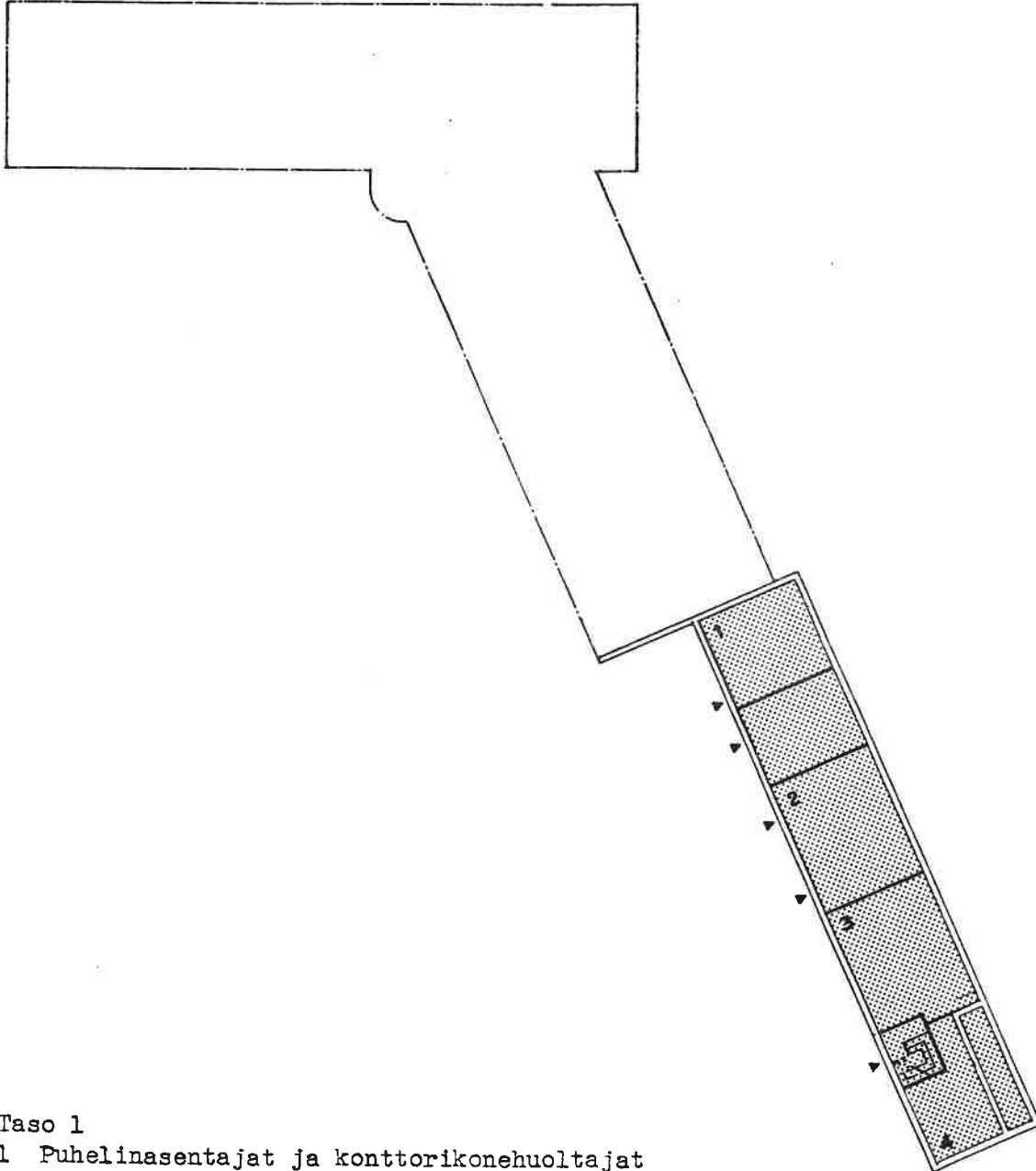

Taso 3

- 1 Tampereen kaupunki vuokrasi osan TV 2:lta vuonna 1975 vapautuneista, käyttämättöminä olleista tiloista tanssiteatteri Polarille. Kaupunki teki tarvittavat, vähäiset muutokset vaatineen remontin. Vanhaan studioon tuli tanssisali ja entiseen tielaboratorioon toimistot.
- 2 Tasoon 4, entisiin varastotiloihin, kunnostettiin nukuhuoneet ja harjoitussali.
- 3 TV 2:lta vapautuneita tiloja, ei käytössä.
- 4 Oppimateriaalikeskus
- 5 Voimailusali
- 6 Puhtaanapitolaitoksen taukotila
- 7 Talonrakennusviraston tiloja
- 8 Talonmies-lämmittäjän asunto 9 Vesilaitoksen tiloja 10 Hankintatoimisto

MUUTOS N ^o	46
SISÄLTÖ	Kokonaissuunnitelma
SUUNNITTELIJA	Talonrakennusvirasto
SUUNN.VUOSI	1979-80
TOTEUTUS	1981
LÄHTEET	TKA/PIIR, talonrakennusvirasto; Jukka Jokinen

SATAKUNNANKATU

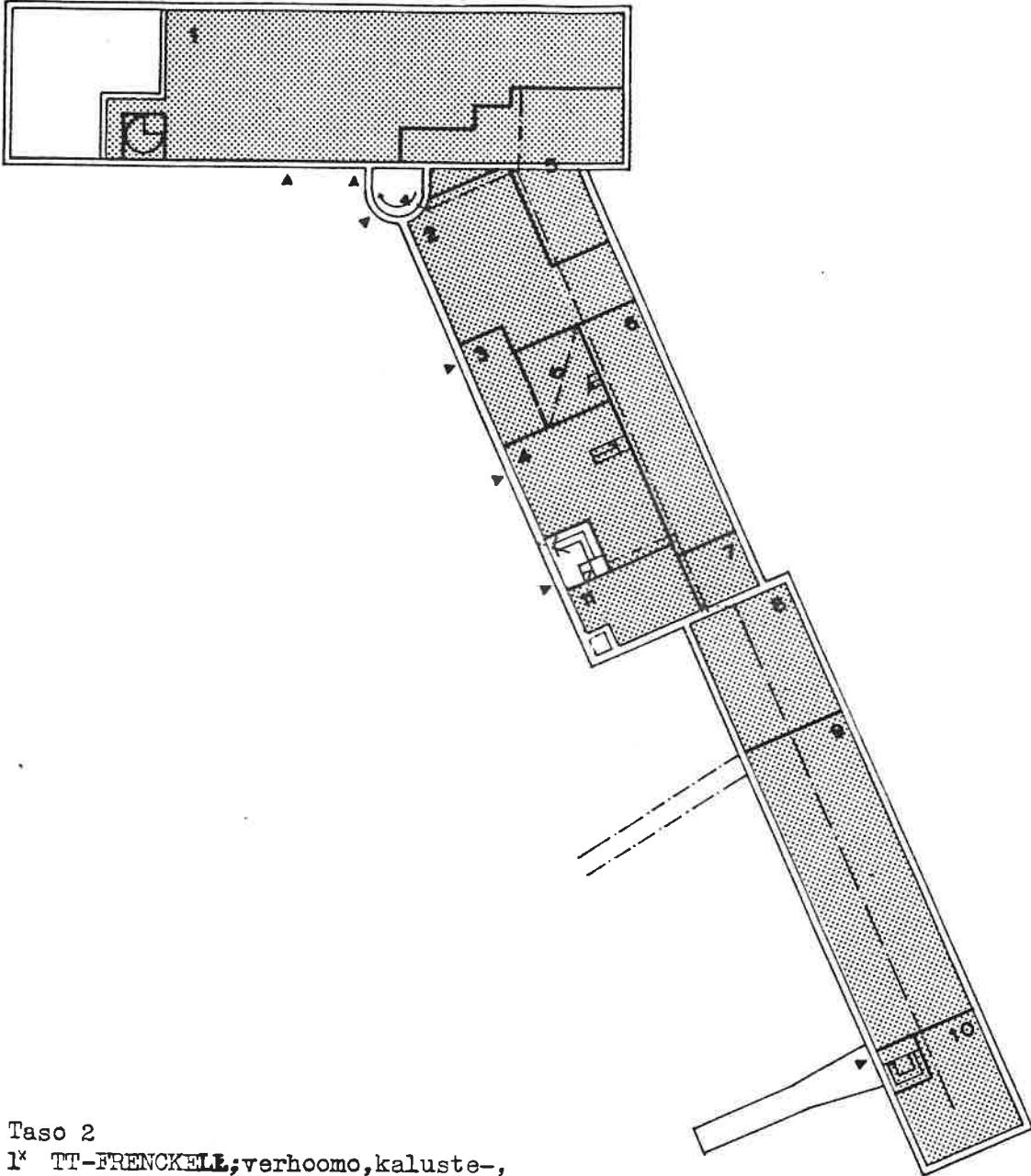
Taso 1

- 1 Puhelinasentajat ja konttorikonehuoltajat
  - 2 Kunnallisteknisen viraston varasto
  - 3 Eri virastojen sosiaalitilat, miehille ja naisille.
Mm kunnallistekninen, virasto, talonrakennusvirasto, puisto-osasto, puhelinasentajat.
  - 4 Tampereen Kotkat, soittokunnan harjoittelutila.
- Kaikki sisätilat saneerattiin kokonaisuudessaan, tiloihin 1, 3 ja 4 tehtiin uudet sosiaalitilat. Lisäksi porras uusittiin.

MUUTOS N ^o	47
SISÄLTÖ	Kokonaissuunnitelma
SUUNNITTELIJA	Talonrakennusvirasto, Ark.tsto Harry W Schreck
SUUNN.VUOSI	1979-83
TOTEUTUS	1980 eteenpäin
LÄHTEET	TKA/KK 77, TKA/PIIR, talonrakennusvirasto: Jukka Jokinen

SATAKUNNANKATU

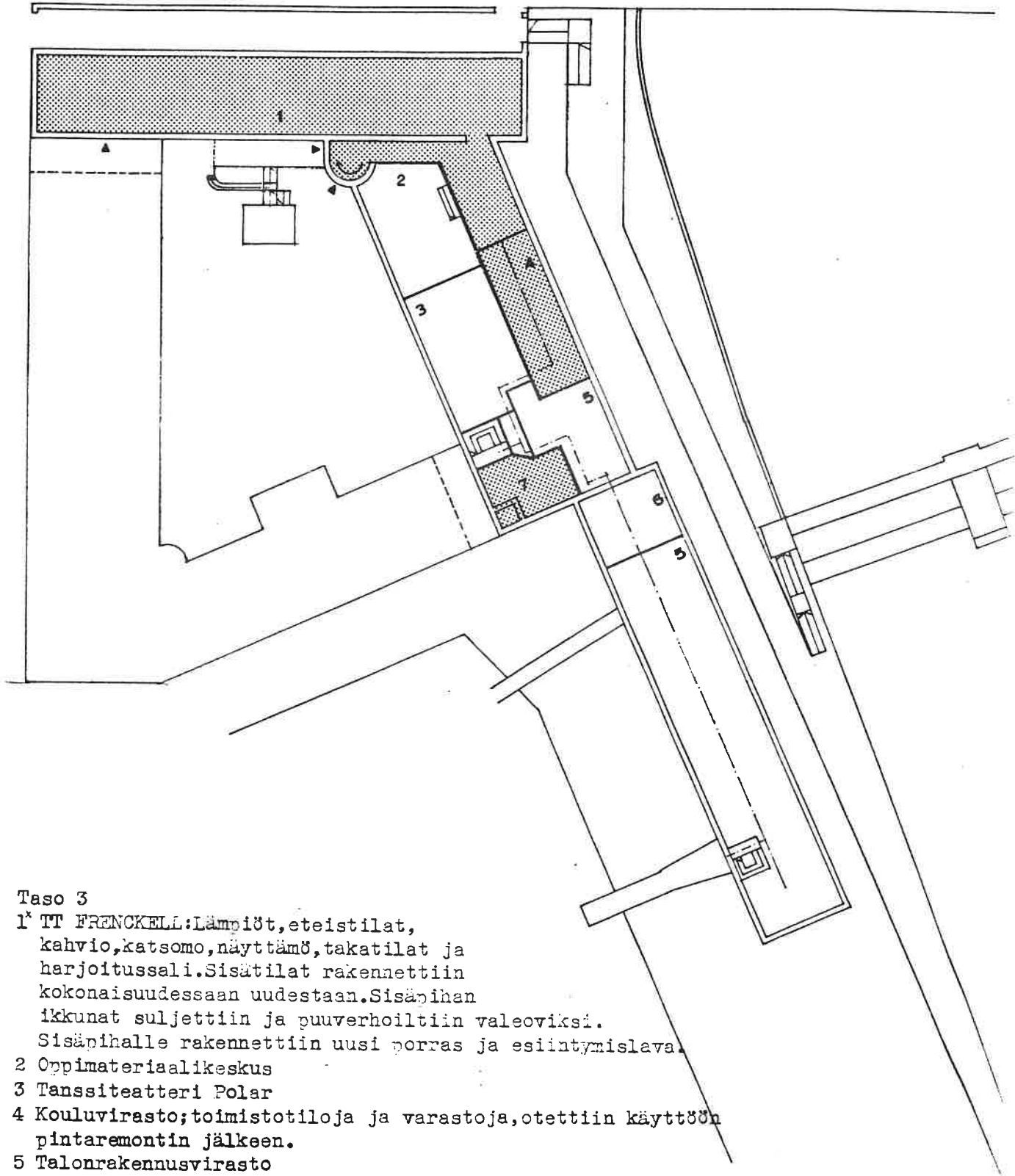

Taso 2

- 1^x TT-FRENCKEL; verhoomo, kaluste-, lavaste-, pukuvarastoja, henkilökunnan sosiaalitiloja, lastaus ja purku. Teatteri valmistui syksyllä 1982.
- 2 Nuorisokirjallisuuden instituutti; kirjasto ja toimistotiloja, käytössä.
- 3 Suomen Punainen Risti; toimitila, rakenteilla.
- 4 Kotitalouden neuvonta-asema; toimitila, rakenteilla.
- 5 Talonrakennusvirasto; työnjohdon toimistotiloja, käytössä
- 6 Kouluvirasto; toimistotiloja, käytössä
- 7 Maatalouslautakunta; toimistotiloja, käytössä.
- 8 Jätehuolto; toimistotiloja.
- 9 Sähkölaitos; toimistotiloja.
- 10 Puisto-osasto; toimistotiloja.
- 11 Lämmönjakuhuone

MUUTOS N ^o	48
SISÄLTÖ	Kokonaissuunnitelma
SUUNNITTELIJA	Talonrakennusvirasto, Arkk.toimisto Harry W Schreck
SUUNN. VUOSI	1979-1982
TOTEUTUS	1982
LÄHTEET	TKA/PIIR, Talonrakennusvirasto; Jukka Jokinen

SATAKUNNANKATU

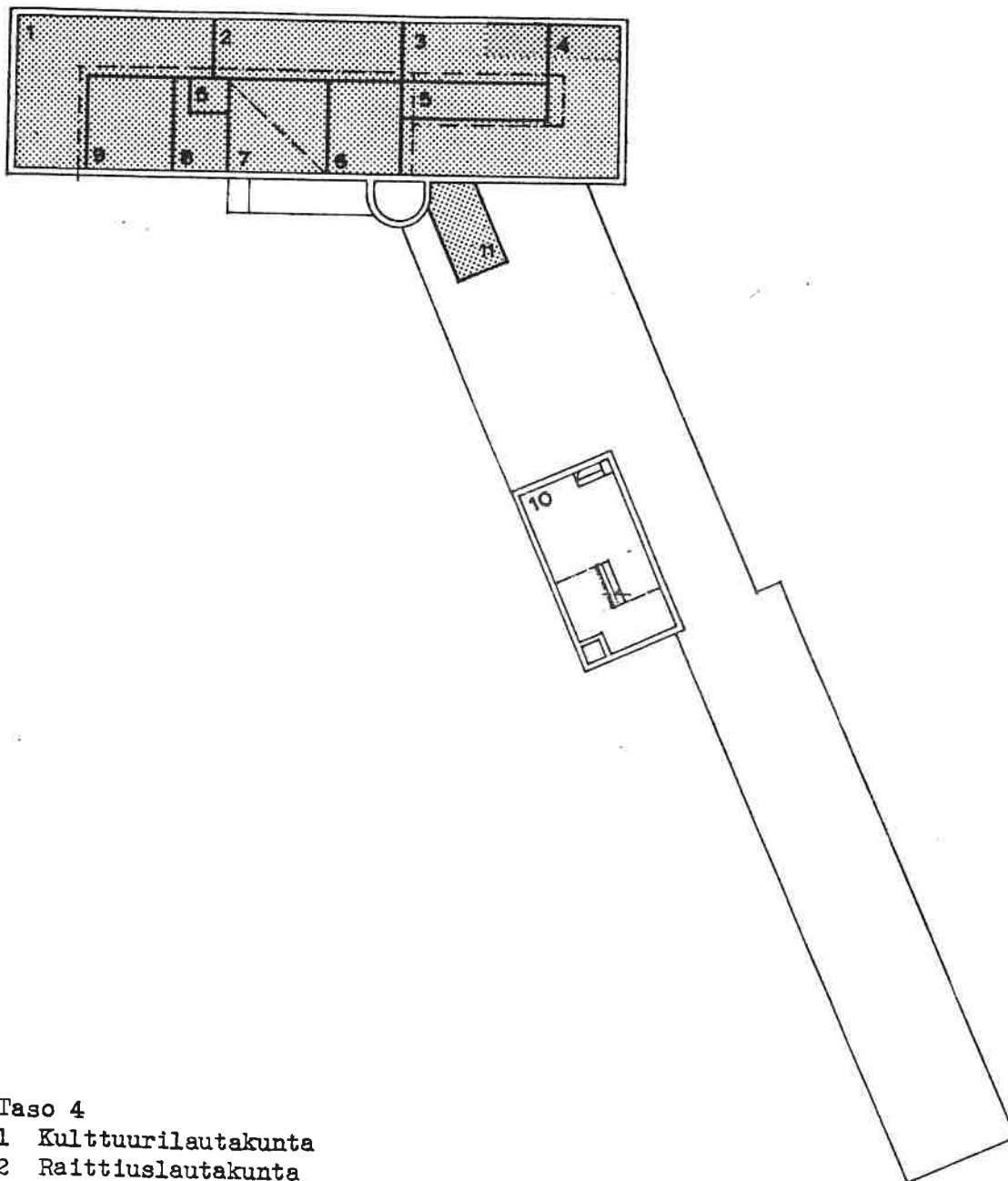

Taso 3

- 1* TT FRENCKELL: Lämpö, eteistilat, kahvio, katsomo, näyttämö, takatilat ja harjoitussali. Sisätilat rakennettiin kokonaisuudessaan uudestaan. Sisäpihan ikkunat suljettiin ja puuverhoiltiin valeoviksi. Sisäpihalle rakennettiin uusi porras ja esiintymislava.
- 2 Oppimateriaalikeskus
- 3 Tanssiteatteri Polar
- 4 Kouluvirasto; toimistotiloja ja varastoja, otettiin käyttöön pintaremontin jälkeen.
- 5 Talonrakennusvirasto
- 6 Hankintatoimi

MUUTOS N° 49
 SISÄLTÖ Kokonaissuunnitelma
 SUUNNITTELIJA Talonrakennusvirasto
 SUUNN.VUOSI 1979-82
 TOTEUTUS 1982
 LÄHTEET TKA/PIIR, Talonrakennusvirasto; Jukka Jokinen

SATAKUNNANKATU

Taso 4

- 1 Kulttuurilautakunta
- 2 Raittiuslautakunta
- 3 Holhouslautakunta
- 4 Nuorisolautakunta
- 5 Yhteisiä varastotiloja ja sosiaalitiloja
- 6 Elokuvajuhlat, toimisto
- 7 TT FRENCKELL; näyttämön yläosa
- 8 Teatterikesä, toimisto
- 9 Luentosali, 60 h
- 10 Tanssiteatteri Polarin tiloja
Toiminnot 1-9 rakennettiin uudelleen televisolta vapautuneisiin tiloihin.
Vanha porras purettiin ja näyttämötornille puhkaistiin aukko välipohjaan.
- 11 Uusi ilmanvaihtokonehuone

LÄHDELUETTELO (suluissa muutossivuilla käytetty lyhenne)

1. Tampereen Kaupunginarkisto, (TKA/KK)
Kertomus Tampereen kaupungin kunnallis-
hallinnosta 1928-83
2. Tampereen Kaupunginarkisto, (TKA/PIIR)
Rakennuslupapiirustukset 1928-83
3. Tampereen kaupungin Talonrakennusvirasto, (Talonraken-
Arkkitehtiosaston arkisto nusvirasto)
Rakennuspiirustukset 1928-1983

ENTISEN FRENCKELLIN TEHTAAN RAKENNUKSET

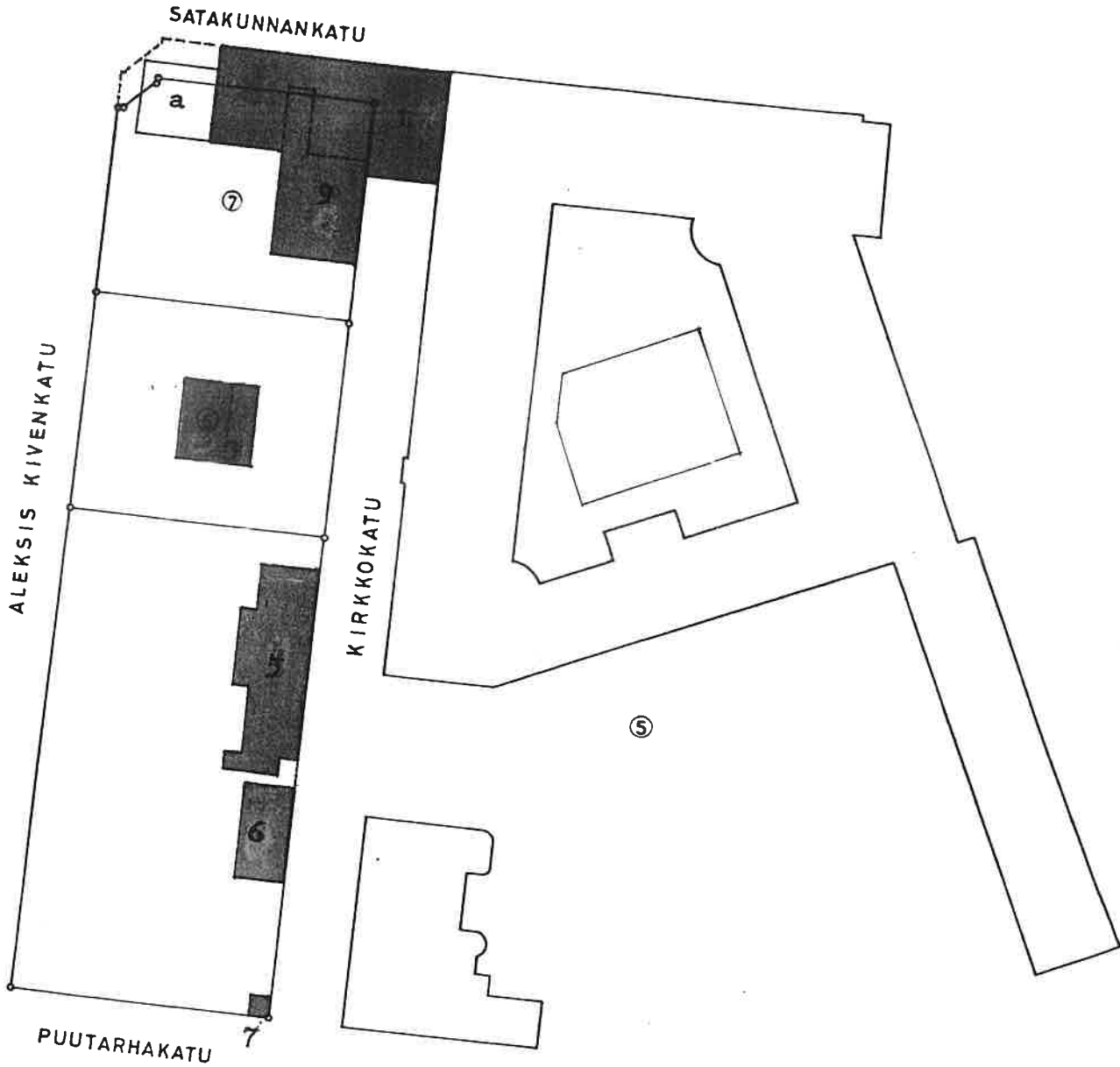
vuosina 1928 - 1983 puretut rakennukset
aleksis kivenkadun, satakunnankadun, kirkkokadun
ja puutarhakadun rajoittamalta alueelta.

OSA 3

YLEISTÄ

- Purkamista esittelevät asemapiirroksset ovat lähinnä kaavioita. Koska lähdeaineistossa on jouduttu osin tukeutumaan valokuviiin, saattavat rakennusten dimensiot ja sijainnit olla epätarkkoja. Myös purkuvuosien määrittäminen yksiselitteisesti on ollut joiltain osin hankalaa ja siksi on tyydytty ilmoittamaan ajankohta muutaman vuoden tarkkuudella.
- Kaavioissa on esitetty pääasialliset purkutapahtumat. Tilapäisiin, muutaman vuoden paikalla olleisiin rakennelmiin, kuten katokset, aidanpätkät yms., ei ole puututtu.
- Käytetyt lähdelyhenteet ovat samoja kuin osassa I esitetyissä käyttötarkoituksen muutoskaavioissa.

LÄHTEET TKA/PIIR, TAL.RAK.V., TKVA, TSVA
 Tampereen Teknillinen Korkeakoulu, arkkitehtuurin osasto
 Mittonen-Naukkarinen-Pessi, Frencellin rak.kanta 1783-1928
 Arkkit.historian Ak II:n harj.työ 1980

TARKENNUKSIA

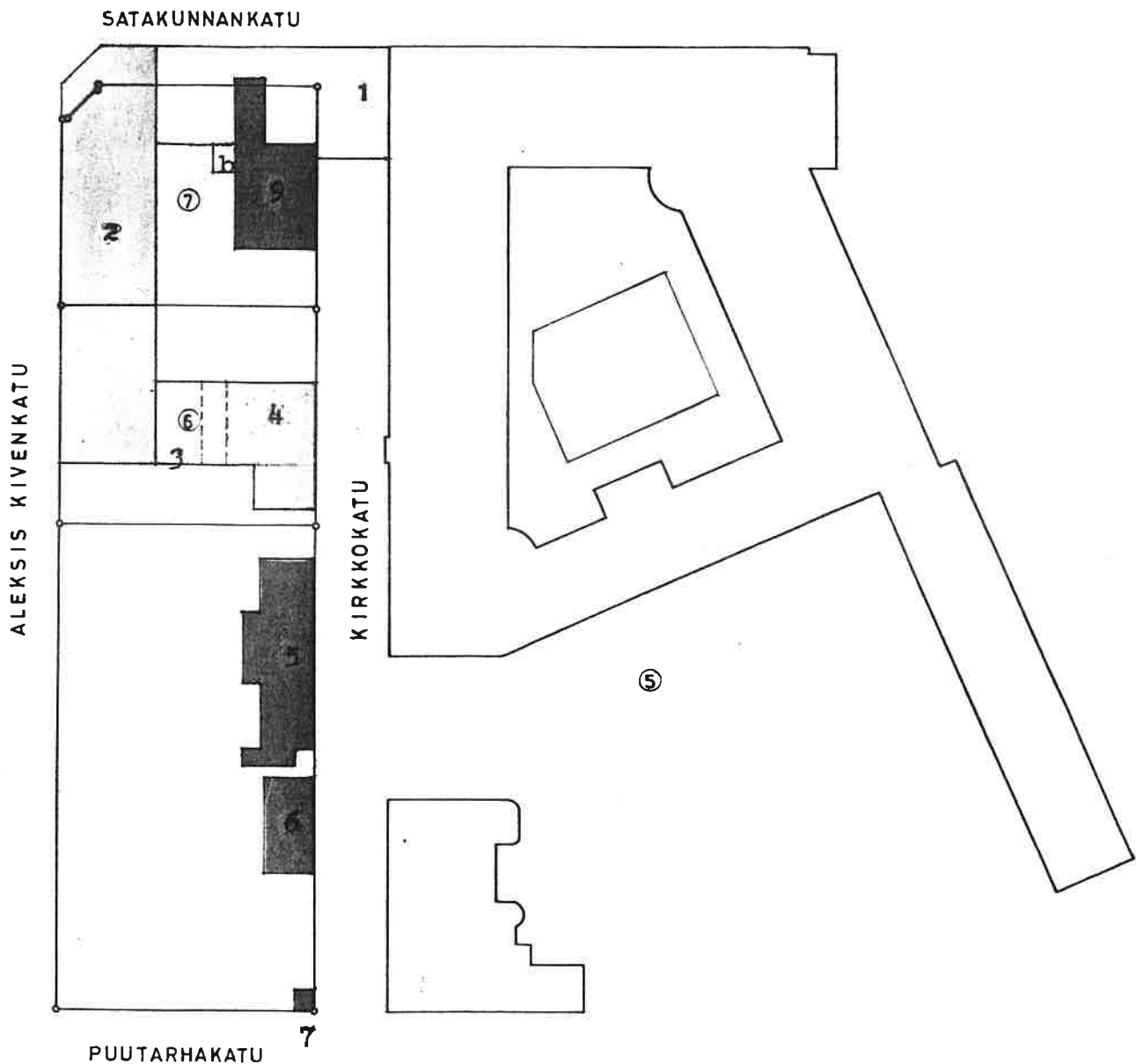
- 1,9 2-kerr. tiilirakennus, satulakatto peltiä, varastona.
  - 3 1-kerr. tiilirakennus, " " + ulkhuone.
  - 5 1-kerr. puurakennus, " , asuinkäytössä.
  - 6 1-kerr. tiilirakennus, " , "
  - 7 1-kerr. tiilirakennus, telttakatto tiiltä, ent. portinväntä.
- (a = tod.näk.)

PURKUTYÖ N:o: 1 - 4

MK 1:1000

AIKAVALI 1928 - 1937

LÄHTEET TKA/PIIR, TAL.RAK.V., TKVA, TSVA, TKA/KK33,34,37
 Sandberg B. - Viherjuuri H.J., 1935. TAMPERE,
 kuvateos. Helsinki. (valokuva s. 10)

TARKENNUKSIA

Rakennusosat 2 ja 4 olivat 1-kerroksisia puurakennuksia, jotka ilmeisesti rakennettiin 1920- ja 1930-lukujen vaihteessa lisävarastoksi yms.

Rakennukset 1 - 4 purettiin v. 1934, jolloin Aleksis Kivenkadun ja Satakunnankadun vastaisille rajoille rakennettiin n. 2m korkea lautaita.

Arkkitehtiosasto esitti ajatuksen retkeilymajan sijoittamisesta jäljelle jääneen rakennusosan 9 ullakkokerrokseen.

Rakennukseen 9 rakennettiin 1930-luvun puolivälissä oma yksikerroksinen kattilahuone (b).

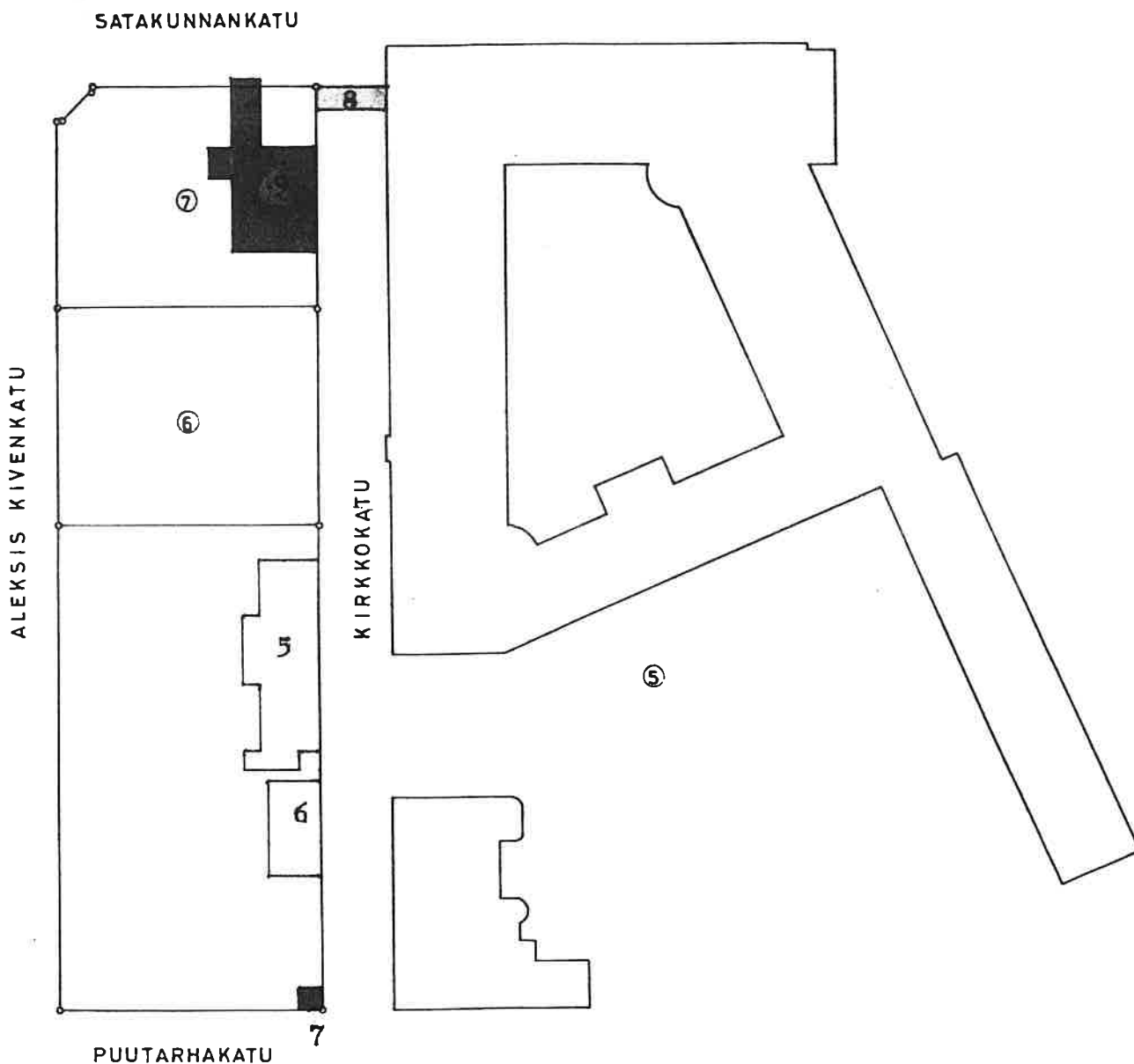

PURKUTYÖ N:ot 5 - 6

MK 1:1000

AIKAVÄLI 1938 - 1948

LÄHTEET TKA/PIIR, TAL.RAK.V., TKVA, TSVA, TKA/KK38,39,44

Rakennukset 5 ja 6 purettiin 1930-luvun loppupuolella. Ne olivat purkamiseen asti vuokralla asuinkäytössä. V.1938 arkkitehtiosasto laati useiden luonnosten jälkeen ehdotuksen retkeilymajan sijoittamisesta rak. 9 ullakkokerrokseen. Pohjakerroksessa oli 2 autotallia ja teknistä tilaa. I kerroksessa oli Kenkätehtaan tiloja. Ehdotus hyväksyttiin samana vuonna.

V. 1939 retkeilymajaa laajennettiin arkkitehtiosaston suunn. mukaisesti I kerrokseen ent. Kenkätehtaan tiloihin. Sotavuonna 1944 retkeilymaja luovutettiin liikkuvan Poliisikomennuskunnan käyttöön. Samana vuonna tehtiin myös toteutumaton ehdotus retkeilymajan tilojen muuttamiseksi asunnoiksi.

Porttirakennelma Kirkkokadulta Satakunnankadulle (8) rakennettiin 1930-luvun loppupuolella.